

Bawerî

Bir insan, tam köle olabileceği gibi yarım köle veya kısmen köle de olabilir ki İslam literatüründe tam köleye "rekik" yarım köleye "mübaad" denir. Özetlersek: Bütün haklarına sahip olan biri, özgür, tüm haklarından mahrum olan köledir. Bunun dışında kalan biri, yarı köle, yarı özgür veya kısmen köle, kısmen özgürdür.

DUYURU

K.I.H. KURBAN KAMPANYASI BAŞLAMIŞTIR

Eğer aç insanları bir günlük de olsa doyurmak istiyorsanız ve eğer Kurban paralarınızın müstahaklarına kavuşmasını istiyorsanız; Kürdistan'daki kirli savaştan dolayı aç, perişan ve sefalet içinde yaşayan veya göç ettirilen, mağdur ve yoksullara göndermeniz gerekiyor.

Bu hayırlı işin aracılığını ve hizmetkarlığını KİH yapmaktadır.

Bu sene Kurban bedeli 180 DM olarak tesbit edilmiştir.

MÜRACAAT YERLERİ

Hareketin camileri ve temsilciliklerdir. Dileyen aşağıdaki konto numarasına da yatırabilir.

Abone müracaat fişi

Abone

6 Aylık

1 Yıllık

Adı, Soyadı:

Adresi:

.....

Konto: İslamischer Bund Kurdistan konto 0310009788 BLZ 37050299
Kreissparkasse Köln / GERMANYA

Not: Abone olabilmemiz için müracaat fişinin fotokopisini doldurduktan sonra Banka makbuzu ile verilen adrese göndermeniz yeterlidir.

Naverok

Destpêk.....	2
Şer û Aşîti.....	3
Nijadperestî Gelparêzî Welatparêzî.....	7
Rewşa pîrekê.....	10
Serhildana Şêx Seîd.....	13
Azadî û Bendî-Koletî.....	18
Newroz berxwedana li hember zilmêye.....	21

Îçindekiler

Başlarken.....	22
Özgürlük ve kölelik.....	23
Irkçılık Milliyetçilik ve Yurtseverlik.....	26
Islamda insan hakları.....	29
Savaş ve barış.....	32
Kadın ve Aile.....	35
Kürdistan İslam Hareketi'nin hedeflerinden.....	40
Kürt dili ve edebiyatı.....	45
Döneme ilişkin bildiriler.....	47
Kürdistan İslam Hareketi'nin hedeflerinden (arapça).....	49

Bawerî

Kovareke sêmekî, dînî, siyasî û çandîye

Navnîşana xwestinê (isteme adresi)

Einheit des Religiösen Kurdistan's
Steindamm 14
20099 Hamburg / GERMANYA

Tel: (040) 247173

Sahibi

Mehmet Satır

Wulfeshorn 1
30455 Hannover - GERMANYA

ABONE KOŞULLARI

Almanya içi		Almanya dışı	
6 ay	16 DM	6 ay	32 DM
12 ay	32 DM	12 ay	56 DM

Baweriyê bixwîne, bide xwendin û bibe abone
Bawerî'yi oku, okut ve abone ol

DESTPÊK

Em bi navê Xwedanê dilovanê dilovîn dest pê dikin û alîkariyê her ji wî dixwazin.

Xwendevanên hêja! Ev kovara **Hereketa Islamiya Kurdistanê**, ku navê wê "**BAWERÎ**" ye, kovareke olî (dinî), çandî (edebî), zanyarî û dîrokiye. Bi cehd û xebata endamên "**Hereketê**" ji we xwendevanên hêja re pêşkêş dibe. Xwesteka me ewe ku, kovara me mehanî be, lêbelê dibe ku di destpêkê de dumehî an sênehî be.

Em hêvîdarin ku kar û xêra wê kêr û bêra wê ya mezin, bighîje we û bibe rêya hişyarî û yekîtiya gelê me û baweriya bi doza azadiya pîroz. Daxwaza me ji we hemûyan ewe ku ew kêmasî û şaşiyên, we tete dîtin hûn ji mere binvîsinin û me pê agahdar bikin. Ji bo ku ew kovar, bi nav û naveroka xwe "**Baweriye**", kovara we hemûyan. Lewra hûn tev bawermendin. Divê ku hûn jî bi her awayî li baweriya xwe bibin xwedî, pêşniyaz û daxwazên xwe, başdîtin û rexneyên xwe ji mere binvîsinin ku em "**Baweriya**" xwe xurt û durust bikin. Xwedê me hemûyan ji bîr û "**Baweriya**" rast û durust bê par neke.

Çawa ku hûn jî dizanin "**bawerî**" bêjeke Kurdiye, bi me'na îmane. "**Bawerî**", çek (sîleh) û hêz û quweteke wilo mezin û girîng û çalake ku tu hêz û quwet li ber wê xwe nagirin û li hemberê wê nasekinin. Iro, di cîhanê de çek û hêz û quwetên herî mezin û çalak, çekên nukleer û atomîne ku ew jî bi rastî li hemberê çek û hêza îman û baweriyê tenê mexlub û bê çare mane û dimînin.

Bawerî, îmana bi rastî, durustî û heqîya dozêye ku li hemberê vê îman û baweriyê di tu dem û dewrî de, tu zeman û cihî (mekan) de tu quwet û tu hêzê nikariye xwe bigre û serdestiyê lê bike. Di her demî de hêzên îman û baweriyê bi ser ketine û pêşve çûne, serketina encamî bûye para wan. Iro jî wilo ye, ji vir pêde jî wê wilo be. Lewra îman û baweriya bi heqiyê, heq û rastiye. Heq jî navê Xwedê ye. Xewediyê baweriya bi heqiyê jî leşkerên Xwedê ne. Tu kes bi Xwedê û leşkerên wî jî nikare.

Mestere (nimûne) û mîsala herî mezin û girîng ji vê baweriyê re îman û baweriya Pêxember û hevalên wî bi doza wan ya pîroze ku ew li hemberê her zilm û te'deyên dijminên hov û zalim yên dema cahiliyê de serî dananîne, sistayî nekirine û Pêxember (s) ji wan re wiha gotiye: "Sondê dixwum bi Xwedê eger hûn rojê bidin destekî min heyvê jî bidin destê min yê din, ez bi qasê qirşikekî ji doza xwe paşve nazivirim û serî danaynim" Ango hûn cîhanê hemûyê rakin hemberê min, rûmet û xelatên wê hemûyan jî ji minre pêşkêş bikin hûn bi qasê misqala zerre min ji de'w û doz û baweriya min paşve nadin. Ez ji wê doza heqiyê nazivirim, dev jê bernadim.

Bi rastî jî ev îman û bawerî, wilo mezine ku kariye di cîhanê de şoreş (inqîlab) û hereketeke wilo mezin çêke û damezrîne ku di dîroka cîhanê de heta îro jî weke wê nehatiye dîtin, bi rastî nayê dîtin jî. Ev serkeftina dîrokî, şoreş û hereketa Pêxember (s) dersa vê baweriyê dide mirov: Ku tu Hêz (quwet) li hemberê îman û baweriya bi heqiyê nikarin bisekinin.

Ji ber ku doza azadiya Kurd û Kurdistanê doza mafê insanî û mirovatiyê ye, têkoşîna li hemberê zor û te'de û hovîtiya zalim û hovên cahiliya hemdemi ye, dozek heq û raste, emir û fermana dîne, bi rûmet û pîroze. Bawerî û îmana bi wê, perçekî ji bawerî û îmana Pêxember (s) bi doza azadî û rizgariya bindest û mezluman, ji pencên zalîm û hovên dema cahiliyê ye. İman û baweriya gelê Kurd, û serhildana wan îro li hemberê Ebuçehil û Ebulehebê hemdemî jî îman û baweriyek wilo rast û xurt û mezine ku li hemberê wê jî, zû an dereng wê ew dagîrker hemû bişkin û sernixwûn û perîşan bibin. Di vê rastiye de tu şek û şubhe nîne, lewre ev suneta (qanûna) îlahî ya siriştî û tekwîniye, nayê guhastin û nayê betalkirin. Bawerî, quwet û hêzeke me'newiye, çek û sîlehek ji çek û sîlehên hemdemiyên nukleer û atomî xurttir û mestire.

Ji bo ku armanca Hereketa Islamiya Kurdistanê jiyana Esrê seadetê û peyrewiya wê ye, rêberiya vê îman û baweriya xurt û mezin hildaye ser milên xwe, navê kovara xwe daniye "**BAWERÎ**". Em bawerin ku wê Hereketa İslamî bi vê îman û baweriyê, pêşkêşiya doza bi rûmet û pîroz ji her gelê bawermend bi taybetî ji gelê Kurdê mezlum re bike û gelê Kurd jî bighîne xweşî û rûmeta azadî û serbilindahiyê û bibe wesîla rizgarî û serfiraziya wan. Xebat ji me alîkarî ji Xweda.

ŞER Û AŞÎTÎ

Şer û aşîtî du têgeyên girîngên wisanin ku sedî sed li dijî hevîn. Wisa dijê hevîn ku cîhê yek ji wan lê peyda bibe nabe ku ya din li wir bimîne. Sedem ? Lewra şer, şewitandin, xirabkirin, qir-kirin, xwîn, hêstirê çavan, zîndan û kuştin, birçîbûn û tazîbûn, kîn û dijminahî, dîlîtî û perîşanî, talan û wêrankirine. Û dîsa şer gelek bê însaf û pîs û qirêje. Lewra di şer de mirov ji bo ku mirovekî weke xwe bike tune û ji meydanê rake, xebitandina her cûreyê çek û sîlehî û her kiryarê ku ne ji mirovatiyê û insanetiyê ne, rast, durust û di cih de dibîne. Aşîtî, sedî sed awayê diye. Di aşîtiyê de, şûna xirabkirinê, çêkirin, xweşî û rindayî, şûna hêstirê çavan, şahî û keyfxweşî, şûna girtin û kuştinê serbestî û jiyana, şûna tazîbûn, birçîbûn û perîşaniyê rihetî, heyîn û bextiyariye, şûna kîn û dijminahiyê dilxweşî, biratî û jiyana bi hevreye û bi bevrbiratiye.

Dema ku şer, dûvdirêj û fireh dibe gel bi tevahî dide ber xwe û ji xwere dike hedef. Di armanca şereke wiha de ji teslîm girtin û sutûxwarkirinê bigre heya tunekirina çand, konevanî, raman, bawerî angoyê tunekirina mirovî di gel mafên wî û bîr û baweriyên wî heye. Ev armanca şer di dîrokê de jî wiha bûye û îro jî wisa ye.

Di dîroka kevin de, di şer de regez (prensîp) evbû: Mirovê dihat girtin, dihat tunekirin. Lê dema derket meydanê ku mirov dikare bê kuştin jî, mirovan bike kole û bixebitîne, şûna kuştin û tunekirinê dîlîtî û koletiyê cih girt. Lewra dibin wan şert û mercên giran yê abori de, dema qebîlekeke qebîla din digirt nikarîbû qebîla girtî xweyî bike.

Başê ku şer hevqas tehle û aşîtî hevqas şîrîne ji bo çî şer derdikevin ? Çima şûna şîraniyê tehlî tê girtin ? Çima şûna şahî û bextiyariyê xwîn û hêstirên çavan tîn girtin ?

Pişî ku me bi kurtayî wiha dest pê kir, em vegerin ser dabaşa şer û aşîtiyê. Dîne Islamê her tim aşîtiyê dixwaze û armanca wî ya bingehî jî aşîtiye. Lê di gel vî qasî çawa ku emir û fermana aşîtiyê kiriye welê emir û fermana şer jî kiriye. Ango dîne Islamê di gel ku armanca wî ya bingehî aşîtiye jî di hinek rewşan de şer ji bédengiyê - ku li ber çavan weke aşîtiyê tê dîtin - çêtir dîtiye, heta ferman pê kiriye.

Em vê dabaşê hinek din vekin: Bi gora dîne Islamê, di kîjan rewşan de, di bin çî mercan de, ji bo çî û ji bo kî, li hemberê kî, şer ji bédengiyê qenctir û rasttir tê dîtin ? Di Islamê de ayeta yekemîn ku emir û fermana şer kiriye kîjana ? Xwedê di vê bareyê de wiha ferman dike: "Ew kesên ku şer bi wanre tê kirin (yên ku êrîş

hatiye ser wan sitemkarî li wan hatiye kirin û li hemberê wan şer û ceng hatiye vekirin) *destûra wan hatiye dayîn* (ku ew jî şer bikin), lewra zordestî li wan hatiye kirin. Di dîroka Islamê de, ev destûra şer ya yekemîne. Xwedê di ayeteke din de jî wiha ferman dike: "*Kesên êrîşker (sitemkar û zordest), bi wanre şer û cengê bikin heta vegerin bi bal emir û fermana Xwedê ve*". Piştî ku ev ayet bi kûrayî bêne şîrovekirin û pişkvandin, em bawerîn ku emê bighîjine encamekî rast û durust.

Ayeta yekemîn: Di vir de hate zanîn ku di dewra Pêxember (s) de cara yekemîne ku destûra şer hatiye dayîn. Ev şer ne bi rengê êrîşêye, şêrê xweparastina li hemberê şerê êrîşêye. Ango li misilmana zordestî, sitemkarî hatiye kirin, bîr û baweriyên wan, fikir û ramanên wan hatine qedexekirin û bi serde jî êrîş li ser wan hatiye kirin. Li hemberê van tiştan Xwedê destûr dide ku ji bo parastina xwe û mafên xwe şer bikin.

Dîsa di vê ayetê de, çenda ku rêrast, emir û ferman bi şer nehatibe kirin jî, -ji bo bédengî li hemberê sitemkariyê li cem Xwedê gunehê mezîna tê hesibandin- destûra şer, di nava xwede emir û fermanê jî digire. Bi kinayî Xwedê wiha dibêje: "*Dema ku zordestî li we hat kirin li hemberê zordestan şer bikin*". Di wê demê de, beriya destpêkirina şer, ji bo

ku şer dernekeve, heya dawiyê xebat bi rengêkî aşîfî hatiye kirin, misilmana nexwestine şer derkeve, zordestî û sitemkarî wisa pêşde çûye ku sebir nehatiye kirin. Di rewşeke wiha de Xwedê destûra Pêxember (s) û hevalên wî - ku zordestî li wan dihat kirin - didê ku ji bo xweparastinê şer bikin.

Mîrov ku baş dêhn û bala xwe dide naveroka ayetê nuqteyek pir girîng tê xuyakirin ku ew jî eve: Di vir de destûra şer, ne ji bo misilmankirina kesên ne misilman, anjî vegirtina ax û welatên biyanî an nexwe ji bo kesên ku ne misilman dev ji dînê xwe berdin hatiye dayîn, destûra şer, sîrf ji bo wan kesên ji bo bîr û baweriya wan zilim li wan dihat kirin, ji bo ku xwe bi parêzin hatiye dayîn.

Ayeta düyemîn: "*Çi bi we hatiye ku hûn di rêya Xwedê de û ji bo kesên bindest şer nakin*". Di vir de sê nuqteyên girîng hene divê bêne vekirin û şîrovekirin.

- 1) Hêman (faqtor) a şer.
- 2) Kesên zordest û kesên bindest, bi misilmanî û nemisilmaniya wan ku tiştêk nayê guhertin.
- 3) Rastî û heqbûna şer, ku sîrf di rêya Xwedê (çiqas tiştên rast û heq ji wanre tê gotin rêya Xwedê) û kesên bindeste.

Ku hinek din were vekirin: Xwedê bi xeyd û gazind fermana misilmana dike ku ji bo rêya Xwedê û kesên bindest, - kesên mafên wan ji wan tê standin, sitemkarî û zordestî li wan tê kirin, keda wan û mafê wan tê xwarin - şer bikin. Di vir de ji bo ku zordestî heye,

şer ji bédengiyê rastir hatiye dîtin û emir û ferman bi şer hatiye kirin. Lewra hetta zilm û sitemkarî dom bike lihevhatin û aşîfî çênabe. Dîsa di vir de gilş û gengeş li ser dîn û bîr û baweriya zordest û bindestî nayê kirin. Çawa ji bo misilmanekî mezlûm pêwîst e ku şer bê kirin hetta ku zilim ji şer rabe, wisa ji bo mezlûmekî nemisilman jî pêwîst e ku şer bê kirin, hetta ku ji bin zordestiyê derkeve. Çawa ku fetha Mekkeyê ya bi rêberî û serokatiya Pêxember (s) ji bo xilaskirina qebîla benî Xuzaa ji zordestiya muşrîkê Qureyşiya çêbûye. Û qebîla Benî Xuzaa jî ne misilman bû.

Dîsa kesê zalim û zordest jî misilmanî û nemisilmaniya wî tu tiştî naguherîne. Dînê wî çî dibe bila bibe hetta dev ji zordestiya xwe bernede wê şer pêre bê kirin. Lewra baweriya mirovî çawa wesfêk ji wesfê wî yê zanyarî - weke dixtorî, teknîkî, muhendîsî û hwd - ranake, (weke niha nayê gotin teknîka kafirî, teknîka Islamî, tixtorîya kafirî, tixtorîya Islamî) wisa sîfetê wî yê zordestiyê an jî yê bindestiyê jî ranake. Weke niha em bibêjin ku mirovek diz ketiye mala we, gelo hûnê pirsra dîn û baweriya diz bikin, an jî wê tiştêk wiha di ber eqilê we de derbas bibe ku hûn bibêjin gelo diz misilmane an kafire, ku misilman be gelo diz nimêj dike an nake. Ev pirsîyarehemû ne di cih de ne û beradayîne. Lewra diz dize, çî misilman çî kafir. Bîr û baweriyên diz çî dibin bila bibin, hûnê bixwazin beriya gavekî an wî bigirin an jî malê xwe jê bistînin û berdinê.

Dîsa ji bo firandina serî, şûrê li ser stûyê we, çî "la îlahe îlallah" çî navek ji navên senema li ser nivîsîbe li cem we tiştêk nayê guhestin. Lewra herdu jî ji bo firandina serê we li ser serê we dileyzin. Di rewşeke wiha de ku hûn bikaribin hûnê xwediyê şûr - bê sekin û bê rehim - bikin tune û ji meydana jiyane wînda bikin. Nexwe çawa ku hûn dikarin li hemberê zalimekî ne misilman têkoşinê bidin û şer bikin, bi dilekî geleke xweş hûn dikarin li hemberê zalimekî misilman jî şer bikin hetta ku dev ji zilm û zordestiya xwe berde. Ev têkoşin û şerê li hemberê zordestiyê çawa heqê weye wisa emir û fermana Xwedê ye jî.

Nuqteyêke din ya girîng ku pêwîste em li ser bisekinin eve: Gelo di çî demê û çî rewşê de, şer heqê û meşrû e ? Ayeta ku li jor derbas bûyî gelek zelal û vekiriye. Ayeta ku dibêje "*çira hûn di rêya Xwedê de* (di rêya rast û heq) *û ji bo kesên bindest* (yên mafê wan ji wan hafî standin) *şer nakin*", bi êşkere dide diyarkirin ku şer sîrf di du rewşan de meşrû e, ji bil van herdu rewşan di tu rewşê de şer rast û meşrû nayê dîtin. Ew herdu rewş jî çawa ku li jor jî derbas bûn evin:

1) Rêya Xwedê (rêya rast û heq).

2) Dema ku mirov di bin zor û neheqiyêdebin.

Di van herdu rewşan de şer hem meşrû e hem ferze û cîhade.

Ayeta sisiya: Ku dibêje bi kesên zordest û êrîşker re şer bikin hetta ku vegerin bi bal fermana Xwedê ve. Û ayeta ku dibêje "ji bil kesên zalim û zordest êrîş li ser tu kesî nayê kirin" (ango şer nayê kirin), ji

mere didin zelalkirin û zanîn ku cihê zilm û zordestî lê hebe şer raste û meşrû e.

Piştî vekirin û zelalkirina van ayetan, hat dîtin ku ji bo rastbûn û meşrûiyeta şer, divê hinek şert û rewş peyda bibin. Her wiha weke şer, aşîtiya meşrû û ne meşrû jî heye. Ango aşîti jî her demê ne raste û ne di cih de ye. Beriya ku em bikevin vê dabaşê de, em li ser têgeya aşîtiyê (lihevhatinê) bisekinin. Em berê bi ayetên derheqê aşîtiyê de dest pê bikin.

1) *Xwe ji nebaşî û neqenciya biparêzin, navbera xwe çêkin. (tevde di aşîtiyêde bijîn).*

2) *"Dema ku di navbera du qefleyên (grûp) misilmanan de şer derket, navbera wan çêkin û wan li hev bînin. Eger yek ji wan aşîtiyê nexwaze, zordestiya xwe dom bike û erîşê bibe ser qefla din, hûn li hemberê qefla zordest şer bikin hetta ku dev ji zordestiya xwe berde. Eger ji zordestiya xwe vegere êdî hûn navbera wan bi edalet çêkin. Bila karê we bi edaletbe".*

3) *"Bê gûman kesên xwedî bawerî birayên hevin, nexwe navbera birayên xwe çêkin û wan li hev bînin".*

4) *"Gelî kesên ku îman anîne, hemû tevde di aşîtiyê de bijîn".*

5) *"Eger ku ew nêzîkê aşîti û lihevhatinê bibin tu jî nêzîk bibe".*

Çawa ku ji van ayetan jî hate zanîn, yek ji hîmê dîne Islamê û yê ji hemûyan girîngtir aşîtiye. Lê ji bo rastî û meşrûiyeta aşîtiyê hinek şert hene divê werin cih. Yek: Divê zordestî, kedxwarî,

sitemkarî û mêtîngerî rabe.

Dudu: Kesên ku zilm û sitemkarî li wan hatiye kirin, çiqas mafên wan heye divê hemû were dayîn. Sisê: Divê edalet û dadiyek rast û durust were danîn.

Hat zanîn ku hetta hinge serê derziyê jî neheqî û zordestî hebe, her tişt, weke hev bi dadî û behrîraî neyê li hev parkirin û mafê her kesî neyê dayîn, çiqas ku herdû alî, şer di navbera wan de tunebe û werin cem hev jî, ji vê re nayê gotin lihevhatin û aşîti. Di rewşek wiha de çawa ku berbiçav ceng tune û nayê gotin şer heye, wisa nayê gotin aşîti jî heye.

Belê her çiqas şer û aşîti du têgeyên dijê hevin jî ev nayê wê wateyê "ku dera şer lê tunebe aşîti, dera aşîti lê tunebe şer heye". Lewra cih heye ku herdû (şer û aşîti) jî li wir tunebin. Lewra bi gora wê qeyde û rêzika ilm û zanistiyê "cemî diddeyn, refî diddeyn", (ango kombûna du tiştên dijê hev û rabûna du tiştên dijê hev) bi gelemperî du tiştên ku dijê hevin li cem hev nabin û di cihekî de kom nabin. Lêbelê dibe ku ew herdû yên dijê hev tevde rabin, herdû jî tunebin û di dewsa wan de tiştê dijê herduyan were. Ev rastiyeke zanistiyê. Weke niha dibe ku cihê reş û sipî lê tunebin kesk û sor û zer an jî rengêk ji renga hebe. Dabaşa me ya şer û aşîtiyê jî, weke mester (mîsal) reş û sipî dikeve binê vê prensîp û rêzika me gotî. Dera ku şer û aşîti herdû jî lê tunebin li aliyekî zordestî, kedxwarî, mêtîngerî û sitemkarî heye, li aliyê din jî dîlîti, bindestî, perîşanî, rebenî, belengazî, teslimbûn, çîzbûn bêdengbûn, tirs û stuxwarkirin heye

Weke niha mirov di kare bibêje di Kurdistanê de aşîti ji dîrokeke dirêj ve hema hema çênebûye. Demên ku aşîti hebûye jî, ew dem, demên ku bandora mêtîngerên biyanî tunebûye an kêmbûye, ew demin. Di Kurdistanê de gelek dem jî bi şerê li hemberê mêtîngerên biyanî derbasbûne. Demên mayîn, bi reş û tarîti û tengiyên weke kabûsê derbasbûne.

Bi firehbûn, xurtbûn û kûrbûna bandora Tirk û Erebb û Farisan û bi kiryarên wan yên ne insanî û hovî, ewrek wisa reş û tarî û bê dengiyê ke wisa bi ser Kurdan de hat ku hev ne dîtin, dengê hev ne bihîstin, hevdû nas nekirin, bi aliyê hevdû de neçûn, bi vî rengî tehlî, tirsî, tirs, sitûxwarî û belengaziyên pir zor û zehmet kişandin hetta ketin rewşeke wisa qirêj de ku xwe inkar û mandelkirin, çand û zimanê xwe guhartin, xwe bixwe guhartin û ketin rêya bêdengî, tunebûn û windabûnê de.

Em Hereketa Îslamiya Kurdistanê bi qasî ku li hemberê şerî, hewqas jî hetta hê zehftir em li hemberê rewşeke wiha tarîne jî. Em aşîtiyê ji şer jî û ji rewşeke wiha jî rasttir û çêtir dibînin. Lêbelê cihê ku şertên aşîtiyê ne li cih bin, em şer ji rewşeke wiha baştir dibînin. Û em dibêjin ji xwe di rewşek wisade şer emirê Xweda ye û ferze. Lewra dîne Islamê stûxwarkirin û rebeniyê qebûl nake. Xwedê di vê bareyê de wiha ferman dîke: *"Ew kesên ku xwe reben û stûxwar kirine (yên ku zordestî li wan tê kirin li hemberê wê zorê deng nakin û sitûyê xwe xwar dikin) dema ku ferîşte dimrînin, ji wan re dibêjin; çi bi we hatibû ?*

Ew kes dibêjin; em di rûyê erdê de bêçare û perîşan bûn, tiştê ji destê me ne dihat. Ferîşte dibêjin; ma erdê Xwedê ne fireh bû ? ma we nikarîbû hîcret bikira, koçber bibûna ? Ha ew kes yên ku zilim û zordestî qebûl kirine, cihê wan dojehê. Ew cih çiqas cîhek nexweşe". Em dixwazin di vir de li ser du xalan bisekinin.

Yek: Ew kesên zordestî kirine çawa wê bi agirê dojehê bêne cirimkirin û şewitandin wê wisa ew kesên zordestî li wan hatiye kirin û dengê xwe nekirine ew jî bi agirê dojehê bêne cirimkirin û şewitandin. Ev wateya ayetê ya eşkereye. Dudu: Mesela hîcretêye. Hîcret ne reva ji berxwedan û têkoşînêye. Hîcret an jî koçberî, di têkoşîna li hemberê zordestan de, ji bo kesên mezlûm rêbaza dawiyê ye ku serî lê bidin. Ew kesên ku

têkoşîna ku li welat dayîn li cihê çûyîne jî dom nekin, mafên ji wan hatî girtin, ji bo sitandina wan mafan tevger û rêkxistinên xwe xurt nekin û ji bo vegera welatê xwe her tim ne amadebin, ji çûyîna wan re nayê gotin hîcret, tê gotin reva ji têkoşînê. Reva ji têkoşîn û berxwedana li hemberê sitemkarî û zordestiyê nîşana wîqasi ye

mîsala "gavek li paş du gav li pêş" ji bo xurtkirina têkoşîna doza welat koçberî hatiye kirin, wê demê ev bûyera koçberiyê raste, meşrû e û jêre tê gotin hîcret. Çawa ku Pêxember (s) jî li ser bingehek wiha û ji bo armanca ku me gotî koçber bûye. Bi kurtayî rewş û şertên mirovan çî dibin bila bibin, divê ku têkoşîna li hemberê zilmê dom bike.

mafên wan ji wan hatî standin an sedemê bîr û bawerîya wan êrîş li ser wan hatî kirin, eger bi niyeta nevegê cih û warên xwe berdîn,

ku îman u bawerîya xwediyê revê hatiye ber xilasbûnê. Ji îmanek wisa re tê gotin heye tune. Lê eger koçberî bi awayê din be, weke

**Baweriyê bixwîne
bide xwendin**

NIJADPERESTÎ GELPARÊZÎ WELATPARÊZÎ

Ji dîrokeke pir kevin ve heya roja îro nijadperestî, bûye sedemê ceng û qirkirinên di navbera mirovan de û bûye sebebê derd û êşên giran. Bi sed salan bûye jana neyartiyên wisa ku nayên ji bîrkirin. Ev jana nijadperestiyê roj bi roj pêş ketiye û bi mêtîngeriye hatiye domandin û gihaye xelega dawiyê ya zilm û sitemkariye ku Emperyalîzme. Ji ber vê yekê pêwîst e bi hûrgilîti nijadperestî bê zanîn û li ser bê rawestandî. Beriya zanîna nijadperestiyê di bîranîna ayeteke pîroz de kar heye. Xweda, wiha ferman dîke: "*Eger hûn di tiştêkî de miqatê bikin (bi-kevin, gilşê) bizîvirînin bi bal xweda û Pêxemberê wî ve*". Ango bi gora ferman û emirê wan çareser bikin. Emê jî weke vî emirê Xwedê vê pirsgerêkê bizîvirînin bi bal fermana Xwedê ve. Vê gavê emê werin ser ravakirin û nasdariya nijadperestiyê. Em ravakirin û nasdariya nijadperestiyê nakin, lewra Pêxember (s) çawa nijadperestî qedexe kiriye wisa nasdariya wê jî kiriye. Di vê mijarê de wiha ferman dîke: "*Miriyê ji bo doza nijadperestiyê ne ji me ye, parêzker û xwestiyê nijadperestiyê ne ji me ye, yê di doza nijadperestiyê de tê kuştin ne ji me ye. Sehabiyek dibêje min got: Ya Pêxemberê Xwedê,*

Nijadperestî-Essebiyet çiyê? Pêxember wiha bersiv dide: Alîkariya te ji qewmê te yê neheq û zalimre ye. Ango bereka te, qewmê te, zilm û sitemkarî û tadeyê lihineke din bike -bi çi rengî dibe bila bibe- û tu jî alîkariya wan zaliman bikî, li dijî mezlûman werî nijadperestî, essebiyet ewe". Kesên bawermend, çi sedemên eqrebatî, moravatî û netewîbin û çi sedemên olî bin, ne layîqê wane ku nêzîkî zaliman bibin, lewra nêzîkbûna zaliman, dûrbûna ji xweda û Pêxember û insanîyetê ye. Dijhatina li hemberê zaliman, ji pirskirina ola-dîne wî ferztir û pêştir e.

Di hedîsa bûrî de sê rewşên girîng derdikevin holê, divê li ser wan bête sekinandin.

1- Alîkariya mirovî ya qewmê xwe yê zalim: Ev rewş nijadperestiyê û Islamê qedexe kiriye.

2- Alîkariya qewmekî din yê zalim: Ev rewş sitemkariye.

3- Alîkariya mirovî ya qewmê xwe yê xizan û bîndest: Di rewşeke wiha de mirov, hem ferza stûyê xwe eda dîke hem dibe Xwedanê xêreke mezin ya bê hempa. Lewra ku yek ne li ser sitemkariyê alîkariya qewmê xwe bike nemaze ku mezlûm be wecîbeyeke xwe ya dînî pêk tîne. Çawa ku Xwedê jî di vê bareyê de wiha ferman dîke: "*Eşîra xwe ya nêzîk bitirsîne û agahdar bike*" Şûra 214.

Xwedê berê emrê Pêxember bi alîkariya mirovê wî dîke. Alîkarî çiyê? Nîşandana rêya raste, parastina malbat, eşîr û gelê xwe ji asteng û xetera ye. Pêxember ev emir û ferman bi cîh anîne. Lewra Pêxember, beriya herkesî qebîle û eşîra xwe ya nêzîk ji, tarîtiya cahiliyê ji rezîliyê, ji bê rûmetiyê û ji hovîtiyê xilas kirine. Piştî wan re dest bi hidayet û xilasiya eşîr û qebileyên din kiriye. Ango çawa hate zanîn ji ni'metên Islamê û çirûskên zanîne, berê malbat û mirovên Pêxember, qebîla wî û qebileyên Erebiyê li dora wî û paşê qebîle û milletên din par standine. Di vê babetê de Pêxember wiha dibêje: "Qencê we ewe ku mirovê xwe yê nêzîk û gelê xwe diparêze, bi şertê ku nekeve gunehan. Ango di alîkirinê de derbasî sînore kesek din nebe". Ji bilî vê jî hindêk zanyarên Islamê gotine du nîfşê gelparêziyê hene

1- Rast û durust.

2- Çewt û şaş.

Zanyarên Islamê, gelparêziya rast li ser sê nîfşan şîrove kirine.

a) Gelparêziya girêdayê bi xîret, rûmet û şerefê ve: Ku mirov bi wê girêdanê berê malbat, mirov, eşîr û gelê xwe dide rêya rast û ji bo parastina nîrxên insanî dixebite û di meydana jîyanê de dibe sedemê qevzên pêşdeçûnê û gelê xwe digihîne derencên bilind û layîqê mirovatiyê.

b) Gelparêziya xwezayî,

tebîî: Ku di tebîetê mirov de bi afirandinê re çêbûye. Bi vê meyldariya îlahî ya siriştî, beriya herkesî mirov meyla dê û bav, zarok û mirov û xizmên xwe dike, qencyê bi wan re dike, wan ji tecawiz û zilmê diparêze û têkoşînê di ber milletê xwe de dide.

c) Gelparêziya azadî û serxwebûnê ye: Kesê xwediyê ramanê wiha be, bi derfetên xwe hemûyan gelê xwe, welatê xwe, dewlemendiyên welatê xwe yên madî û me'newî ji dagîrker û talankerên biyanî diparêze û di rêya serxwebûna gel û welatê xwe de têkoşînê dide. Bi gora Quranê ev meylarî û hezkirin dîn û fitrete. Xwedê di vê bareyê de wiha ferman kiriye: "Berê xwe rast û durust bide dîn ku ew dîn jî xulqiyet û daxwaza ku Xwedê insan li ser afirandine bi xweye.

Ev hersê nîfşên gelpariyê, durustin, ne qedexene û bi gora Islamê ne. Lewra dînê Islamê emir û fermana herkesî dike ku berê ji bo xwe, malbata xwe, bereka xwe, xizmên xwe û gelê xwe bibe alîkar û têkoşînê bide. Çawa ku pirê Pêxemberan jî, hatine şiyandin ji bo ku beriya herkesî ehlê xwe û bereka xwe bighînin xweşî û bextiyariyê. Nexwe divê mirov berê ji xwe û xizmên xwe, bereka xwe û gelê xwe dest pê bike û bi vê berpirsiyariyê hereket bike. Pêxember (s) di gotineke xwe de wiha ferman dike: "*Hûn tev şivan (rêzan, rêber) in. Hûn tev ji kesên ku hûn sermiyanîyê li wan dikin, berpirsiyarin.* Kesên di bin. mahiyeta mirov de be, mirov jê berpirsiyare. Herkes bi gora cihê xwe yê

civakî, bi gora zanîna xwe, çîkbûn û çelengiya xwe û derenca rêberî û pêşevaniya xwe, berpirsiyare. İnsan çiqasî vê wezîfa berpirsiyariyê pêk bîne, hewqasî nêzîkî rêya rast û duruste, û nêzîkî Xweda û Pêxembera ye. Pêkneanî jî dûrbûna ji Xwedê ye. Ev gelparêziya durust (meşrû) parastina wê di cihê xwe de ye. Ya rast ewe ku mirov ji gelparêziya meşrû'ra bibêje welatparêzî heta ku nebe wesîla zilmdomandin û sînorherifandinên insanî. Nîfşa düyemîn gelparêziya ne rast û ne duruste: Ku navê wê esebiyete, nijadperestiyê û dînê Islamê qedexe kiriye. Ev nijadperestî xwe dispêre neyartî, gef, tecawiz û talankirinê. Kesê xwediyê his û fikrekî wiha, dikeve rewşekî wisa tarî de ku çav ji rastiye kor, guh ji şîretên qencyê kerr dibin, mejî dirize, zengar digre û di qirêja faşistiyê de tarî dibe,

Di dema cahiliyê de, beriya dema seadetê, tiştek bi navê wekhêvî û edaletê tunebû, her kes, her qebîle, çî qenc çî xirab, alîkarê malbat û qebîla xwe bû. Ev êş wekî janekî giran ketibû hestiyên wan. Sitemkarî û zordestî ji wan re bûbû tebîet û exlaq. Gelên zêf û kêr, dikirin dîl û kole û temamê mafên wan yên mirovatî ji wan distandin û hovîtiya xwe diyar dikirin. Hata wisa bû ku ji van kiryar û bizavên xwe gelek dilxweş û bextiyar dibûn, Ev dema tarî ku kesên bîndest mabûn bê mecal û bê çare, êş û jana nijadperestiyê diwartir dibû, û gel li rêyên xilasiyê digeriya. Bi rastî li rêberêkî, li xilasêrekî digeriyan da ku wan ji pençên çeqel û hovên wê demê rizgar bike, dawiyê

li zor û zilm û wehşetê bîne. Di vê dema tarî de, ku temamê rê û dirbên xilasiyê berze bûbûn, şexsiyeta insan, şeref, hisyet, namûs û nîrxên din yên mirovatiyê, di binê qirêjahiya nijad, malbat û qebîleperestiyê de bûn Kesên kêmketî, perîşan û bîndest ketibûn tirsek gelek mezin. Muhemmed (s) weke nûreke ronahîker, weke tava vejînê, weke barana bereketê bi fermana Xweda hate şiyandin û dest bi berpirsiyariya xwe ya rêberî û Pêxemberiyê kir. Di gelek şax û meydanên jiyanê de gelek guhertinên berbiçav çêbûn. Di gel ku ola Islamê bi dijwartî, li dijî nijadperestiyê hatiye jî lê mixabin hinek bêbext û bêwijdanan, xwestine vê jana pîs, rîşa mirinê têkilî Islamê jî bikin û tiştên ji destên wan hatî, kirine û hindik be jî bi serketine. Eger bi renekî vekirî û êşkere bête gotin, tovê nijadperestiyê çenda hatibe pêlêkirin û veşartin jî, di dema Emewiyan de dibişkive, şîr dibe, serê xwe radike, tê holê û roj bi roj diwartir dibe heta ku ev mîrate dimîne ji Ebasiyanre. Ebasî jî, vê rîşê av didin, bi nazî xwedî dikin, diwartir û hartir dikin û sip û sax dikeve destên Osmaniyan. Osmanî, bi xwedîkirina vê rîşê tenê têr nabin, jehriya nijadperestiyê zêdetir dikin, berdidin ser û hişên insanan. Ev rîşa dijê mirovatiyê wisa tê hejandin û mêjandin, ne di serê sultanên Osmaniyan tenê de dimîne her wiha weke bêhnek pîs û êşek vegirtinê li derdorên xwe de jî tehsîr dike û xirabiyên ecêb peyda dike. Ev rîş, di can û bedenên sultanên Osmaniyan de, wisa xûya bûye ku di gel temamê ben û hefsaran di destên wan de bûne jî û

dîroka wê demê jî, wan destqirêjan daye nivîsandin, dîsa jî nika-ribûne bêbextî û xirabîyên xwe ji pelên tarîxa xwe ya gemar bidin xilaskirin û hildan. Bi temamê seltenet û imkanên xwe, bûne perde li ber sazîkirin û tece-lyaya edalet û rehmeta Islamî û nehiştine Islam wezîfa xwe bike, mîsyona xwe bîne cih. Qûraana mubîn ku hakimbû ji bo xwestinên xwe yê nîjad-perestî xistin mehkûm. Di vê mijarê de gelek mînak Hu mîsal hene û rûpelên dîrokê ji wan mişt û tijî ne. Bes dagirkirina wan li axa pak ya Kurdistanê û danîn û şiyandina karbidest û serbazên xwe yê leşkerî ji hilbirînên wan yê nîjad-perestiyê. Her wisa ketina wan ya axa Ereban bi sed fen û xapan û şiyandina karbidestên sîfil û leşkeran li ser bajar û bajarokên wan jî elametê vê zîhniyeta bê rûmet ya nîjadperestiyê. Ma wê neyê gotin te dîne xwe ji Ereb û Kurdan girtiye çi îş û karê karbidestên te yê sîfil û leşker li Kurdistan û Erebistanê heye? An ji bo dîn şanî wan bidin? Nexêr. Sebebê ketina wan ya Kurdistanê nîjadperestî bûye. Delîl û burhana wê ya mezin jî bûyer a "dewşirmeyê ye. Ku di dîrokê de teniya reşe li rûyê wan ketiye. Ev bûyer, pîsî û qirêjiyêke wisaye ku di dîrokê de ji bil Osmaniyan nebûye nesîbê tu kesî. Ev dewşirmekirina zarokên Filehan çawa dijê prensîp û xîmên dîne Islamê ye wisa dijê insaniyet û mirovatiyê ye jî. Ev bûyer, delîl a pûçî û gemariya wan ya leşkeriye. Lewra Osmaniyan

bi vî rengî tekilî û pêwendiyên wan xortan ji dê û babên wan, ji malbat, eşîr û gelê wan dibirîn. Pere û meaşek pir didan wan û dişandin welatên dûr. Bi vî rengî xîmê dilîniya gel û dîne wan ji serê wan derdixistin û dixistin dijminê malbat, ol û gelê wan. Vê nîjadperestiya Osmaniyan hemû dixistin dîl û kole.

Dîsa em dixwazin mînak û mestereke din ji Osmaniyan, ji nîjadperestî û rihê wan yê bi qirêjî û bi gemar bidin. Çawa ku Rojname Hurriyetê jî di hêjmara xwe ya 14.10.1992 de nivîsiye Yavuz Selim ê qatîlê neh birayên xwe, kaniyekî li bajarê Mûşê bi xwûn û keda ehlê Mûşê daye çêkirin û li ser vê kaniyê ev rêzên hanê dane nivîsandin.

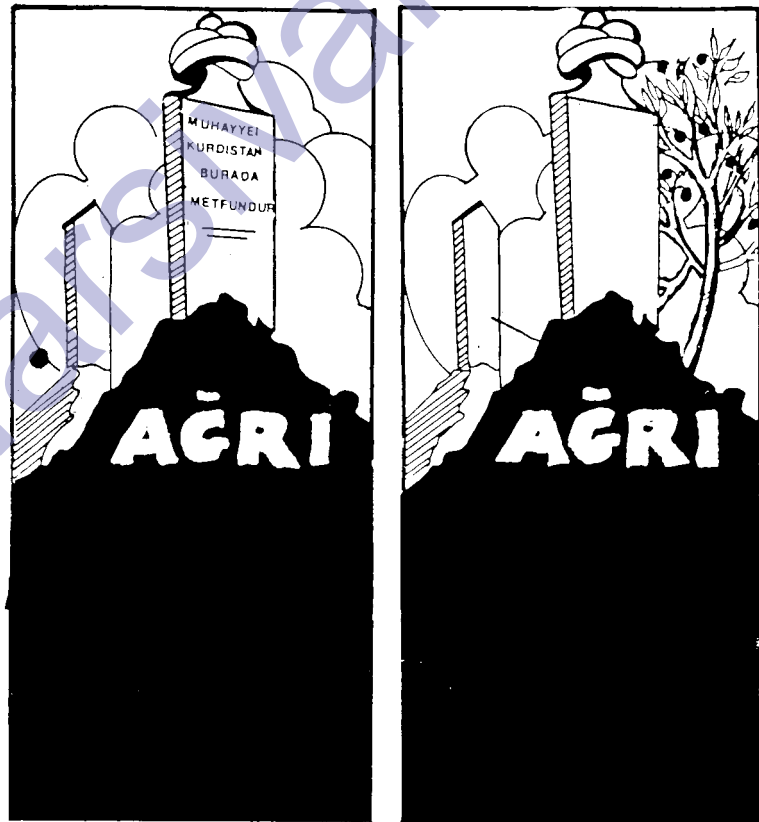
Yareb fîrseta meznahiya cîhanê nede Kurdan
Pêşîra wan sipî bixun, lingê wan çarox biguvêşe,

Tu car xilasiya wan tunebe

Bide ber dara û xeracê ji wan bigre bila zikê wan têr nebe.

Ji wê kaniyê bila gawir vexun, Rom vexun Kurd venexwun.

Divê ku mirov nangorên wiha tu car ji bîr neke, her tum jêre qehr û xezebê bixwaze. Tiliya gelê Kurd di çavên wan re here, ma qey zorbirina dewleta Sefewiyan, destxistina xelîfetiya Islamê, vekirina gelek der û serkeftinan hemû ne bi alîkariya Kurdan çêbû ?

REWŞA PÎREKÊ

Rastiya pîrekê û hinek têgehên derheqê pîrekê de. Em Hereketa Îslamiya Kurdistanê rastî û pîrs-girêka pîrekê û malbatê ku parçek ji jiyana meye, pîr pêwîst û girîng dibînin. Em bi vê bîr û baweriyê çûna li ser vê pîrs-girêkê ji xwêre pêwîstiyê girîng dibînin. Em dizanin dema ku em bi gora rastiya dîn herin ser pîrs-girêkeke wiha girîng emê ji xwediyê mejî qirêj û zengar girtî û xwediyê baweriyek çewt û şaşre bibin hedef û wê rexneyên pîr giran yên ne rast û ne di cih de li me werin kirin. Lewra bi vekirina vê pîrs-girêkê kursiyên wan diheje axatiya wan ji destê wan derdikeve, rihetiya wan diçe û di jiyana wan de zelzele çêdibe. Lêbelê kî çi dibêje bila bibêje emê ji rexne û bêbextiyên wan netirsîn û emê sirf bi Hedîs û Quranê nêzîkî vê pîrs-girêkê bibin.

Dema ku em li ser rastî û pîrs-girêka pîrekê disekinin, em dixwazin hinek têgehên bipîşkivînin. Dema ku ev têge werin şîrovekirin, em bawerîn ku hindikbe jî wê rastî û şexsiyeta pîrekê derkeve meydanê. Her wiha ku em bighîjin rastiya pîrekê û helkirina pîrs-girêka pîrekê, emê bighîjin rastî û helkirina pîrs-girêka zilamî jî. Lewra pîrs-girêka pîrekê ya zilamiye jî. Çawa pêşiya jî gotiye "jin û mîr, tevir û

bêr". Eger ew kesê tu pêre dijê, ne serbilind û serfiraz-be her wiha tu jî ne serbilind û serfirazî. Ew zilamê pîrekê têxe bin bandora xwe û nahêle çavê xwe veke, ji wî zilamîre jî nayê gotin aza û bextiyare. Ji bil cûdabûna bedenê tu cûdabûnên din di navbera pîrekê û zilamî de tune. Çawa ku zilam li hemberê Xwedê berpîrsiyare wisa pîrekê jî berpîrsiyare. Dîsa ferman û qedexeyên Xwedê çawa ji bo zilamî ne wisa ji bo pîrekê ne jî. Çawa zilam li hemberê malbata xwe, cînarên xwe, xizim û mirovên xwe gelê xwe berpîrsiyare, wisa pîrekê jî berpîrsiyare. Alîkariya mezlûm û bindestan, cihgirtina li kêleka wan û têkoşîn û derketina li hemberê zalim û zordestan çawa pêwîstiyên zilamî ne wisa pêwîstiyên pîrekê ne jî. Meznayî û şeref-girtina mirovan hem li cem Xwedê hem li cem mirovan bi rastî, durustî, qencî û xweparastina ji gunehaye, ne ku bi jinî û mîrîtiyêye. Çawa ku zilam dikare bibe mirovek qenc, baş û xweparastî, pîrekê jî dikare bighêje wê derecê. Xwedê wiha ferman dike: "Qencên we kesên xwedî teqwa û xweparastîne". *Hucûrat* /13. Di nava gel de jî ev rastî wiha tê ziman "Şêr şêre çi jine çi mîre". Dîsa gelê me, bawerîya xwe derbarê pîrekê de wiha tîne ziman "Yê mîran ezîz jî dike jine yê rezîl jî dike jine". Ev ji mere dide

nîşandan ku hem di malbatê de hem di nava civakê de cihekî taybetî û karmendiyeke girîng ji bo pîrekê heye.

Cih û pêwirên pîrekê di dîrokê de

Dîroka mirovatîyê, çawa ku bi têkoşîn û şerê navbera cûreyên mirovan de hatiye neqîşkirin, bi tehsîra van têkoşînan jin û mîran jî -çenda ku ne bi çek û sîlehbe jî -bi şerê navbera xwe, mora xwe li dîrokê dane. Çawa cûrekî ji mirovan xwestiye cûreyên din bixe bin bandora xwe, jin û mîran jî yekî xwestiye yê din bixe bin bandora xwe. Ev pîrs-girêk çawa di dîroka kevin de hebûye îro jî li hemberê me sekiniye.

Bi kurtayî ji dîroka kevin heya îro çawa têkoşînê di navbera zordest û bindestan de dom kiriye wisa di navbera jin û mîrande jî dom kiriye. Dema îro ku em têdene jî, pîrs-girêka pîrekê û malbatê yek ji wan pîrs-girêkên mirovatîyê yên girîng e ku helkirina wan gelek pêwîst e. Nexwe ev pîrs-girêk wê çawa ji hev derkeve? Ji bo jihevderanîne heta niha çi hatiye kirin? Heta niha çi qas nêzîkayî li vê pîrs-girêkê hatiye kirin. Her çi qas tê gotin ku di nava civakên Rojava yên pêşketî de wekhevî, dadmendî, mafê mirovan û azadiya mîr û jinan û malbatê

heye, lê ne raste. Mafê pîrekê yê mirovatî û azadiya wê li aliyekî, bi rastî em dikarin bibêjin qapîtalîst û sermayedaran pîrek di destên xwe de xistine leystok û hacet ji bo kar û sermaye xwe. Bi vî rengî di rêya pîrekê de civak jî ji bo xwe serberjêr kirine. Di dinya sermayedaran de pîrek bûye hacet û sektorek mezin ji bo reklam û pesindayîna malê dewlemendan û bûye xemla malê wan. Biryar û viyana pîrekê ya serbixwe tune. Pirsgirêkên civakê yên bingehîn de daxa wê tune. Gelo di pirsgirêkên weke şer û aşitiyê de çiqas peyva wê derbas dibe, çiqas tehsîra wê heye? Ev rewş di civakên Rojava de xwe pir dide xuyakirin. Di nava civakên Rojhilata Navîn de ku hêj rêzik û adetên feodalî, axatî û eşîretî dimeşin, ev pirsgirêk tevlihevtire û bûye girêkeke gencilî. Di malbatê de têkoşîna jin û mêran li hemberê hev, ji bo ku yek yekî bixe bin bandora xwe, bi têkoşîna bandoriya li ser zarokan xwe dide nîşandan. Ango zarok bikevin bin bandora kîjanî de bandoriya malbatê tevî dikeve destê wêde. Ev têkoşîna bi vî rengî jî girêkê wisa digencilîne ku mirov nikare ji binî derkeve.

TÊGEYA NAMUSÊ

Di gelek civakan de "namûs" wisa pirsgirêkeke girînge ku pirê caran malbatan, gundan heta civakan dike astengên pir mezin de. Gelo nêzîkbûna zilamî li pirsgirêkê bi vî awayî ji bo parastina pîrekê ye? Eger ji bo pîrekê be, gelo zilam bi vî rengî xwe jî di parêze, qiyameta ku ji bo qîza xwe radike gelo ji bo kurê xwe jî radike, gelo bi qasî namûs ji

pîrekê re pêwîste ji zilam re jî ne pêwîs te? Li aliyê din ku dê û bab ji bo zarok ji malbatê dûr nekevin, têkoşînek pir giran didin, gelo ev kêferata wan ji bo amadekirina jiyaneke xweş û aza ji dema pêşre ji bo zaroka ye, an nexwe ji bo ku axatiya xwe winda nekin û her tim xizmetkar li ber destên wan hebin e.

Weke din wateya (me'ne) namûsê, ji parastina pîrekê gelek firehtire. Çawa ku di civaka me Kurdan de, kesê pêwîstiyên xwe nayne cih, derewan dike, ji bo malbata xwe kar û xebatê nake, diziyê dike, xiyanetê li hevalên xwe dike, tirsonek be, li mafê xwe xwedî dernekeve, malbata xwe, gundiye xwe, cînarên xwe, li hemberê êrîşên ji derve naporêze, sirf ji bo jiyaneke qirêj, ji malbat, mirov û nêzîkên xwe, ji gelê xwe diqete û bi serê xwe dijê, urf û adet, rêz û çanda gelê xwe bêqîmet û piçûk dibîne, hewesa wî li ser çand û jiyana civakên din hebe, çanda civakên din ji çanda civaka xwe qenctir dibîne, çavê wî li keda kesên din be û çavliderbe, an rast û rast an bi rêyek din jêre tê gotin "Bênamûs" bi kinayî ji xasiyetên neqenc tevanre tê gotin bênamûsî ji xasiyetên qenc re jî tê gotin namûs.

Lê mixabin têgeya namûsê hevqas xwedî naverokek fireh û kûr, îro li gelek cihan de ji naveroka xwe hatiye dûrxistin, nava wê hatiye valakirin, bûye mîna qalikek pûçê bê kakil û sirf bûye navê pîrekê û parastina pîrekê. Bi kinayî namûs ewe ku mirov - çi jin çi mêr - li hemberê xwe bi her awayî rast û durust û

xweparastî be.

Bi gora vê naverokê dema em jin û mêran didin ber hev em dibînin ku pîrek - nemaze pîreka Kurd - ji zilamî di rewşek gelek durustir de ye. Wekî niha em dibînin ku dema pîrekeke ji zilamê xwe dûr dimîne bi salan qehr û kederê dikşîne, tehlî û tirşiyê tam dike, bi namûs bi rastî û durustî xwe di parêze, li ber xwe dide, sebir û tebatê li ser tunebûna zilamê xwe dike û li hêviya wî dimîne. An jî gelek pîrekên ku zilamên wan dimirin, eger di hêla aborî de nekevin tengiyê, em dibînin ku mêr nakin. Hale hale dema ku zilam dikeve rewşeke wiha de, ka dibe xwêdiyê jiyaneke çawa, rewş û tewşa wî çilo çêdibê em hemû pê dizanin.

Iro li gelek cihê dinyayê ku pîrek di destê dewlemendan de bûye hacetê pîrbûna sermaye wan û bê dil û xwestina xwe -ku şert û bê îmkaniyên aborî xistine dab û xefkên sermayedaran ketine cihên nebaş û rewşên xirab, rastiya ku li jor derbas bûyî naguhêze. Hetta em dikarin bibêjin ev pirsgirêk ku baş were pişkivandin û bingehê wê were kolan wê bê dîtin ku sebebê ketina pîrekê di rewşa xirab de şertê aborî û leystokên sermayedaran e.

Rastiyeke pir eşkere, berbiçav ku nayê inkar û mandelkirin heye: Ku di civaka me Kurdan de pîrek, bê qîmet û piçûke, radibe û dikeve, çawa ku pir tê gotin "Pîrek darê şikestiyê" bi wî çavî lê tê meyzekirin, têkiliyê navbera jin û mêr di jiyaneke de, hezkirina rast, siyaneta herdûyan ji hev re, jin û mêraniyeke bi dil û aza tune. Di vî rewş û jiyana wiha de bê dengî û

sutûxwariya pîrekê cih girtiye û rûniştiye. Di vir de ne ku sirf pîrek bi tenê, malbat û civak jî reben û belengaz dibe. Her wiha ev pirsgirêk li nava civakê belav dibe.

Di welatên pêşketî yên kapîtalîst de dezgaha malbatê, di rewşeke pir tevlihev de ye, bûye weke girêka gencilî û serê girêkê nayê dîtin. Weke niha jin û mêranî ji sedî ser pêncî re bi berdan û belavkirina malbatê encam dide.

FEMINIZIM

Di dema ku welatên kapîtalîst dikevin astengiya malbatê de, em dibînin ku hinek tēgeyên nû derdikevin meydanê. Weke niha tēgeya femînîst û femînîzimê. Femînîzim, dilxwede bi navê parastina mafên pîrekane, lêbelê ji bil keyfa pîrekên dewlemendan -yên ku nizanin çî bikin û serberadayîne- ne tiştêk diye.

Di civakên Rojava de ku firehkirin û pêşvebirina femînîzmê tê xwestin û jêre tê gotin tevgera mafê pîrekê, parastina mafê pîrekê li aliyekî, komikek ku destê xwe di ava sar û germ de nake û bi serakî nêzîk dibe, mafê pîrekê ji xwere kiriye leystok û mijûliya demên xwe yên vala.

PÊWENDIYÊN JIN Û MÊRAN

Jin û mêt, di tebîetê de bi hev re dibin yek tişt. Jin û mêt, du mirovên wisane ku li hemberê hêzên tebîetê, weke berf û baranê, zehmetiyên erdê, êrîşên heywanan û hwd. bi alîkariya hev, hevdû diparêzin. Jin û mêt, dixwazin di jiyandê de her tiştî bi hev re çêkin, ava bikin û yek zordestiyê li yê din neke.

Raveya rast ji bo jin û mêt an jî ji bo malbatê eve. Çenda ku îro ev rave cihê xwe nagire jî, lê divê em vê raveyê bi cih bînin û ji bo cihgirtina di nava civakê de jî bixebitin. Di nava civakê de gotina "**jin û mêt weke agir û barûde**" gelek tê xebitandin. Wateya wê eve: Zilam di jiyana xwe hemûyî de, weke nêçîrvanê di kozikê de li hêviya nêçîra xwe be, ji bo êrîşa ser pîrekê amadeye. Pîrek jî di rewşeke wisa de ye ku her tim ji bo êrîşkirina zilamî li ser xwe, amadeye û her demî di parastinê de ye. Meyzekirina li jin û mêtan bi vî çavî û bi vê nêrînê, nîşana mahrûmbûna ji me'newiyat û baweriya kûre. Kesek xwediyê bîr û baweriyê wiha û xwediyê mejjiyekî wiha zengar girtî be, em dikarin bibêjin ew kes kesek ketiye, dîl û bîndestê keyf û zewqa xweye û dûrê ji xasiyetê mirovatiyê ye.

SERHÎLDANA ŞÊX SEÎD

Pîştî ku dewleta Osmanî ji cenga cîhanê ya yekemîn ketî û bindest derket, pirê erdê vegirtî winda kir û bi gora biryara peymanê mondrose di 30.08.1918 an de çek û sîlehên xwe danîn şert û xwestekê dewletên hevgirtî hemû qebûl kirin. Liser vê yekê dewletên hevgirtî di serê sala 1919 an de kongra sulh û aşitiyê li bajarê Parîsê amade kirin. Ev kongre, ji wan gelên ku di demeke dirtej de di bin bandora Osmaniyan de mabûn banga serhildanê û ji cîhanê re banga pelîşandina dwleta Osmaniyan bû. Di wê navê de gelê Kurd jî di encama tevger û xebata xwe de komelek bi navê **Komela Bilindahiya Kurd** (Kurd teali cemiyeti) li bajarê Istanbulê saz kir. Di demeke kurt de sê şaxên wê komelê li Diyarbekir, Xerpêt û Bidlîsê hatin vekirin.

Serokê Ermeniyan Bagos paşa di 13.02.1919 'an de erzûhalek ji bo daxwazên Ermeniyan pêşkeşê kongra Parîsê kir. Di wê pêşniyaza xwe de daxwaza dewletek Ermeniya ya serbixwe dikir û bajarê Wan, Diyarbekir, Bîdlîs, Sêwas, Edene, Kozan, Mereş, Tirabzon û Erzirom di nav sînorê wê dewletê de bûn. Li ser vê erzûhalê Tirkên Osmanî gelek tirsîyan û li xwe heyirîn. Osmaniyan li hemberê van tiştan minafiq û hîlebazê xwe yê mezin Mistefa Kemal

mirovekî wisa minafiq û durû bû rojek dibû dîndar roja dinê dibû dînxwar, li cihekî misilman bû li cihekî dinê kafir bû. Wisa dek û dolap dizîvirandin ku em dikarin bibêjin pîlan û tektîk û hovîtiyê îro (özel harb daire-si, kontr gerilla hwd.) berhemê wî ne. Bi rastî jî ji gelê Kurd re gelek dijmin û neyar hebûn lêbelê dijminek weke Mistefa kemal dîrokê nîşan neda ye. Lewra ewî ji mêj ve li Kurdistanê kar dikir û bi xapandina gelê Kurd re meşxûl dibû. Di sala 1916 'an de ku serbaz û zabît bû di şaxê artêşa hefta ku navenda wê li bajarê Farqînê bû, gelek gavên pêwendî û têkiliyan bi serokeşîr, axa û şêxên Kurdistanê re avêbûn. Xwe ji rojê pêşre amade dikir ku bi hêsayî bikaribe di rêya wan de gelê Kurd bixapîne. Di piştî erzûhala Bagosê Ermenîre Mistefa Kemal di 16.05.1919 'an de diçe Samsûnê li wê derê lêkolînek mezin li ser dabaşa Kurdistanê dike, hinek dek û dolap û hîleyan saz dike û biryara xwe ya dawî wiha dide: Em fîtne û fesadiyê enceq bi rêya dîn dikarin bêxin nav Kurdan û wan ji hev biqetînin, û bînin aliyê xwe. Li ser vê ramanê biryara amadekirina kongreyekî li bajarê Erziromê dide. Diçe Erziromê pirê şêx, axay û serokeşîrê Kurda li wir dicivîne, di navbera 23 Tîrmeh ê û 7 ê Tebaxê di sala 1919 'an de kongreyekî saz dike û vê hîna re û mesaja minafiqî

dide. "**Gelî Kurdan! Em birayên hevin, dînê me yeke. Kafir dixwazin me bixin bin destê xwe, me teslîmî Ermeniyan bikin. Dîn ji dest diçe, welat ji dest diçe. Ez soza namûs û şerefê didim we ku em bi hev re weke bira li hemberê van kafiran derkevin, wan ji welat dîrxînin emê weke bira bi hev re rûnî mafên we bidin, Kurd û Tirk weke dost û bira wê bi hev re bijîn**". Bi vê axaftina xwe pirê beşdarên qanî û qayil dike. Di wê kongirê de, ji neh endaman komeke nûneriyê tê kifşekirin ku ji wan sê heb Kurd bûn. Yek Hecî Mûsa Begê Xwêtî, dudu Sadûllah efendî yê Bidlîsî, sisê Şêx Fewziyê Erzîrûmî bû. Mistefa Kemal bi vê hedef û armancê kongreke din di navbera 4 û 11 Êlûna sala 1919 'an de li bajarê Sêwasê amade dike. Hinek hîle û xapên mezin di wir de jî dar dixe. Bi rastî ev liv û tevgerên Kemal ne bê feyde û vala bûn, hedef û armanceke mezin di bin wan gavan de hebû. Gelo çima ew kongreyên xwe li Enqere û Izmîrê saz ne dikirin ? M. Kemal xweş dizanîbû di kongra ku li bajarê Parîsê de hatibû amadekirin wê derheqê Kurd û Kurdistanê de hinek ferman û biryarên girîng bînin dayîn. Hedef û armanca wî ewbû ku Kurdan bixapîne wan xwestek û pêşniyaza bipelişîne. Gelo wê Kurd bi çi bi xapandana ? Belê bi his û dilîniya dîn. Lewra wî rind dizanîbû ku gelê Kurd gelek dîndare, bi

dîn û baweriya xwe ve girêdayi ye.

Dem hatibû 22 ê heyva nîsana sala 1920 'a, dewletên hevgerî dewleta Tirkan gazî bi bal kongreya Parîsê kirin. Nûnerên Osmanîyan çûn Parîsê bend û mercên wan hemû qebûl kirin, di 10.08.1920 'an de peymanê sewrê erê kirin. Di benda 62 û 64 an de ji wê peymanê biryara hinek heq û mafan ji Kurdan re hatibû dayîn.

Bi sedemê vê peymanê, Şerîf paşayê kurê Seid Paşa (wezîrê derve yê kevin) nûnerî û berdeviya Kurdan dikir, Xwestek û pêşniyaziyê Kurdan pêşkêş kongra Parîsê dikirin.

Li ser vê bûyerê M. Kemal jehriya dijminî û durûtiya xwe rijand, bi lez fît da axa û şêxên Kurdan yên ku di kongra Erzirom û Sêwasê de bi soz û sonda şeref û namûs û dilîniya dîn xapandibûn- û kişê ser şerîf paşa kirin. Di 22.12.1920'an de, herkes ji hêla xwe ve têlgrafê ji komîta Fransa ya bilind re dişîne, nexweşiya xwe ji tevgera Şerîf paşa re diyar dike û neqayîliya veqetandina ji dewleta Tirkan ûne ziman. Li ser vê rewş û gavê Şerîf paşa bi rêya rojname "El weqt" xwe ji nûnertî û berdeviya Kurdan paşve dide.

Di vê navê de Xalid Begê Cibrî li Istenbolê dest bi hinek kar û xebatan dike, pêwendî û têkiliyan bi axa û mezinê eşîrê Kurdan re saz dike. M. Kemal bi vê tevgerê agahdar dibe. Xalid Beg ji qolordûya Istenbolê surgûn û raweyî qolordûya Erziromê dike.

Li hêlek din Komela Bîlindahiya Kurd (Kürt Tealî Cemiyetî) endamê

xwe Nûrî Dêrsimî di heyva cotanê di sala 1919 an de dişîne herêma Dêrsimê. Nûrî paşa li wir kar û xebatê dimeşîne û Kurdê wê herêmê ji femandariya Tirkan pekanîna herdû bendên peymanê sewrê dixwazin. M. Kemal di wê demê de jî dîsa rovîtî û hîlebazyên xwe dimeşîne, hinek axa û mezinên herêmê - weke Miço Axa, Diyab Axa, Ehmed Ramizî, Hesên Xêrî - bi nûneriya parlemantoyê, hinek din jî bi bertîla milk û zevîyan dixapîne. Hemûyan qayîl dike, dengê wan dibire. Di wê demê de cîhan bi dabaşa Kurdistanê re meşxûle û li hêviya dengê Kurdaye. Dewleta Tirk jî berê xwe dizîvirîne Dêrsimê, di 15.02.1921 ê de li herêmê urfî îdarê îlan dike, di 11.04.1921 ê de leşkerek giran dişîne ser herêmê, gund û bajarên dişewitînin zar û zêç û pîr û kalan dikujin. Serhildana Qoçgîre, piştî girtina herdû serokê serhildanê (Elîşanê kurê Mistefa Paşayê Qoçgîrî û Heyder Begê mudirê qeza Umraniyê) di 19.06.1921 ê de bi hovîtiyeke mezin bi giştî hate tefandin. Dewleta Tirk gef û tirsên wilo mezin li ser Kurdan de dişand ku di wê demê de êdî tu deng ji Kurdistanê derneket lewra gelê Kurd hem westiyabû hem tirsiyabû. M. Kemal ev rewşa hanê firset dit û li hemberê Yewnan û dewletên hevgerî cenga xwe bi rihetî domand. Di 12.09.1922 'an de Mutareka Mondrosê erê kir. Piştî wê, dewleta Tirk serkftin bi dest xwe xist. Nûnerên dewletên cîhanê di 10.11.1922 an de li bajarê Lozanê civiyan, nêzîkî deh mehan konferansa wan domand,

li ser gelek dabaşên cîhanê yê girîng axaftin kirin. Dewleta Tirk, di wê konferansê de karî daxwazên xwe yên dijminî û zordestî bi wan bide qebûl kirin û pejirandin. Bi vî rengî heq û mafên Kurdan li wê hatin mandel kirin, Kurdistan bû perçek ji erdê dewleta Tirkan, peymanê sewrê bê hukum ma. Lêbelê di dabaşa Musil û Kerkûkê de çareserî li Lozanê ne hate dîtin.

Vê leystoka dewleta Tirkan dil û hinavê gelê Kurd dîsa şewitand û anî xîret û halanê. Serbaz û zabitên Kurdan yên di leşkariya Tirkan de bûn, bi serokatiya Xalid Begê Cibrî dest bi tevgerê konevanî kirin. Di sala 1923 an de komelek bi navê "**Komela Azadî**" saz kirin. Di demê kurt de li pîrê herêm û bajarên Kurdistanê nêzîkê bîst û sê şaxên wê hatin vekirin. Dewleta Tirk jî di 29.10.1923 'an de komaretiya xwe eşkere kir û hîlbijartina nûneran ji bo demê pêş girt binê biryarê.

Di serê sala 1924 'an de li Istenbolê di navbera Tirkan û Ingilîzan de civînek ji bo çareseriya dabaşa Mûsilê hate saz kirin, gengeşî û axaftina li ser vê dabaşê davêjin tarîxa 06.08.1924'a.

Yusûf Ziya, nûnerê kevin yê herêma Bîdlîsê ku yek ji pêş endamê Komela Azadîyê bû, bi hiceta hîlbijartina parlemantoyê dest bi gera li Kurdistanê dike. Hedef û armanca wî saz kirina yekîtiyê hevgerîna di nav axa û mezinê eşîrê Kurdan de bû. Ji Istenbolê diçe bajarê Erziromê hefteyekê dibe mêhvanê Xalid Begê Cibrî. Lêbelê ev tevger ji ber çavên M. Kemal wînda nabe. M. Kemal li hemberê van gavên wan gavek din davêje.

Hem ji

SERHÎLDANA ŞÊX SEÎD

Pîştî ku dewleta Osmanî ji cenga cîhanê ya yekemîn ketî û bindest derket, pirê erdê vegirtî winda kir û bi gora biryara peymanê mondrose di 30.08.1918 an de çek û sîlehên xwe danîn şert û xwestekê dewletên hevgirtî hemû qebûl kirin. Liser vê yekê dewletên hevgirtî di serê sala 1919 an de kongra sulh û aşitiyê li bajarê Parîsê amade kirin. Ev kongre, ji wan gelên ku di demeke dirêj de di bin bandora Osmanîyan de mabûn banga serhildanê û ji cîhanê re banga pelîşandina dwleta Osmanîyan bû. Di wê navê de gelê Kurd jî di encama tevger û xebata xwe de komelek bi navê **Komela Bilindahiya Kurd** (Kurd teali cemiyeti) li bajarê Istanbulê saz kir. Di demeke kurt de sê şaxên wê komelê li Diyarbekir, Xerpêt û Bidlîsê hatin vekirin.

Serokê Ermenîyan Bagos paşa di 13.02.1919 'an de erzûhalek ji bo daxwazên Ermenîyan pêşkêşê kongra Parîsê kir. Di wê pêşniyaza xwe de daxwaza dewletek Ermenîya ya serbixwe dikir ku bajarê Wan, Diyarbekir, Bîdlîs, Sêwas, Edene, Kozan, Mereş, Tirabzon û Erzirom di nav sînorê wê dewletê de bûn. Li ser vê erzûhalê Tirkên Osmanî gelek tirsîyan û li xwe heyirîn. Osmanîyan li hemberê van tiştan minafiq û hîlebazê xwe yê mezin Mistefa Kemal

mirovekî wisa minafiq û durû bû rojek dibû dîndar roja dinê dibû dînxwar, li cihekî misilman bû li cihekî dinê kafir bû. Wisa dek û dolap dizîvirandin ku em dikarin bibêjin pîlan û tektîk û hovîtiyê îro (özel harb daire-si, kontr gerilla hwd.) berhemê wî ne. Bi rastî jî ji gelê Kurd re gelek dijmin û neyar hebûn lêbelê dijminek weke Mistefa kemal dîrokê nîşan neda ye. Lewra ewî ji mêj ve li Kurdistanê kar dikir û bi xapandina gelê Kurd re meşxûl dibû. Di sala 1916 'an de ku serbaz û zabit bû di şaxê artêşa hefta ku navenda wê li bajarê Farqînê bû, gelek gavên pêwendî û têkiliyan bi serokeşîr, axa û şêxên Kurdistanê re avêtibûn. Xwe ji rojê pêşre amade dikir ku bi hêsayî bikaribe di rêya wan de gelê Kurd bixapîne. Di piştî erzûhala Bagosê Ermenîre Mistefa Kemal di 16.05.1919 'an de diçe Samsûnê li wê derê lêkolînek mezin li ser dabaşa Kurdistanê dike, hinek dek û dolap û hîleyan saz dike û biryara xwe ya dawî wiha dide: Em fîtne û fesadiyê enceq bi rêya dîn dikarin bêxin nav Kurdan û wan ji hev biqetînin, û bînin aliyê xwe. Li ser vê ramanê biryara amadekirina kongreyekî li bajarê Erziromê dide. Diçe Erziromê pirê şêx, axay û serokeşîrê Kurda li wir dicivîne, di navbera 23 Tîrmeh ê û 7 ê Tebaxê di sala 1919 'an de kongreyeki saz dike û vê hînarê û mesajê minafiqî

dide. **"Gelî Kurdan! Em birayên hevin, dîne me yeke. Kafir dixwazin me bixin bin destê xwe, me teslîmî Ermenîyan bikin. Dîn ji dest diçe, welat ji dest diçe. Ez soza namûs û şerefê didim we ku em bi hev re weke bira li hemberê van kafîran derkevin, wan ji welat dûrxînin emê weke bira bi hev re rûnî mafên we bidin, Kurd û Tirk weke dost û bira wê bi hev re bijîn"**. Bi vê axaftina xwe pirê beşdarên qanî û qayil dike. Di wê kongirê de, ji neh endaman komeke nûneriyê tê kifşekirin ku ji wan sê heb Kurd bûn. Yek Hecî Mûsa Begê Xwêtî, dudu Sadûllah efendî yê Bidlîsî, sisê Şêx Fewziyê Erzîrûmî bû. Mistefa Kemal bi vê hedef û armancê kongreyê di navbera 4 û 11 Êlûna sala 1919 'an de li bajarê Sêwasê amade dike. Hinek hîle û xapên mezin di wir de jî dar dixwe. Bi rastî ev liv û tevgerên Kemal ne bê feyde û vala bûn, hedef û armanceke mezin di bin wan gavan de hebû. Gelo çima ew kongreyên xwe li Enqere û Izmîrê saz ne dikirin ? M. Kemal xweş dizanîbû di kongra ku li bajarê Parîsê de hatibû amadekirin wê derheqê Kurd û Kurdistanê de hinek ferman û biryarên girîng bînin dayîn. Hedef û armanca wî ewbû ku Kurdan bixapîne wan xwestek û pêşniyaza bipelişîne. Gelo wê Kurd bi çi bi xapandana ? Belê bi his û dilîniya dîn. Lewra wî rind dizanîbû ku gelê Kurd gelek dîndare, bi

dîn û baweriya xwe ve girêdayî ye.

Dem hatibû 22 ê heyva nîsana sala 1920 'a, dewletên hevgirtî dewleta Tirkan gazî bi bal kongreya Parîsê kirin. Nûnerên Osmanîyan çûn Parîsê bend û mercên wan hemû qebûl kirin, di 10.08.1920 'an de peymanê sewrê erê kirin. Di benda 62 û 64 an de ji wê peymanê biryara hinek heq û mafan ji Kurdan re hatibû dayîn.

Bi sedemê vê peymanê, Şerîf paşayê kurê Seid Paşa (wezîrê derve yê kevin) nûnerî û berdeviya Kurdan dikir, Xwestek û pêşniyaziyê Kurdan pêşkêş kongra Parîsê dikirin.

Li ser vê bûyerê M. Kemal jehriya dijminî û durûtiya xwe rijand, bi lez fît da axa û şêxên Kurdan yên ku di kongra Erzirom û Sêwasê de bi soz û sonda şeref û namûs û dilîniya dîn xapandibûn- û kişê ser şerîf paşa kirin. Di 22.12.1920'an de, herkes ji hêla xwe ve têlgrafê ji komîta Fransa ya bilind re dişîne, nexweşiya xwe ji tevgera Şerîf paşa re diyar dike û neqayîliya veqetandina ji dewleta Tirkan îne ziman. Li ser vê rewş û gavê Şerîf paşa bi rêya rojname "El weqt" xwe ji nûnertî û berdeviya Kurdan paşve dide.

Di vê navê de Xalid Begê Cibrî li Istenbolê dest bi hinek kar û xebatan dike, pêwendî û têkiliyan bi axa û mezinê eşîrê Kurdan re saz dike. M. Kemal bi vê tevgerê agahdar dibe. Xalid Beg ji qolordûya Istenbolê surgûn û raweyî qolordûya Erziromê dike.

Li hêlek din Komela Bîlindahiya Kurd (Kürt Tealî Cemiyetî) endamê

xwe Nûrfî Dêrsimî di heyva cotanê di sala 1919 an de dişîne herêma Dêrsimê. Nûrfî paşa li wir kar û xebatê dimeşîne û Kurdê wê herêmê ji fermandariya Tirkan pekanîna herdû bendên peymanê sewrê dixwazin. M. Kemal di wê demê de jî dîsa rovîtî û hîlebazyên xwe dimeşîne, hinek axa û mezinên herêmê - weke Miço Axa, Diyab Axa, Ehmed Ramizî, Hesen Xêrî - bi nûneriya parlemantoyê, hinek din jî bi bertîla milk û zeviyên dixapîne. Hemûyan qayîl dike, dengê wan dibire. Di wê demê de cîhan bi dabaşa Kurdistanê re meşxûle û li hêviya dengê Kurdaye. Dewleta Tirk jî berê xwe dizîvirîne Dêrsimê, di 15.02.1921 ê de li herêmê urfî îdarê îlan dike, di 11.04.1921 ê de leşkerek giran dişîne ser herêmê, gund û bajarên dişewitînin zar û zêç û pîr û kalan dikujin. Serhildana Qoçgîre, piştî girtina herdû serokê serhildanê (Elîşanê kurê Mistefa Paşayê Qoçgîrî û Heyder Begê mudirê qeza Umraniyê) di 19.06.1921 ê de bi hovîtiyeke mezin bi giştî hate tefandin. Dewleta Tirk gef û tirsên wilo mezin li ser Kurdan de dişand ku di wê demê de êdî tu deng ji Kurdistanê derneket lewra gelê Kurd hem westiyabû hem tirsiyabû. M. Kemal ev rewşa hanê firset dit û li hemberê Yewnan û dewletên hevgirtî cenga xwe bi rihetî domand. Di 12.09.1922 'an de Mutareka Mondrosê erê kir. Piştî wê, dewleta Tirk serkftin bi dest xwe xist. Nûnerên dewletên cîhanê di 10.11.1922 an de li bajarê Lozanê civiyan, nêzikî deh mehan konferansa wan domand,

li ser gelek dabaşên cîhanê yê girîng axaftin kirin. Dewleta Tirk, di wê konferansê de karî daxwazên xwe yên dijminî û zordestî bi wan bide qebûl kirin û pejirandin. Bi vî rengî heq û mafên Kurdan li wê hatin mandel kirin, Kurdistan bû perçek ji erdê dewleta Tirkan, peymanê sewrê bê hukum ma. Lêbelê di dabaşa Musil û Kerkûkê de çareserî li Lozanê ne hate dîtin.

Vê leystoka dewleta Tirkan dil û hinavê gelê Kurd dîsa şewitand û anî xîret û halanê. Serbaz û zabitên Kurdan yên di leşkariya Tirkan de bûn, bi serokatiya Xalid Begê Cibrî dest bi tevgerê konevanî kirin. Di sala 1923 an de komelek bi navê "**Komela Azadî**" saz kirin. Di demê kurt de li pirê herêm û bajarên Kurdistanê nêzikê bîst û sê şaxên wê hatin vekirin. Dewleta Tirk jî di 29.10.1923 'an de komaretiya xwe eşkere kir û hîlbijartina nûneran ji bo demê pêş girt binê biryarê.

Di serê sala 1924 'an de li Istenbolê di navbera Tirkan û Ingilîzan de civînek ji bo çareseriya dabaşa Mûsilê hate saz kirin, gengeşî û axaftina li ser vê dabaşê davêjin tarîxa 06.08.1924'a.

Yusûf Ziya, nûnerê kevin yê herêma Bîdlîsê ku yek ji pêş endamê Komela Azadiyê bû, bi hiceta hîlbijartina parlemantoyê dest bi gera li Kurdistanê dike. Hedef û armanca wî saz kirina yekîtiyê hevgirtina di nav axa û mezinê eşîrê Kurdan de bû. Ji Istenbolê diçe bajarê Erziromê hefteyekê dibe mêhvanê Xalid Begê Cibrî. Lêbelê ev tevger ji ber çavên M. Kemal wînda nabe. M. Kemal li hemberê wan gavên wan gavek din davêje.

Hem ji

bo ku polîtîka wan derxe holê hem jî, ji bo çareseriyêke bi gora xwesteka xwe ji dabaşa Mûsilê re bibîne di 01.08.1924 'an de "Konferansa Dostiya Gelê Kurd û Tirk" li bajarê Diyarbekirê amade dike. Di wê konferansê de Fermandariya Tirkan şeş heb daxwaz û pêşniyazê Kurdan li hemberê yek daxwaza xwe qebûl dike. Xwesteka Fermandariya Tirkan ev bû: Ku Kurd, piştgîriya Fermandariya Tirkan di dabaş (mesele) a Mûsilê de bikin, destek û qayîliya xwe di vê bareyê de ji cîhanê re eşkere bikin. Xwestekên Kurdan yê Fermandariya Tirkan qebûl kiribûn ev bûn.

1) Di herêmên Kurdan hemûyan de wê îdarê Kurdî yê taybetî werin sazîkirin.

2) Wê dewleta Tirkan alîkariya dirav û pera bi ker (qiredî) ji Kurdan re bike.

3) Efûyêke giştî ji bo girtiyê heps û zîndanên were eşkerekirin.

4) Heya pênc salan wê leşkeriya zorakî ji ser Kurdan were hildan.

5) Wê dadgehên şerî werin sazîkirin û çek û sîlehên ku dewletê ji nav Kurdan civandibûn par re werin dayîn.

6) Zabit û kardarên Tirk yê nebaş û nehezkiyê wê ji Kurdistanê werin rewekirin.

Bi rastî ev kongra hanê xap û leystokeke pir mezin bû ji Kurdan re hatibû sazîkirin, lewra bi alîkariya serokê eşîrên Kurdan di hat xwestin ku Kerkûk û Mûsil têkevin bin hukmê Komara Tirkan. Komala Azadî, piştî vê kongrê di xebata xwe de, dilezîne

di dawîya meha heştê di sala 1924 an de kongra xwe ya yekemîn li bajarê Erziromê amade dike. Pirê mezin û axayên Kurdistanê û serbazên Kurdan yê leşkerî tevî wê kongrê dibin. Şêx Seîde Paloyî di gel ku hetta wê rojê endamê Komela Azadiyê nebû, lêbelê ji hêla serokê komelê Xalid Begê Cibrî ve hatibû gazîkirin. Di domahiya Kongra Azadiyê de du biryarên girîng tên girtin.

1) Ku serhildaneke giştî û bi hev re were destpêkirin û bi vî rengî gava azadiya Kurdistanê were avêtin

2) Alîkariya madî û wateyî ji Uris, Îngilîz û Fransîza were xwestin.

Xalid Beg, li Erziromê karê xwe di meşîne, Yusûf Ziya ji bo têkilî û pêwendiyên bi komik û komelên dijê Kemalîzmê re çêke, diçe Îstenbolê. Di wê navê de dewleta Tirk ji hêzê qolordiya xwe ya hefta ku li bajarê Diyarbekirê bû, alayiyê leşkerî dişîne ser Suryaniyê herêma Hekariyê. Ev alayî navenda xwe li Beytşebabê datîne. Hêjmarê alayiyê pêncsed peya bû. Pirê serbaz û zabitên wan Kurd bûn, (weke Ihsan Nûrî, Rasim Xurşîd, Tewfîq Cemîl, Rizayê birayê Yusûf Ziya) di binê emir û fermanên komela Azadiyê de dimeşîyan. Yusûf Ziya ji Îstenbolê têlgirafek bi şîfre ji wan re dişîne lê sed mixabin ew, têlgirafê şaş fêm dikin û di 04.09.1924 'an de dest bi ser hildana li hemberê Dewleta Tirkan dikin. Di demeke nêzîk de dibînin ku li herêmên Kurdistanê yê din serhildana giştî çênebû wê demê bi şaşiya xwe dihesin û pirê wan direvin Kurdistana Başûr. Dewleta Tirkan

hinek ji serbazan û hinek ji mirovên wan digirin û didin îşkencê, bi pîlanên Komela Azadiyê dihesin û dest bi girtina endamê Azadiyê dike. Nêzîkî sed kesî ji endamê komelê digire. M. Kemal bi sedemê erdhejîna Hesên Qelê tê Erziromê, li wir zanîn û agahdariyên derbareyê Komela Azadiyê de di civîne. Vedigere venagere Îstenbolê, fermana girtina Yusûf Ziya û Xalid Beg dide. Di 10.10.1924 'an de Yusûf Ziya, Di 20.12.1924 'an de Xalid beg tê girtin.

Piştî vê girtinê Komela Azadî serhildan û meşandina mesela Kurdistanê dispêre Şêx Seîd. Di ronahiya vê biryarê de Şêx Seîd Di 27.12.1924 'an de ji gondê xwe Qolhîsarê bi rê dikeve, civîna xwe ya yekemîn di 4.01.1925 an de li gundê Qirikan çêdike. Gelek mezin, şêx û axayên Kurdan jî tevî wê civînê dibin. Şêx Elî Rizayê kurê Şêx Seîd, ji sefera bazirganiya Helebê nû zivirîbû. Şêx Seîd bi rêzêve tê Gimgim, Gonîk, Sulaxa, Darahênê, Licê, Hênê û li herderî kufra Kemal û rejîma wî diyar dike, stratejiya serhildanê datîne û serokên eniyên şer kifşe dike. Di gera wî de gelek mela, Şêx û axa pêra hevaltiyê dikin. Şêx Seîd di 5.02.1925 'an de bi sed siwarên bi çek û sîleh tê Pîranê gondê birayê xwe Şêx Ebdurehîm . Dewleta Tirk, ji vê tevgera hanê gelek fikaran dike, gelek pîlan, xap û leystokan çêdike, li pirê bajarên ajan û ceşşan kifşe dike. Tezgaha kompoyekî ji bo hereketê datîne ku di beriya zemanê wê de bide teqandin da ku bi ser nekeve. Dewleta Tirk deh leşkerî bi pêşkêşiya serbazekî bi

navê Hesên Husnî di heştê heyva Sibatê de dişîne gundê Pîranê. Ev serbaz, ji Şêx Seîd teslîmkirina hinek insanên ku li cem dewletê bi mehkumî û qaçaxî hatine dirofkirin dixwaze. Çenda ku Şêx Seîd, jêra dibêje ev mirov ji bo min hatine vir, ez nikarim wan teslîmî we bikim, piştî ez herim hûn dikarin wan bigrin, lê serbaz qayîl nabe. Şêx Ebdurehîmê birayê Şêx Seîd, şemaqekî li serbaz dixê û li ser wê bihevçûn derdikeve. Leşkerêk tê kuştin û serbaz birîndar dibe. Dewlet dabaşê gir dibe. Şêx seîd ji wir diçe gundê Serdê li wir mecbûrê destpêkirina hereketê dibe.

Di 13.01.1925' an de hêzên Şêx Seîd dest bi êrîşa li ser mal, dezgah û hêzên Dewleta Tirk dibe. Piştî ku Genc û Darahênê têne girtin, di şazdehê sibatê de bajarê Licê dibe bin destê wan. Şêx Seîd, bi deh hezar leşkerî di bin fermadariya Salîh Begê Hênî de bi aliyê bajarê Diyarbekirê ve diçe. Di navbera hêzên wan û dewletê de gelek şer çêdibin, lêbelê hêzên dewletê xwe li ber wan nagirin. Di bist û heştê sibatê de hêjmara wan dibe pazdeh hezar, xwe dighînin nêzîkî Diyarbekir.

Pêwendî bi eniyên din re tên sazîkirin, bi gelek eşîrên dora Diyarbekir re têkilî tînin girêdan. Şêx Seîd di wê navê de ji Mehmûd Begê kurê Ibrahîm Begê Milî êrîşa li hêla başûrî ve dixwaze. Pênc roja li hêviya wan dimîne lê mixabin ew tu êrîşê çênakin. Di pêncê heyva Adarê de Hêzên Şêx Seîd êrîşê dikin ser bajarê Diyarbekir.

Eniyên şer, li gunde Melekan hatibûn kifşekirin. 1 Amed, 2 Erxênî, 3 Çebexçûr, 4 Xerbût, 5 Gonîk. Şer di destpêkê de li her eniyê gelek pêşde çûbû, pirê bajarê ji destên dewletê hatibûn derxistin. Lêbelê Mistefa Kemal, pîlan û xap û hîleyên xwe meşandin. Serokwezîrê demê Fethi Okyar, pê da istifakirin, di dewsa wî de Ismet înonu xist serokwezîr. Bi lez di çarê meha Adarê de qanûnek bi navê "teqrîrussukun" derdixê û îlan dibe. Dewlet hêzeke mezin yê leşkerî di navbera 25-35 hezarî de bi aliyê Amedê ve dişîne. Li herêmen Kurdistanê hemûyan urfî îdare tê îlan kirin, bi rêya radyo û rojname bangeke wiha ji gel re dişînin. Ev hereketa Şêx Seîd, leystoka Ingilîza ye kî alîkariyê pêra bike xayîne û wê bi cirmekê mezin bête cirimkirin. Li ser vê li hêlekê hêz û quwetên dewletê êrîşê tînin ser kurdan, gule û bombeyan li ser wan dibarînin, li hêlek din, xayîna û ceşên kurdan xiyaneta xwe eşkere dikin. Hinekan bi dewletê re li hêzên Şêx Seîd dixistin, hinekan jî dest bi talan û parrvekirina dikan û malan dikirin. Gel ji van rewş û tevgerên şaş ne xweş bû, alîkariya xwe pare kişand. Dewleta Tirk, Xalid begê Cibrî û Yusuf Ziya bi darde kirin û ev xeber li Kurdistanê belav kirin. Moral û hêzên gel dan şkenandinê. Li aliyekî xeberra xenqandina wan hat li aliyê din jî nêzîkî 35 hezar hêzên dewletê yê alîkariyê di bîst û heftê Adarê de gihîştin bajarê Amedê. Leşkerê Şêx Seid mecbûrê parekişandinê bû, hêdî hêdî şkest û ji hev belav bû.

Şêx Seîd bi aliyê Genc, Lice û Çebexçûrê ve çû. Li eniyên din jî, rewş bi vî rengî bû. Di heştê heyva Nîsanê de Şêx Seîd û serokên eniyên, li Sulaxan gundê Girvasê xwe gihandin hev, civîna xwe ya dawî çêkirin, şekl û xilasbûna ji leşkerê dewletê kifşe kirin. Di vî civênê de biryara çûna Iranê dan. Hemû bi hevra di çiyayê Şerefîdînê re derbasî hêla Binanixê bûn. Ji ber ku pira Seyda li pêşiya wan hatibû girtin pare dizivirin, li nava Gimgim û gundê Tepe di çardehê Nîsanê sala 1925 an de li ser pira Ebdurehman paşa tînin girtin. Şêx Seîd berê dişînin Gimgimê, paşê dişînin Çebexçûrê. Hespê wî yê boz jî dişînin Erziromê qeza Îlica'yê. Di pazdehê heyva Gulanê de wî bi hevalên wî ve hemûyan dişînin bajarê Amedê. Bi g o r a q a n û n a "teqrîrussukunê" du mehke-meyên istîqlalê tîne sezîkirin. Yek li Enqere ya din li Amedê. Di 3.6.1925 an de Komela Bilindahiya Kurd hate girtin. Di 26.6.1925 an de Şêx Seîd û hevalên wî li bajarê Amedê derdixin meh-kemê. Di 27 an de Seyid Ebdulqadir, kurê wî û hevalek wî darde dikin. Di 29.06.1925 an de Şêx Seîd û tevî çil û şeş hevalên wî li Amedê tînin dardekirin. Heya dawîya meha heştê ji sala 1925 an 327 kes tîne dardekirin.

Zayîat û telefên hêla Kurdan heya girtina Şêx Seîd, pir hindik bû, lêbelê piştî pelîşandinê Dewleta Tirk dest bi xirabkirina gund û bajarê, şewitandina xanî, mal û metaan, kuştina zar û zêç, pîr û kalan, sirgun, koçberkirin û qirkirênên bi hovîtî dibe.

Sitemkarî û tirsek mezin bi ser Kurdistanê de tîne. Ev rewş heta 1927 an berdewam dike. Di encama vî şerî de 14 bajar, 700 gund, nêzîkî 9000 xanî tên wêrankirin, 50000 kes tên koçberkirin, nêzîkî 7500 kesî davêjin zîndana, 660 kesî darde dikin. Hêjmara hêzên dijmin yê ku tevî hereketê bûyîn, nêzîkî 200.000 î bûn. Hêjmara hêzên Şêx Seîd, nêzîkî 20.000 î bûn. Gelî bira, bi rastî ku mirov vê dabaşê ji serî de dikolê û pêda tê, heya serhildana Şêx Seîd

mîrov rind dizane ka Şêx Seîd kî bû, qiyam û serhildana wî ji bo çi bû. Bi rastî serhildana Şêx Seîd, ji serhildanên din hinek cuda bû. Ev serhildan, hem serhildana şeref û namûsê bû, hem serhildana ji bo ax û welat bû, hem serhildana ji bo dîn û îmanê bû, hem ji bo tolhildan û derketina li hemberê zor û sitemkariyê bû. Lewra serhildana ji bo mal, ji bo can, ji bo maf, ji bo welat hemû serhildanên ji bo dînin. Lewra parastina wan yek ji armanc û hedefên dîne. Enceq ew

kesên ku ji dîn fêm nakin dibêjin, serhildana Şêx Seîd ne ji bo welat û Kurdistanê bûye, ji bo dîn bûye. Bê guman ev qiyam û serhildan, ji bo rizgariya Kurdistanê bûye. Gelek delîl û burhanên wê hene bi destûra Xwedê emê di hêjmarên hêj werin de li ser van dabaşan fireh fireh bisekinin.

Çavkaniyên nivîsarê:

- 1) Prof. Robert Olson
- 2) Adım Şeyh Sait : İlhami Ar.
- 3) Varto tarihi: M. Şerif Fırat
- 4) Şeyh Sait isyanı: Behcet Cemal

Kesê di ber malê xwe de, di ber canê xwe de, di ber dîne xwe de, di ber namûsa xwe de were kuştin şehîde

Hemû - Mutelequn eleyhî

KOVARA BAWERÎ

**Bawerî kovareke hem olî û zanyariye
Hem bixwîne hem belavke di nav civakê Bawerî**

**Bawerî bixwin ger dixwazî tu bibî xwey î Bawerî
Rastî û ilm û heqîqet bo te têtin ji Bawerî**

**Dest bidin hev soz bidin hev tev werin ba Bawerî
Hêz û koman hun bilind kin li dor kovara Bawerî**

**Merhema derd û dilane Bawerî ger wê bixwîn
Rêya Islamê dibêje tim kovara Bawerî**

**Bawerî irfan û ilmû hikmet û hem rastiye
Dê xweşik paqij bike jeng û gemara her serî
Dê temîzke Bawerî pîs û qirêja bideyan
Ger tu bawermendî kurdî tim bixwîne Bawerî**

**Bawerî ronahiye hem bo welat û milletan
Hem umîde bo kesê mezlûm û bindest li herderî**

**Lewra Islama Xwedê dîne Muhammed wê bibî
Bawerî jî her ewe bê wê tu tişt naçin serî**

**Hun bi bîr û bawerî bin tim bi kovara Bawerî
Da bibin endam di nav malbat û koma Bawerî**

**Hêvîdarin em ji Barî ev kovar bo we bibit
Yekîti û hêz û quwwet vîn û xurti û Bawerî**

AZADÎ U BENDEYÎ-KOLETÎ

Beriya ku em dest bi bareyê bikin, em li ser çend gotinan bisekinin. Gotina "**Ez dixwazim azad bijîm, ji serxwebûn û azadiyê bi rûmettir tiştêk nîne, rojek serbestî çêtirê ji sed rojê bîndestî**", di nava gel de gelek tê ziman.

Beriya ku em li ser nêrîna dîn bisekinin -ka çawa li van gotinan meyze dike - em li ser bêjeya "**AZAD U BENDE**" yê ku sedî sed dijê hevin bi sekînin û naveroka herduyan jî rind nas bikin.

Aza an jî azabûn, ewe ku mirov bikaribe dîtin û ramanên xwe, bi serîyekî azad û serbest û bê tîrsa ku wê kelem û asteng bikevin pêşiyê an jî bê tîrsa girtin û kuştinê, bibêje, di jîyanê de pêk bîne û lê xwedî derkeve.

Ev raveyêke gelemperi ye. Di bin vê gelemperiyê de mirov dikare gelek mînak û mestera bîne. Weke niha azadiya axaftinê, azadiya cih girtinê, azadiya gerê, azadiya hînbûn û hînkirinê, azadiya feydedîtina ji nîmetên cîhanê û hwd. Lêbelê ew serbestiyên hatin gotin û yên nehatin gotin hemû jî mafên mirovîne, bi şertê ku derbasî mafên kesên din nebe. Eger bê pirsîyarkirin; gelo mirov çiqas azaye, bersiva wê eve: Her mirov bi qasê ku derbasî mafê

mirov, civak û Xwedê nebe azaye. Ango her mirov di xebitandina mafên xwe hemûyî de, bê tixûb û bê sînor serbest û azaye.

Bêjeya kole an jî bendeyê, li dijî bêjeya aza û serbestiyê ye. Mirovek ku ji wan mafên li jor derbas bûne mehrûm û bê par be, ew mirov ne serbest û azaye. Ango kole û bendeye. Çawa ku dibe mirovek bibe kole û bendeyek bi serî, dibe ku bibe kole û bendeyek nîvçe, an jî di hinek rewşan de bîndestbe. Koletiya bi serê xwe, koletiya nîvçe an jî koletiya hindik, bi gora mehrûmbûn û bê parbûna ji mafe. Em dikarin bi kurtayî wiha bibêjin: Mirovek ku gihîştibe mafê xwe hemûyî ew mirov serbest û azaye ku ji her mafê xwe mehrûm û bê par be kole û bendeye. Ji bil van, anga mirovek ne gihîştibe mafê xwe hemûyî, ne jî ji mafê xwe hemûyî mehrûm û bê par mabe, ew mirov nîv kole û nîv azaye an jî hindik kole û hindik azaye.

Ji bo ku em di bareya azadî û bendeyê de ne, em dixwazin li ser tiştêkî girîng bisekinin. Dibe ku mirovek ji xwe qayîl derkeve bibêje: "Hûn di vê dema şarezatîyêde ji çî mijûl dibin, ma ev dem dema koletiyê ye, dema koletiyê rabûye, lewra di dema koletiyê de mirovan mirov dikirin kole, dixistin malê xwe

û kengî dilê wan bixwesta li kolan û çarsûyan difrotin kesên din. Ma niha tiştêk wisa heye" ? Em berê wiha bibêjin; Helbet wek dema koletiyê mirov li kolan û bazargehan nayên firotin, di tu pirtûk û nivîsan de bêjeyên kole-koletiyê derbas nabin, hetta di zagonên dewletan de jî nivîsarên qedexekirina koletiyê peyda dibin. Lêbelê ev nayê wê wateyê ku koletî bi tevayî hatiye rakirin. Weke niha dewlet hene ku dibêjin zagona me Qurane û em li pey rêç û şopa Pêxember (s) diçin, bi rastî jî di zagonên wan de dizî, vexwarina eraqê, bertîl, qumar, zina û hwd. hatine qedexekirin. Gelo ji bo ku di zagonên wan de ev qedexe hene, em dikarin bibêjin di wan dewletan de ev tişt nabin. An jî em bibêjin ku di zagonên Komara Tirkiyê de wiha derbas dibe: "Her kes di mafê mirovatîyê de wekheve, bertîl qedexeye, di zîndanên de lêdana mirovan qedexeye û hwd! Lê ew tiştên ku dibêjin qedexene hemû jî bê tîrs û bê pakî li ber çavan dibin. Em vegerin ser dabaşa xwe: Di dîroka kevin de kole bi xwedîye xwe ve girêdayî bû, nikarîbû bê destûra wî bi cihekî ve here an jî, ji binî here, ku bireviya jî zagonên wê demê bi qirika wî digirtin di anîn ber destê xwedîyê wî.

Raste îro mirovekî karker û xebatkar, weke dema berê

li bazaran nayê firotin, navê wî jî ne koleye, navê wî karker, xebatkar an jî karmende. Lê ev mirovê xebatkar jî bi girêdaneke wisa hişk bi xwediyê kar û karve hatiye girêdan ku nikare xwe tev bide. Li vê derê yek dikare bibêje, îro xebatkarek dikare nexebite an jî ji binî terka kar û xwediyê kar bike û qanûn û zagonên dewletê jî bi kotek wî nagirin û naynin. Dilê wî bixwaze wê bixebite, dilê wî nexwaze naxebite. Raste qanûnên nivîsandî wî bi kotek nagirin naynin. Lêbelê qanûnên dewletan yên nayên dîtin û nivîsandin ku ji wanre tê gotin "qanûnên birçîkirinê" dest û lingên wî girê didin û tînin dikin bin nîrê koletiyê de. Di dema koletiyê de xwediyê kola gelek caran dihatin guhertin. Iro guhertin bi rengê din çêdibe. Çawa ku xwediyê kar an jî xwediyê palûkê dikare palûkê, (karxane) tevî karkeran ve bifroşe. Girêdana xebatkaran bi xwediyê kar ve nifşek ji nifşên koletiya nujene ku pir bi xap û zanebûn hatiye sazîrin.

Iro li Kurdistanê eger ku mirovek Kurd, nikaribe bi zimanê xwe bipeyive, hebûna xwe eşkere bike û nikaribe navê xwe û navê welatê xwe bibêje, dema ku van tiştan bike jî an girtin an kuştin an perîşanî û koçberî an jî, ji derketina serê çiyar pêve tişteke din tunebe - ku di dema koletiyê de jî qedexeyên wiha tunebûn - ku ji vêre neyê gotin koletî nexwe navê wê çiyê ?.

Piştî vê kurte raveyê çend dabaşên ku me girîng dîtine, em naveroka wan ji ayet û hedîsan hîn bibin û

wan baş bizaniku ew jî evin: Yek: Alozî û astengiyên civakî.

Dudu: Sedemên bingehîn yên alozî û astengiyan.

Sisê: Rêya xilasbûna ji alozî û astengiyên bingehî û rêya çûyîna Buhuştê û meyzekirina dîn li koletî û azadiyê.

Xwedê wiha ferman dika: "*Mirovek ku bêhemdî, kesekî bawermend bikuje, divê ku mirovekî bawermend aza bike û xwina wî bide xwediyê wî*". Nîsa / 92.

Dîsa Xwedê wiha ferman dika: "*Ew kesên ku bi pîrekên xwere zîharê dikin, lê pişt re poşman dibin, heta yekî kole aza nekin nikarin tevî pîrekên xwe bibin*". Mucadele / 3. Di ayeteke din de jî dîsa wiha ferman dika: "*Çima mirovî ji bo ji zinara (tengayî, nexweşî, astengî, alozî û xeterên pir mezin) xilas bibe, xebat û têkoşîneke gelek mezin neda ? Tu dizanî xilasiya ji zinaran (xelasiya ji nexweşî, tengî û agire dojhê) çiyê, bi çi dibe ? Ew, azakirina mirovekî ji koletiyê an jî alîkarî û têkoşîn di rêya azadiya mirovandeyê*". Dîsa hedîseke wiha hatiye rîwayetkirin: "*Zilamek îe cem Pêxember (s) jê wiha dipirse: Ka ji min re tişteke wisa bêje ku ez pê herim buhuştê. Pêxember (s) wiha bersiva wî dide: Ku tu mirovekî aza bikî (ji sitemkarî, bindestî û kedxwariyê xilas bikî) an jî ji bo xilasiya wî alîkariyê pêre bikî û di wê rêde têkoşîne bidî, tuyê herî buhuştê*".

Emê niha li ser ayet û naveroka wan bisekinin. Ayeta yekemîn: Di vê ayetê de çend tiştên gelek girîng hene. a) Kiryara kuştinê, b) Li hemberê kiryara kuştinê cirma ku bê dayîn, ang

kesê kuştinayî kiriye ka divê çi bike ?.

Em dikarin wiha bibêjin:

Kiryara kuştinê, çenda ku bêhemdî, bi şaşî û bi nezanîn be jî, kiryareke girane. Ev kiryar, hem li cem Xwedê gunehêk ji her gunehî mezintire - Lewra ew canê Xwedê dayî hatiye standin - hem li cem mirovan gunek jê mezintir tune. Ango ewa ku ji her kiryarî zehftir nexweşiyê, tevlihevîyê çêdika, rewşa civakê serûbin dika, civakê ji hev belav dika, kîn û dijminahiyê dixwe nava civakê û berê civakê dide zehmetî, alozî û astengên pir mezin kiryara kuştinê ye. Ev gunehê hem li cem Xwedê hem li cem mirovan hevqas mezin û giran, li hemberê vî gunehî, Xwedê cirm û cezayek wiha daniye: Azakirina mirovekî ji koletî û bindestiyê.

Di vir de ku mirov baş dêhn û bala xwe didiyê mirov dibîne ku xebat û têkoşîn ji bo mirovên bindest li pêşiya her tiştîye. Dîsa di vir de ka Xwedê ji mirovî çi dixwaze û armanca dîn ya bingehî çiyê derdikeve meydanê. Em vê dabaşê bi mînakekî vekin: Em bibêjin ku mirovekî ziyan da tiştêkî we - ku li ba we jê bi qedirtir tiştêk tune - an ji we stand an jî kir tune. Di rewşeke wiha de ji bo rakirina kîn û dijminahiyê û lihevhatineke rast, hûn daxwazên piçûk û rasthatî ji wî mirovî nakin, dema ku hûn daxwaza jê bikin, ka keyfa we ji çire tê, çi tişt li cem we bi qedre, çi tişt kîn û dijminahiyê radika hûnê wê tiştê jê bixwazin. Xwede jî, ji wî kesê ku kuştinayî kiriye, çenda bêhemdî, bi şaşî û bi nezanîn jî kiribe ka Xwedê bi çi keyfxweş dibe û ar-

manca wî çiyê wê jê dixwaze û ferman dike. Ku ew jî azakirina mirovan ji bindestiyêye.

Ayeta duyemîn: Di vir de jî du kiryar derdikevin meydanê. Emê jî li ser wan bisekinin. Zîhar, Cirm. Kiryara yekemîn ku zîhare ango zilam ji pîreka xwera bibêje "tu diya minî" ango pîreka xwe di şûna diya xwe de bihesibîne û li xwe heram bike. Ev kiryara bi vî rengî çenda li cem Xwedê ne guneh û ne qedexe be jî, ji bo ku di nava civakê de dibe sedemê nexweşî, dilminayî, dijminayî û piçûkkirina pîrekê, ew zilamê ku kiryareke wiha bike, piştîre poşman bibe û bixwaze bigihêje pîreka xwe, divê mirovekî ji bindestiyê aza bike. Cirma zîharê hatiye danîn, ji bo ku carek din zîhar neyê kirin û pîrek nebe leystok di destên zilaman de. Di vir de jî hate zanîn ku dema Xwedê mirovan cirm dike an jî ferman û zagonên xwe ji mirovan re

dişîne armanca xwe ya bingehî û pêwîstiyên mirovan yên bingehî bi me dide zanîn û nîşanî me dike, ku hem armanca Xwedê hem pêwîstiyên mirovan xebat û têkoşîna ji bo azadiya mirovan ji bindestiyêye.

Ayeta sîsiya: Her wekî ayeta yekemîn û ya duyemîn di vê ayetê de jî du tiştê pir girîng têne ber çavan.

Yekemîn: Xwedê bi xeyd û gazind ji mirovî wiha dipirse "çira mirovî ji bo xwe ji zinara xilas bike xebat û karek pir mezin nekîr, çira ji bo xilasiya ji tengayî, alozî û xeterên mezin xebat nekîr, çira ew rêya ku mirovan dighîne şahî û xweşiya herdû dinya tede nemeşiya. Bi kurtayî Xwedê van hemûyan di yek hevokê de kom dike û wiha ferman dike "çira xwe ji zinara xilas nekîr".

Duyemîn: Xwedê hem fermana mirovan dike hem jî ka mirov çawa bike wê ji zinaran ji tengayî û xeterên mezin, ji nexweşî, alozî û astengiyên civakî xilas bibe

û bi çî xilas bibe, bi van ayetên niha werin hem dipirse hem bersiv dide. "Tu dizanî rêya van hemûyan çiyê, rê, azadkirina mirova ye. Bi kurtayî ji ayetên ku hatin gotin tê zanîn ku civak di astengiye de bûye, sedemên ku civakê dixin astengiyê de di serê wan de sazûmana mêtîngehiyê tê. Ango koledarî, zordestî, mêtîngehiya mirovî ji aliyê mirovî ve, derbasbûna bi keda kesên din û liser piştî kesên din, dibe sedemê wî qasî ku civak bi tevahî dikeve nexweşî, alozî û astengiyên mezin. Dîsa ji van ayetan tê zanîn ku xilasiya mirov û civakê ji êş, derd, nexweşî, perîşanî, tazîbûn, birçîbûn û ji astengên mezin bi azadî û serxwebûnê çêdibe. Çawa ku Pêxember jî di hedîsa bûrî de wiha ferman kiriye: "Eger hûn bixwazin ji agirê dogehê xilas bibin û herin buhuştê, ji bo azadî û serxwebûna insana bixebitin û têkoşîne bikin.

NEWROZ BERXWEDANA LI HEMBER ZILMÊYE

Newroz, angu "roja nû" di dîroka gelê Kurd û Arî de, nîşana serhildana li hemberê zilmê ye, cejna azadî, rizgarî û serxwebûnê ye, sersala salnama Kurdi ye. Di wê rojê de werza zivistanê diqede werza biharê dest pê dîke. Ji ber vî qasî Newroz, pir rojêke bi rûmet û giranbiha ye.

Bi rastî ku mirov lêkolîneke zanistî li ser Newrozê dîke, dibîne ku Newroz, hem bi derketina xwe ya dirokî (ku Kawayê hesinker, di wê rojê de êrîş bîriye ser Dehakê zalim, bi gurzê xwe yê hesinî, serê wî perçiqandiye, seltêneta zilm û zordestiyê wergerandi ye û bûye nîşan û sembola têkoşîn û azadiyê) hem jî, bi wan bûyerên siriştî (tebîî) ku di wê rojê de dest pê dikin (wekî ku di Newrozê de şev û roj dibin yek, berf û bager, sir û seqem diqedin, germî, nermî, xweşî, reşî û heşînayî dest pê dikin. Ku birastî tebîet jî xwe di wê rojê de nû dîke û dest bi demek nû dîke) rojêke pir bi rûmet û watedare, sezawarê her teqdîr û pîroziyaye. Ji xwe rûmet û me'na zeman û mekanan, bi wan bûyer û tiştên ku di wan de çêdîbin, têne nerxkirin û pîvandin.

Bi rastî, pîrozkirina rojên wiha bi rûmet û me'nedar ku ji bo bîranîn û dersildanan ji wan bûyeran e, hem wesîla yekîlî, biratî, hezkirin û hevgerîyê ye, hem jî emir û fermana dîn e. Lewra Xwedê di quranê de wiha ferman kiriye: "*Hûn wan rojên Xwedê, yên dîrokî* (ku Xwedê di wan rojan de ni'metên mezin, weke azadî û xilasiya ji zilm û bindestiyê, dane gelan) *bînin bîra xwe*. (Ji wan ders û ibretên dîrokî û civakî bigrin) *ku bê gûman di wan de, ji her kesê sebirker û şukurdar re gelek ders û ibret hene*".

Dema ku mirov li têkoşîna Musa (s) ya li hemberê Firewnê zalim, meyze dîke, dibîne ku Mûsa ew emirê Xwedê bi cih aniye ji gelê xwe ra wiha gotiye: "*Hûn bi pîrozkirina wan rojên ku Xwedê hûn di wan da ji bin zilm û zordestiya malbata Firewnê ku her cûreyên eziyetê didan we, zarokên we dikuştin, jinên we ji xwere dihiştin, xilas kirine, ni'met û qencyên Xwedê bînin bîra xwe*". Ibrahim-6

Bi rastî jî ku mirov rewşa gelê Kurd û ummeta Mûsa bide ber hev, rind lê bifikire û meyze bike dibîne ku zilm û zordestiya Firewnê hemdemî ji ya Firewnê Mûsa zehftire.

Çawa ku gelê Mûsa roja xilasî û azadiya xwe bi rêberiya Mûsa pîroz kiriye. Divê ku gelê Kurd jî bi rêberiya Quranê roja azadî û rizgariya xwe ya dîrokî (Newroz) bi dil û can pîroz bike.

Em bawerin ku gelê Kurd di sala 1995 de bi jin û mîr, pîr û kal, xort û cûwanên xwe, ha li Welat ha li derveyê welat, bi kar û xebata rêzan û zanyarên xwe, bi qelem û pênûs a nivîskar û konevanên xwe, bi vekirina paremlentoya xwe, bi sazkirina televîzyona xwe, bi huner û govend û şahiyên xwe, bi meş û coş û xuroş û serhildanên xwe, bi ceng û berxwedana piling û şêrên serê çiyayên xwe, vê roja xwe ya watedar ya dîrokî bi xurtayî pîroz bikin û bi vî awayî şukrê ni'metên Xwedê bi cih bînin. Lewra pîrozkirina Newrozê nîşana serhildana li hemberê zilm û zordestiyê ye, sembola wergerandina zalim û xwînxwara ye, derxistina mazlûm û bindestan ji tarîtiya zilm û zordestiyê, bi bal nûr û ronahiyê ve ye û ev pîrozkirin muwafiqê hedef û armancên dînê Islamê ye.

Lê mixabin, dijminên gelê Kurd, çawa ku qedir, qîmet, siyanet û berhemên wan yên dîrokî talan û serûbin kirine, wisa xwestine Newroza wana pîroz jî ji wate ya wê derînin û binax bikin. Heta niha mandel dikirin, niha jî dibêjin; Newroz cejna Tirkmen û Qafqasiyan e. Lêbelê ew çî dikin bila bikin Newroz ya Kurdan e.

Newroz, cejna Kurdaye, anko yekê biharê
Ku j' Kawada ew maye, bîst û yekê Adarê

Dijmin, bivê yan nebê, ala kesk û sor û zer
Iro nebe, dê sibê, roja Welat wê bê der

Here berf û zivistan, were bihar û Newroz
Bijî Kurd û Kurdistan cejna Azadî pîroz.

Em bi navê Hereketa Islamiya Kurdistanê Newroza sala 1995 an bi dil û can li gelê Kurd û gelên cihanê yên bindest pîroz dikin. Niyaz û daxwaza me ji Xweda ewe ku sala 1995 an bigerîne sala wergerandina textê zalim û xwînxwaran, serkeftina mezlûm û bindestan.

Başlarken

Değerli okuyucular, sizlerle beraber olmak, sizlerle tartışmak, sizi dinlemek, sizin eleştiri, öneri ve değerli düşüncelerinizi almak bizi hem sevindirecek, memnun edecek hem de dergimizi güçlendirmiş olacaktır.

Öneri, eleştiri ve düşüncelerinizi dört gözle bekliyoruz. Değerli okuyucular, uzun zaman dan beridir Hareket içerisinde dergi tartışması yapılmaktaydı. Konu dönüp dolaşıp iki nokta üzerinde duruyordu. Neden dergi ? Nasıl bir dergi ? Hepimizin malumudur dönem medya dönemidir. Günümüzde Medya, savaşların bile seyrini etkileyecek önemli bir güçtür. Böyle bir fırsatı değerlendirmemek tepeden turnağa silahlanmış bir düşman karşısında silahsız ve donanımsız savaşmak demektir. Yine eğer amacımız her ne olursa olsun sadece bir dergi çıkarmak olsaydı, bu da doğru bir tutum olmazdı. Evet Allah'ın bir nimeti olan Medya tekniğini kullanmak ve amaca hizmet edecek bir araç olarak kullanmak Allah'ın da emridir. Ancak bu amacı kullanırken bir halkın genel çıkarları gözetilmeli, bireysel duygu ve kaygılar ne olursa olsun Allah'ın insanlara gösterdiği doğru yoldan sapmamalı.

Medyanın bir parçası olan dergi aracı, insana bir kaç konuda yön vermelidir.

- 1) Doğru bir din bilgisi ve din anlayışını vermelidir.
- 2) Okuyuculara kişilikli, saygın ve düzgün bir yaşamı kazandırmayı amaçlamalıdır.
- 3) Bilgili, eleştirebilen, önerebilen ve beynini çalıştıran bir insan tipini yetiştirmeyi amaçlamalıdır.
- 4) İnançlı, moralli ve maneviyatçı bir toplumu hedeflemelidir.

Değerli, okuyucular, çıkarken bunları ve bunlara benzer temel ilkeleri amaçladığımızı belirtmek istiyoruz. Yine şunu bilginize sunmak istiyoruz ki, dergimiz **Baweri** iki önemli konuda diğer dergi ve akımlardan farklı amaçları ve farklı üslubu taşıdığından, çıkar çevrelerinin, gerçek din anlayışı ve din bilgisinden yoksun olanların, din yiyicilerin ve din simsarlarının haksız ve yerinde olmayan eleştirilerine maruz kalacağımızı biliyoruz. Kim ne derse desin, hiç bir güç bizi kutsal amacımızdan caydıramayacaktır.

Evet farklı düşündüğümüz için dergimiz de farklı olacaktır. Gerek Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine, gerek diğer toplumlara ve gerek İslam dinine bakış açılarımız geleneksel köhnemiş düşüncelerden apayrı ve insana yepyeni gelen fakat kaynağını Kur'an'dan alan ve Asrı Saadeti kendine örnek alan bir bakış açısı olduğundan, bir çok kişiye kafa karışıklığı yaratabilir, bir çok insan sarsıntı geçirebilir, deprasyona uğrayabilir ve büyük bir şok etkisi yaratabilir. Biz bu deprasyona kilitlenmiş beyinlerin açılması diyoruz.

Evet dinin kaynağından ve Asrı Saadetten gitikçe uzaklaşan geleneksel din anlayışına sahip beyinler, sarsıntı geçirmeli, deprasyona uğramalı, eski kirden, pastan arındırılmalı ve hatta gerekirse ameliyat olmalıdır.

İslam dininin ilk çıkışında sarsıntı geçirenler, çelişkileri göre göre İslamı kabul edenler, eski batıl inançlarını terk etmemek için yeni ve doğru olan her şeye saldıranlar, ilk etapta kafaları allak bullak olup bütün hesapları altüst olanlar ve İslamı kavradıkça kafaları netleşenler, az değillerdi.

İnanıyoruz ki bizi eleştirenler, bizleri kavradıkça akın akın saflarımıza akacaklardır. **Baweri** dergisinde hepinize selam, sevgi ve saygılar.

ÖZGÜRLÜK VE KÖLELİK

Önce bazı deyimlere göz atalım: Günümüzde "özgür olmak istiyorum, özgürlükten daha güzel bir şey olamaz, köle olarak yaşamaktan daha iyi" deyimleri sık sık kullanılmaktadır. Bu kavramlara dinin bakış açısına geçmeden önce, birbirlerine yüzde yüz karşıt olan "özgür ve köle" kavramlarının tanımlarını yapmaya çalışalım. Özgürlük veya özgür olmak, özgürce düşünmek, düşündüğünü ve tasarladığını özgürce ve hiç bir engellemeyle karşılaşmadan ve engelleme korkusu ve endişesi olmadan hayata geçirebilmektir.

Bu genel bir tanımlama dır. Bu genellemenin altında ayrıntılar çoğaltılabilir. Örneğin yaşama özgürlüğü, konuşma özgürlüğü, mülk edinme özgürlüğü, mesken özgürlüğü, dolaşım özgürlüğü, öğrenme ve öğretme özgürlüğü, dünya nimetlerinden istifade etme özgürlüğü, yerleşim özgürlüğü vb. dahada çoğaltıla bilinir. Ancak dile getirilen ve getirilmeyen bütün özgürlükler, başkasının özgürlüğünü kısıtlamama ve başkasının hukukuna tecavüz etmeme kaydına ve şartına bağlıdır. Eğer "**bir insan ne kadar özgürdür?**" sor

sorusu sorulursa, cevabında; "**her insan, Allah'ın, ferdin ve toplumun hukukuna tecavüz etmeyecek kadar özgürdür**" demek, yalnız olmasa gerek. Yani her insan, bütün haklarını kullanmada sınırsız özgürlüğe sahiptir.

Köle kavramı ise bunun tam zıddıdır. Yukarıda belirtilen haklardan mahrum kalan birisi özgür değildir. Yani köledir.

Bir insan, tam köle olabileceği gibi yarım köle veya kısmen köle de olabilir ki İslam literatüründe tam köleye "rekik" yarım köleye "mübaad" denir. Tam kölelik, yarım kölelik veya kısmen kölelik, sözkonusu haklardan yoksunluk derecesine bağlıdır. Özetlersek: Bütün haklarına sahip olan biri, özgür, tüm haklarından mahrum olan köledir. Bunun dışında kalan biri, yarı köle, yarı özgür veya kısmen köle, kısmen özgürdür.

Özgürlük ve kölelik konusundayken önemli gördüğümüz bir noktaya parmak basmadan geçmek istemiyoruz. Sivri akıllı biri çıkıp diyebilirdi "kardeşim siz neden bahs ediyorsunuz kölelik devri mi kaldı bu medeniyet çağında, eskiden insanlar, kendileri gibi bir insan tarafından köleleştirilip mülk haline getiriliyorlardı ve istedikleri gibi satabiliyorlardı peki var

mi şimdi böyle bir şey". Önce şunu belirtelim günümüzde elbette kölelik dönemi gibi insanlar pazarlarda satılmıyor, köle kölelik kavramları hiç bir yazıda geçmiyor hatta anayasalarda, yasalarda köleliğin yasak olduğuna dair kayıtlarda mevcut olabilir. Fakat bu, köleliğin tamamen ortadan kalktığı anlamına gelmez. Örneğin Kur'an la hüküm ettiklerini ve kanunlarının şeriat olduğunu iddia eden bazı İslam devletleri sözkonusudur ve anayasalarında, yasalarında kumar, içki, zina, hırsızlık, zulüm ve benzerlerinin yasak olduğuna dair bir sürü maddeler yazılmaktadır. Bu maddeler yazılıdır diye bu ülkelerde bu tür işler yapılmıyor diyebilir miyiz? Veya diyelimki T.C anayasasında "Herkes eşittir, rüşvet yasaktır, işkence suçtur" gibi maddeler bulunuyor, Türkiyede yapılanlar ise bunun tam tersi değildir?

Konumuza dönelim. Eskiden köle, efendisine bağlıydı, onu terk edip gidemezdi, kaçıp gitse de dönemin kanunları yakasından tutup tekrar sahibine teslim ederdi. Bugün bir emekçi, bir işçi evet eski usulle pazarda satın alınmıyor, ismi de köle değil işçi, memur veya emekçidir ama bu emekçi de çalıştığı işe ve işverene bağlıdır.

Diyeceksinizki çalışmaya-bilir veya işi terk edebilir. Kanunlar da onu zorla getiremez. Evet düzen kanunu onu zorla getiremez ama düzen anayasasının gizli, planlı, farkedilmeyen ve yazılmayan, aç bırakma kanunu, onun yakasından tutup tekrar getirip efendisine teslim ediyor. Kölelik döneminde sık sık efendi değişmesi söz konusuydu. Bugün de farklı biçimlerde bu yapılıyor. Örneğin bir işveren, işyerini fabrikasını işçilerle beraber satabiliyor. Bu da çok ince ayarlanmış dönemin kölelik türevlerinden biridir.

Bugün Kürdistanda bir Kürt insanı eğer kendi diliyle konuşmıyor, kendi kimliğini ibraz edemiyor, kendinin ve kendi ülkesinin isimlerini bile zikir edemiyorsa, bunu yaptığında da ya dağ ya zindan yada imhanın dışında bir yolu kalmıyorsa, ki kölelik döneminde de böyle bir uygulama ve yasaklama yoktu, bu bir kölelik değilde nedir.

Bu kısa tanımlamalardan sonra ileride, önemli gördüğümüz şu konuları inceleyelim.

Bir: Tuplumsal bunalım.

İki: Bunalımın temel nedenleri.

Üç: Bunalımdan kurtulmanın çözümü ve Cennete gitmenin yolu. Ve İslam dininin özgürlük ve kölelik kavramlarına nasıl baktığını, ayet ve hadislerden öğrenelim.

Allah (cc) Nisa suresinin doksanikinci ayetinde şöyle buyuruyor: *Yanlışlıkla bir mümini öldüren kimse-nin, mümin bir köleyi özgürlüğe kavuşturması ve ölenin aile*

sine teslim edilecek bir diyet vermesi gereklidir". Yine Mücadele suresinin üçüncü ayetinde şöyle buyuruyor:

"Kadınlardan zihar ile ayrılmak isteyip te sonra söylediklerinden dönenler, eşleriyle ilişkiye geçmeden önce bir köleyi özgürlüğe kavuşturmaları gerekir". Başka bir ayette de şöyle buyuruyor:

"İnsanoğlu, neden uçurumu (badire ve büyük tehlikeleri) aşmak için yoğun, şidetli bir uğraş ve mücadele içerisinde olmadı? Uçurumu aşmak, (badire ve tehlikelerden, cehennem azabından kurtulmak) ne demek olduğunu bilirmisin? insani özgürlüğe kavuşturmak veya özgürlük yolunda mücadelede bulunmaktır". Beled 11-12

Bu konuda Peygamber (sav) den şu hadis rivayet edilmiştir: *Adamın biri Hz. Muhammedin yanına gelerek, ey Allahın resulü! Beni cennete götüreceksin bir işi bana söylemişsiniz? (insani cennete götüren amel nedir) diye sorar. Hz. Muhammed de, "İnsanı özgürlüğe kavuşturmak veya özgürlüğe kavuşturmada yardımcı olmaktır" diye cevap verir.*

Birinci ayet: Bu ayetin işaret ettiği en önemli konu şudur; Bir, öldürme fiili, iki, öldürme fiiline karşılık verilecek ceza veya öldürme fiilini işleyen kişinin yapması gerekenler. Şöyle ki burada bilmeyerek ve istemeyerek te olsa öldürme olayı gerçekleşmiştir. Öldürme fiili hem Allah nezdinde işlenebilecek en büyük cürüm ve günahdır, çünkü Allah'ın verdiği bir can yok edilmiştir hemde insanlar arasında en büyük suç sayılmaktadır.

Yani toplumu en fazla etkileyen, dağılmasına, parçalanmasına ve büyük bunalımlara götüren fiil, öldürme fiilidir. Hem Allah'ın yanında hemde toplumda bu denli büyük bir olay olan öldürme fiiline karşılık, bir insanı özgürlüğe kavuşturma fiili Allah tarafından uygun görülmüştür. İyi dikkat edilirse burada insanları özgürlüğe kavuşturma mücadelesi ön plana çıkmaktadır. Burada dinin insanlardan neyi istediği ve esas hedefin ne olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunu örneklendirmeye çalışırsak; diyelim ki bir insan, diğer bir insanın en değerli varlığına tecavüz etmiş, gasp etmiş veya ortadan kaldırmıştır. Böyle bir durumda husumetin bitmesi ve barışın sağlanması için hak sahibi diğer taraftan rastgele veya basit taleplerde bulunması düşünülemez. Talepte bulunurken, neden hoşlanıyorsa, kendisini rahata kavuşturacak, kin ve öfkeyi dindirebilecek ve dünyadaki amacına yönelik istemlerde bulunur. İşte Allah'da kendisine karşı en ağır suç fiilini, istemeyerek ve yanlışlıkla da olsa işleyen birisine, Allahın amacı olan "insanı özgürlüğe kavuşturma" fiilini emretmektedir.

İkinci ayet: Burada yine iki fiil sözkonusudur, zihar ve ceza fiilleri. Birinci fiil olan zihar, yani erkeğin, karısına "sen benim anam veya bacımsın" demesi. Yani karısını kendi annesinin veya bacısının yerine koyarak kendine haram kılması. Bu fiil, her ne kadar Allah nezdinde bir suç teşkil etmiyorsa da, toplumda büyük yaralara yol açan,

benimsenmeyen ve kadını küçülten bir fiili teşkil ettiğinden, böyle bir fiili işleyen bir erkeğin eşine tekrar kavuşabilmesi için, bir insanı özgürlüğe kavuşturmak olan ve birinci fiilin cezası olan ikinci fiili gerçekleştirmek zorundadır. İnsanı özgürlüğe kavuşturmak olan ikinci fiil, zihar olan birinci fiilin tekrarlanmaması ve kadının bir oyuncak durumuna gelmemesi için ve birinci fiilin cezası olarak uygulanmaktadır. Burada yine Allah, insanları cezalandırırken veya kendi yasalarını tebliğ ederken, insanlara, kendi esas amacını ve insanların temel görevlerini bize göstermekte ve öğretmektedir. Ki o da insanları özgürlüğe kavuşturma mücadelesidir.

Üçüncü ayet: bu ayette de, birinci ve ikinci ayetler

de olduğu gibi çok önemli bazı noktalara değinilmiştir. **Bir:** Allah insanoğlunu, neden uçurumları aşmak için yoğun çaba içerisinde olmadığını, neden tehlike ve badirelerden kurtulmaya çalışmadığını, neden insanları toplumsal bunalımdan kurtarmaya çalışmadığını, neden ahiret ve dünya mutluluğuna götüreceği yolu takip etmediğini sitem ederek, sorgulamaktadır. Ve bütün bunları bir cümlede toparlayarak şöyle buyurmaktadır: "*Neden uçurumu aşmaya çalışmadı?*".

İki: Allah, bunu buyururken, uçurumun nasıl aşılabileceğini, tehlike ve badirelerden nasıl kurtulabileceğini, toplumu bunalımdan kurtarmanın neyle olabileceği ve bunun ne kadar önemli olduğunu şu ayetlerle hem sormakta hem de açıklamaktadır: "*Bunun*

çözümünün ne olduğunu bilirmisin? çözüm, insanları özgürlüğe kavuşturmaktır". Beled 13.

Kısacası zikredilen ayet ve açıklamalarından, toplumun bunalımda olduğu, toplumu bunalıma götüren etkenlerin başında (sömürü düzeni) kölelik, başkasının emeğiyle geçinme ve insanın insan tarafından sömürülmesi geldiği ve bu olumsuz koşullardan kurtulmanın yolu da özgürlük ve bağımsızlıktan geçtiği ortaya çıkıyor. Peygamberimiz (s) de bu gerçeği yukarıdaki hadiste şöyle ifade etmektedir: Eğer Cehennem ateşinden kurtulup Cennete kavuşmak istiyorsanız insanların özgürlük ve bağımsızlıkları için mücadele edin.

IRKÇILIK, MİLLİYETÇİLİK VE YURTSEVERLİK

Irkçılık, insanlık tarihinden günümüze kadar insanların acı çekmesine sebebiyet veren, halklar arasındaki savaş, katliam ve asırlarca unutulmayan düşmanlıklara neden olan bir virüs olmuştur.

Bu ırkçılık virüsü gide-rek sömürgecilikle devam ettirilmiş ve zulmün son aşaması olan emperyalizmle sonuçlanmıştır. Hal böyle iken ırkçılık kavramının bilince çıkarılma-çıkarılması vazgeçilmez bir hal alıyor. ırkçılık tanımını yapmadan önce bir ayeti hatırlatmakta yarar var. Allah, (cc) şöyle buyuruyor: *Eğer bir hususta anlaşmasızlığa düşerseniz, onu Allah'a ve Peygambere götürün*" Nisa 59. Yani onların talimatlarına göre haledin. Biz de bu emre göre hareket etmeye çalışacağız. Şimdi gelelim ırkçılığın tanımına. Biz ırkçılığın tanımını yapmayacağız, çünkü Peygamberimiz (s) ırkçılığı men eden ken tanımını da yapmıştır, aynı zamanda bu konuda şöyle buyuruyor "ırkçılık davasında ölen bizden değildir, ırkçılığı talep eden ve savunan bizden değildir, ırkçılık davasında öldürülen bizden değildir. Sahabelerden biri diyorki ben dedim; ya Rasulellah nedir ırkçılık (asabiyet) ? Peygaber şöyle buyurdu:

senin zalim olan kavmine yardım etmendir". Taç 5/362

İrkçılığın tanımında yer alan "**yardım, kavim ve zulüm**" kelimelerini iyi inceleyelim.

1- Kişinin zalim olan kendi kavmine yardım etmesi, İslamiyette buna ırkçılık denir ki bu men edilmiştir.

2- Kişinin zalim olan başka bir kavime yardım etmesi, kişi böyle bir durumda zalim sıfatını kazanmış olur.

3- Kişinin zalim olmayan veya mazlum olan kendi kavmine yardım etmesi.

Böyle bir durumda kişi hem üzerinde farz olan bir görevini yerine getirmiş olur hemde büyük bir sevap kazanmış olur. İnsanın zalim olmayan kendi kavmine yardım etmesi ve eğer mazlum ise bütün imkanlarıyla desteklemesi dini vecibelerinden biri ve en önemlisi olduğu ayet ve hadislerle sabit olmuştur. "*Ey Muhammed önce sana en yakın olan akraba ve aşiretini uyar*". (şuara-214). Görüldüğü gibi Allah Peygambere evvela en yakın olan akrabasına yardım etmesini emrediyor. Çünkü doğru yolu göstermek, gelebilecek tehlikelere karşı uyararak en büyük yardımdır. Ve bu emir yerine getirilmiştir. Çünkü cehaletten, rezaletten ve barbarlıktan

ilk kurtulanlar Peygamberin yakın çevresi olmuştur. Daha sonra kabilesi, diğer arap kabileleri ve daha sonra diğer halklar sıralamaya girmişlerdir. Yani İslam nimetlerinden ilk yararlananlar yukarıda sırası ile isimleri geçenler olmuşlardır. Yine Hz. Muhammed (s) şöyle buyuruyor: "*En iyi olanınız akraba, aşiret ve halkını savunandır. Günah işlemediği müdetçe*". Yani başkasının hakına tecavüz etmediği müdetçe. Rivayet Ebu-Davut.

Bunların yanısıra bazı İslam bilginleri Milliyetçiliği iki kısma ayırmışlardır.

1- Meşru Milliyetçilik.

2- Gayri meşru Milliyetçilik.

Meşru milliyetçiliğide üç kısma ayırmışlardır.

a) Kişilik, kimlik, İzzet ve şerefe dayalı milliyetçiliktir. Şöyle ki, insan kendi akrabasını, aşiretini, halkını doğru, izzetli, şerefli bir yolda yürümesi için çaba harcar. Hayat meydanında ilerlemesini, kalkınmasını, insanlık güzelliklerine sahip olmasını, adalet yolunda yürümesini ve kendi hakkını kullanıp ama başkasının hakına tecavüz etmemesini ister.

b) Doğal Milliyetçilik: İnsanın tabiatında var olan bir histir. Kur'an bu duyguyu din ve fıtrat olarak belirtmektedir,

ve herkesten bu duyguya sahip çıkmasını istemektedir. Allah şöyle buyuruyor "yönünü dosdoğru dine yönelt, o din ki Allah'ın insanlar üzerine yarattığı fitrattır. Bu fitrat, insanın kendi akrabasını ve halkını sevmesi, ona iyilik etmesi, haksızlıklardan koruması yine kendi ülkesini sevmesi, içten gelen bir duygudur. Dinin de emri olduğu gibi insanın herkesten önce kendi akrabasına ve halkına yardım etmesi onun için mücadele etmesi de tabîî bir duygudur ve meşrudur.

c) Özgürlüğe ve bağımsızlığa dayanan milliyetçilik: Bu duyguya sahip olan biri bu duyguyla var gücüyle halkını ve ülkesini istilacıların ve sömürgecilerin zulmünden ve sömürsünden kurtarmaya çalışır. Yine halkının ve ülkesinin özgürlük, bağımsızlık, izzet, şeref ve meşru olan bütün haklarına kavuşması için çaba harcar ve mücadele eder. Yine kendi halkının düşüncesinde kişilik, izzet, şeref, özgürlük ve bağımsızlık tohumlarını ekmeye çalışır. Bu saydığımız milli duygular meşru ve hatta dini vecibelerdir. Her müslüman önce kendi şahsından başlar, sırasıyla ailesine, akrabasına ve halkına yardımcı olur ve mücadele eder. Nasıl ki bütün Peygamberler evvela kendi halklarının adil ve huzurlu bir yaşama kavuşmaları için gönderilmişlerdir. Özcesi insan ilk önce kendi nefsinden sorumludur sonra ailesinden, kabilesinden ve halkından sorumludur. Bu konuda Peygamber (s)

şöyle buyuruyor "hepiniz çobansınız (sorumlu) ve hepiniz himayenizdekilerden sorumlusunuz". Meşru sayılan her türlü milliyetçilik, aynı zamanda yurtseverliktir. ve milliyetçilik deyimi yerine yurtseverlik deyimini kullanmak en doğrusudur.

İkinci kısım olan gayri meşru milliyetçilik, (taasup veya şovenizm) zulme ve haksızlığa dayanan milliyetçiliktir. Böyle bir duyguya sahip olan biri, kendisinden ve kendi faşist zihniyet ve görüşünden başka bir düşünceye, öğüte, insani değer yargılarına kulak vermeyecek kadar sağır, zulmünü ve haksızlığını görmeyecek kadar kör, başkalarının acı ve ızdıraplarını his etmeyecek kadar hissiz ve duygusuz bir robot misali, sözde halkının ama geçekte kendi hayvansal duygularını koruyacak ve canavarlar gibi davranmaktan başka bir şey bilemez, sadist ruhlu, müteceviz, hırçın ve saldırgan olur.

Asrı Saadet öncesi cahiliye döneminde eşitlik ve adalet diye bir kavram söz konusu değildi. Herkes haklı haksız, kendi kavmini, aşiret, kabile ve akrabasını desteklerdi. Bu haksızlık, öyle müzmin bir hal almıştı ki zalim ve zorbalar, güçleri yettiklerinin tüm insani haklarını gasp edip köleleştirirken, aynı aşiret ve kabilenin fertleri yapılan zulümden haz ve mutluluk duyarlardı. Bu hastalık toplumu sarmış, bunalım giderek katmerleşiyor. Ezilenler ise, büyük bir korku, telaş ve umutsuzluk içinde bir kurtarıcı bekliyor. Vahşete varan bu zulüm ve hastalığın ortadan kalkabilmesi için Hz

Muhammed, (s) bu ilahi imdadın sözcüsü olarak mazlum ve bütün haklarından mahrum bırakılmış insanların imdadına yukarıda aktardığımız veciz sözleriyle kavuştu.

İslam dini ırkçılığa bu denli karşı olmasına rağmen, bu virüsü İslamiyete bulaştırmak için elden gelen her şeyi yapanlar olmuştur ve malesef bu konuda başarı sağlamıştır. Çok açık ve net bir şekilde söylemek gerekirken bu tarihi kara leke Emeviler döneminde kendisini göstermiş, vücut bulmuş ve giderek tırmandırılmıştır.

Bu mirası daha sonra Abbasiler devralmışlardır. Yine tırmanarak ve azgınlaşarak sağ salim Osmanlılara teslim edilmiştir. Osmanlılar kendilerine teslim edilen virüsü muhafaza etmekle yetinmemişlerdir. Belki en iyi bir şekilde besleyip, büyütüp ve kutsallaştırıp beyinlere yerleşmesini sağlamışlardır. Bu virüs Osmanlı sultanlarının beyinlerine ve ruhlarına öyle işlemişti ki, bulaşıcı hastalık gibi çevresini de etkilemiş ve tahrip etmiştir. Kanıt mı gerekiyor ? Tarih sayfaları örneklerle doludur. İşgal ettikleri Kürdistan'ın her tarafına Türk valilerini, Türk subaylarını ve Türk yetkililerini göndermeleri ırkçı zihniyetin ürünüdür. Çeşitli hile ve entrikalarla girdikleri Arabistan şehir ve kasabalarına tayin ettikleri sivil ve askeri yetkililer yine bu zihniyetin ürünüdürler. Adama sormazlarını behey... senin valinin ne işi var Kürdistan'da, Arabistan'da. Sen dinini, kültürünü Kürtlerden ve Araplardan

öğrenmiş olmana rağmen, dini öğretmek için mi gönderdin. Hayır.

Bunun tek nedeni var. Sömürmek için. Yine insanlık tarihinde kara bir leke olan devşirme olayı, bu ırkçı zihniyetin ürünüdür. Bu iğrenç olay da tarihte ilk defa olarak Osmanlılara nasip olmuştur. Bu olay (devşirme veya yeniçeri olayı) şöyle gelişir. Osmanlı sultanlarından Orhanın biraderi Alaüdin ve şeyh Edep Alinin bacağı olan çandarlı Kara Halil ile sultan arasında bir müzakere olur. Çandarlı Kara Halil İslamı kabule zorlanacak Hıristiyan evladından oluşan bir ordu icadını teklif etti ve bu teklif kabul edildi. Bu olay İslam kaidelerine aykırı olduğu gibi, askeri diktatörlük tarihinde de, ahlaki ifsadının bir teşkilata

esas olmak üzere kabulüne, bu yegane bir misaldir.

Gerçekten haleflerin tahtlarını, vatanlarıyla, akrabalarıyla her türlü haberleşmeden men etmek ve kendilerine çok maaş vermek suretiyle sadakatlerini temin ettikleri Türkmen kölelerinden tertip edilmiş, muhafızlarla kuşatıkları gibi her zaman Asya fatihleri, nefeslerinin gönüllerinde her türlü milliyet hisini söndürmek ve şidetli köle itiatine alıştırmak için, onları uzak ülkelere göndermişlerdir. Öyle bir ordu meydana getirmişlerdir ki en seçkin kısmı, esaretten kurtulmak için ebediyen vatanlarını, ailelerini, dini itikadlarını terketmekten ve kendi kardeşleri aleyhine silah kullanmaktan başka çareleri yoktu.

Yine Osmanlı sultanlarının ırkçı zihniyetinden ve sadist ruhlarından ufak bir örnek vermek istiyoruz. Hürriyet gazetesinin 14 Ekim 1992 tarihli sayısında Yavuz Sultan Selim'in Muş'ta yaptırdığı bir çeşmenin üzerine yazdırıldığı şu satırları okuyalım.

Kürde fırsat verme yarab dehre sultan olmasın.

Ayağını çarık sıksın asla iflah olmasın.

Vur sopayı al haracı karnı bile doymasın.

O çeşmeden gavur içsin, rum içsin, Kürde nasip olmasın.

Kürtlerin sayesinde Sefavi devletini yenen, Kürtlerin sayesinde halifeliği elde eden ve yine Kürtlerin yardımıyla bir çok kapıyı açabilen faşist ruhlu, zehir saçan, beyninde ırkçılık virüsünün mekan tuttuğu böyle bir nankörü unutmamak gerekiyor.

İslam dini ırkçılığa bu denli karşı olmasına rağmen, bu virüsü İslamiyete bulaştırmak için elden gelen her şeyi yapanlar olmuştur ve malesef bu konuda başarı sağlanmıştır. Çok açık ve net bir şekilde söylemek gerek ki bu tarihi kara leke Emeviler döneminde kendisini göstermiş, vücut bulmuş ve giderek tırmandırılmıştır.

Bu mirası daha sonra Abbasiler devralmışlardır. Yine tırmanarak ve azgınlaşarak sağ salım Osmanlılara teslim edilmiştir. Osmanlılar kendilerine teslim edilen virüsü muhafaza etmekle yetinmemişlerdir. Belki en iyi bir şekilde besleyip, büyütüp ve kutsallaştırıp beyinlere yerleşmesini sağlamışlardır. Bu virüs Osmanlı sultanlarının beyinlerine ve ruhlarına öyle işlemiştir ki, bulaşıcı hastalık gibi çevresini de etkilemiş ve tahrip etmiştir.

İSLAMDA İNSAN HAKLARI

Konuya bir ayeti kerime
yl başlayalım: Allah
(cc) şöyle buyuruyor:

"Biz, hakikaten insanoğlunu, şan ve şeref sahibi kıldık". İsrâ 70. Yine başka bir ayette şöyle buyuruyor:

"Allahın, gökte ve yerdeki (kainattaki) bütün varlık ve imkanları sizin emrinize verdiğini görmediniz mi?" Lokman 20.

Bu ayetler bize öğretiyorlarki, insanoğlu, varlıklar içerisinde en değerli ve en saygın olanıdır. Ve kainatın bütün varlık, imkan ve nimetleri insanoğlunun hizmeti ve kullanımı için yaratılmışlardır. Öyleyse bütün insanlar kainattaki varlık ve nimetlerde ortaklardır. Dünya yaratılırken sınırlı, parselli ve tapulu bir biçimde yaratılmamış. Dünya, üzerinde yaşayan bütün insanlar için yaratılmıştır. Bu dünyanın her nimetinde her insanın payı vardır. Kısacası kainat, muhtevasıyla beraber bütün insanların müşterek oldukları, eşit ve özgürce yararlanabilecekleri bir varlıktır.

Bu genellemeden sonra çok önemli olan bu meseleye dalış yapmak istiyoruz. İslam çerçevesinde insan hakları genel bir deyimdir. İnsanların hakkı olan her şeyi kapsar. İnsan hakları meselesi izahatı gerçekten uzun olan bir mese-

ledir. Sınırları ve çerçevesi geniştir ileride değineceğiz.

İNSAN HAKLARINI İKİ KATEGORİDE DÜŞÜNMEK MÜMKÜNDÜR

Birincisi, doğal ve tabii olan haklardır. İnsanlara Allah tarafından sabit görülen haklar, bütün dinlerin özellikle İslam dininin kefaletinde bulunan insan haklarıdır. Bu haklar insanlara verilmesi zorunlu olan haklardır. Çünkü Allah, bütün beşeri, yaratılışında müslüm gayri müslüm, erkek kadın, küçük büyük, siyah beyaz vb. ayırım yapmaksızın insan olarak yaratmıştır. Zira Allah, insanı yaratmış, şeref vermiş, meleklerini ona secde ettirmiş, kainatı kullanımına vermiş ve onu kendisi için yeryüzünde kefil kılmıştır. Onun için hiç bir hedef veya mazeretten dolayı, hiç bir insan bu haklardan mahrum bırakılamaz ve bu haklar inkar edilemez. Mahrum bırakmak veya inkar etmek caiz değildir. Çünkü bu kısım haklar, insanın tabii haklarıdır. Allah bu hakları bir hizmetin ifası, bir vazifenin yerine getirilmesi veya bir ibadet karşılığında vermemiştir. Belki insan olarak yaratılışı ve insanlığı karşısında vermiştir. Kişi bu hakları dünyaya gelişi ve insan olarak

yaratılışıyla hak kazanmıştır. İnsandan bu haklar gasp edildiğinde, insanlığı gasp edilmiş olduğu gibi şahsiyetine ve meziyetlerine de tahakküm ve tecavüz edilmiş demektir. O helde bütün insanlar, hiç bir fark yapılmaksızın bu haklarda eşittirler.

Doğal ve tabii haklar şunlardır:

- 1- Yaşam hakkı.
- 2- Özgürlük hakkı.
- 3- Mülk edinme ve alışveriş hakkı.
- 4- Eşitlik hakkı.

Bu hakların doğal ve tabii olarak insanlara bütün dini ve dünyevi sistemler tarafından hak olarak tanındıkları gibi, aklın ve vicdanın da kabul edip itiraf ettiği haklardır. Herhangi bir siyasi etki altına girmeyen herkes bu hakları itiraf etmektedir. Bu hakların inkarı olanaksızdır. İslam dini de doğal, tabii, fitri ve ilahi bir din olduğundan bu hakları itiraf etmekte, tabii haklar olarak ikrar etmekte, bu haklara ve gereklerine saygı gösterilmesini emretmektedir. Yine bu hakları tamamlayan unsurlara da saygı gösterilmesini emretmektedir. O unsurlar ki onlar olmaksızın haklar tamamlanamaz. Çünkü vacibin tamamlayıcısı da vacibtir. Bu saydıklarımız, insan varlığının parçaları ve tamamlayıcılarıdır.

İnsanı bunlardan ayrı düşünmek olanaksızdır. İnsan var olduğu müddetçe bu hakların da onunla olması gerekmektedir. Bu hakların olmayışı insanlığın olmayışı demektir. Her insanın görevi bunlara muhalif olan şeyleri red etmek ve bu hakların karşıtı olan şeylerden sakınmaktır. Çünkü bu haklar bütün dinler ve sistemler tarafından itiraf edilen haklardır. O halde kapsamında bu beşeri hakların olmadığı ve saygı gösterilmediği hiç bir kanun, nizam ve şeriata uyulmaz, riayet edilmez ve saygı gösterilmez. Belki karşı çıkılır ve o nizamın değiştirilmesi için çalışılır. Bu, her müslüman üzerinde vacip olan bir görevdir.

1- Yaşam hakkı:

İslamiyetin kefaletinde olan insan haklarının ilki ve her şeyden önce yer alan, yaşam hakkıdır. Bu hak, kişinin kutsal bir hakkıdır saygınlığına hanel getirmek kırmak ve kişinin yaşamına ait olan unsurları başkasına helal kılmak, helal ve caiz değildir. İslam dini, insan yaşamının ortadan kalkmasını helal kılan kişilere bu dünyada ve ahirette cezaların en şiddetlisinin verilceğini açıkça belirtmektedir. Çünkü İslam dini, reng, din, dil, cinsiyet, ülke ve toplumsal farkı gözetmeksizin ve ayırım yapmaksızın canlıları himaye eder. İnsanlar için yaşam, yeryüzünün zineti, süsü ve işleyişi için Allah'ın yarattığı kutsal unsurun devam ettirilmesidir. O halde hayat kutsal ve yüce bir değerdir. Onu ortadan kaldırmak veya

kaldırmaya çalışmak çok büyük bir cerime ve günahdır. Çünkü hayatın ortadan kaldırılması Allah'ın icadının ve inşasının ortadan kaldırılması ve tahrib edilmesidir. Hayat, insanlara, Allah tarafından bahşedilmiştir. Allah'ın dışında hiç kimsenin ortadan kaldırmaya hakkı yoktur. Hatta insanın kendi kendini öldürme hakkı yoktur. Bir insan bireysel kaygı ve duygular için kendini öldüremez. Allah (cc) şöyle buyuruyor: "*kendi nefsinizi tehlikeye atmayınız*". Bakara 195. Tabii zulme karşı mücadele ve savaş bunun dışındadır, çünkü mücadele ve savaş, kendileri bizzat tehlike arzemektedirler. Yine başka bir ayette şöyle buyuruyor:

"*kendi nefsinizi öldürmeyiniz*" Nisa 29. Yani bireysel endişe ve duygulardan ötürü örneğin açlık, korku, endişe, şahsi arzu ve benzer isteklerinizin yerine gelmesinden ötürü intihar etmeyin. Bu, ayettin açık manasıdır. Diğer bir manası şudur: "*Birbiriniz öldürmeyiniz. Allah şüphesiz sizin için rahmet edendir*". İslam dini, haklı ve meşru sebep olmadan bir tek insanı öldürmek kainataki bütün insanları öldürmek sayar. İslam dini, insan hayatına saygı göstermiş ve hayat için kısas cezasını getirmiştir. Bu konuda öldürülen kişinin cins, yaş ve dini farkı gözetilmez. Hasan oğlu Muhamed, şu hadisi rivayet etmiştir: "Hz. Muhamed, bir mümini kafirin kısası olarak öldürmüş ve şöyle buyurmuştur: *Zimindeki müslüman olmayan insanların haklarını veren kişilerin önde geleniyim. Yani hiç kimse benim kadar*

zümmlerin (İslam devleti sınırları içerisinde yaşayan gayri müslüm vatandaşlar) *haklarına riayet edemez*. Ve yine şöyle buyurmaktadır; *her kimki müslümanlarla antlaşma yapan birini öldürürse cennetin kokusunu almaz*.

İslam dinin insan hayatına gösterdiği saygının en bariz örneği, İslamiyetteki kısas olgusunun tatbikidir. İnsan hayatına tecavüz edildiğinde katil ve mütecavizin bir kişi veya birden fazla olması, durumunu değiştirmez. Eğer bir grup insan, bir insanı öldürürse sayıları ne olursa olsun öldürülen kişinin kısası olarak grubun tümü öldürülür. Bunun örneğini Hz. Ömer yaşamıştır. Hz. Ömer, bir kişinin öldürülmesine karşılık bir grup insanı öldürmüştür. Bu olay üzerine meşhur olan sözünü söylemiştir.

Eğer san'a (bir şehirin adıdır) halkının tümü üzerine gidip öldürselerdi hepsini öldürecektim. İslam uleması, hayatı ortadan kaldırma konusunda yapılacak ve tatbik edilecek en doğru eylemin kısas olacağı kararına varmışlardır. İslam dini, insan hayatının himayesi için kısas olgusunu koymuştur. Allah (cc) bu konuda şöyle buyuruyor: "*sizler için kısasta hayat vardır*". Bakara 179 Eğer bu konuda kısas hayata geçirilmezse İslamiyetin bir ilkesi olan kısas olgusunun önü kapanır, hayatta tecavüz ve öldürme olayları çoğalır. Kur'an, katilin bu dünyadaki cezası olan kısasla yetinmeyip öbür dünyada da büyük azap göreceği ve bu cezanın sürekli olacağını ifade etmiştir. Allah (cc) şöyle buyuruyor: "*Her kim ki, bir mümini kasten*

ve öldürülmesini helal ederek öldürürse cezası ebedi olarak cehenemdir. Allah'ın azabı ve laneti üzerinde olur ve onun için büyük bir ceza hazırlar." Nisa 93

İslam dini, helal edilerek öldürülme olayını imanı götüren bir adım saymıştır. Allah (cc) bir ayette şöyle buyuruyor: "Yanlışlığın dışında bir mümin, bir mümini öldüremez". Nisa 92. Yani haksız yere öldürme olayı, bir müminin işi, karakteri, ahlakı ve layığı değildir. Yine İslam dini, bilerek ve helal sayarak bir tek insanın öldürülmesini bütün insanların öldürülmesini saymaktadır. Nitekim Allah (cc) şöyle buyurmaktadır: "Her kimki, yeryüzünde fitne fesat yapmadan veya başkasını haksız yere öldürmeyen birini öldürürse yeryüzündeki bütün insanları öldürmüş sayılır. Ve her kimki, bir insanı yaşatırsa dünyadaki bütün insanları yaşatmış sayılır". Maide 32. Yine başka bir ayette de şöyle buyuruyor: "Allahın, öldürülmesini haram ettiği insanı, meşru sebep olmadan öldürmeyin ve zulmen öldürülen birinin varislerine katile hükmetme yetkisini vermişiz ve kısas olayında israf etmesin". Enam 151. Yani katilin yerine başkasını veya katilin yerine bir kaç kişiyi öldürmesin. Allah'ın yardımı onun için yeterlidir. Peygamber (s) bu konuda şöyle buyurmaktadır: "Allah nezdinde dünyanın yok edilmesi meşru sebep olmadan bir müminin öldürülmesinden daha basittir". Başka bir hadiste de şöyle buyuruyor

:"Eğer yerdeki ve göktekilerin hepsi bir müminin kanunda iştirak ederse Allah hepsini cehennem ateşinde yüzüstü bırakacaktır". Başka bir hadiste de yine şöyle buyuruyor: "Her kimki müslüman bir kişinin öldürülmesinde bir kelimenin yarısı kadar yardımında bulunursa kıyamet gününde iki gözü arasında "Allah'ın rahmetinden ümidini kesmiştir" ibaresi yazılır".

Bilinsinki İslam dininin ve diğer tüm dinlerin, emniyetlerine ve kefaletlerine aldıkları yaşam hakkı, sadece kuru yaşamdan ve soluk alıp vermektan ibaret değildir. Belki hayatın emniyeti, himaye, barınma, tedavi, sağlık, temizlik ve diğer zorunlu ihtiyaçları kapsar. Daha önce belirttiğimiz gibi fıkıhın kaidelerindendir, "vacip olan bir şeyin tamamlayıcısı ve gereği de vaciptir". O halde hayatın onsuz tamamlanamayacağı herşey hayat gibi teminat altındadır.

Tesbit edildiki insan hayatı ve bütün gerekleriyle, her insan için doğal ve tabii hakların en önemlisi ve en önde gelenlerindendir. Karşılığında hiç bir hizmet, vazife ve vacibat edası talep edilmeden bu hak, her insana tanınmıştır. O halde ana rahmindeki cenin için dahi, hayat hakkı zorunludur. Halbuki o cenin için, hiç bir hizmetin edası sözkonusu değildir ve tasavur bile edilemez. Hayata ve gereklerine hiç bir meşru sebep gösterilerek tecavüz edilemez. Fakat ne yazık ki müslüman geçinen ve İslamın ismi ile yemin edenlerin bazıları insanların, bazılarına örneğin Kürtlere yeryüzünde yaşam hakkını tanımadıklarını görüyoruz.

Ancak tanısalar da bazı şartlarla tanırırlar. Eğer aslını, ırkını inkar ederse ve kendisinin Arap, Türk veya Fars olduğunu bildirirse o zaman yaşayabilir. Fessühbanellah bu zulümden ve bu çirkin düşünceden daha kötüsü ve büyüğü olabilir mi?

Ey Allahım! Bizleri isimleri müslüman olup küfrü ve zulmü yaşayanların şerrinden koru. Allah (cc) şöyle buyurmaktadır. "Zulüm edenler, öbür dünyada nereye sevk edileceklerini ve yerlerinin neresi olacağı sonra öğreneceklerdir". Şuara 227. Peygamber (s) bu konuda şöyle buyuruyor "Küfür devam eder zulüm devam etmez". Bu hadisin işaret ettiği nokta, zulmün devam etmeyeceği, mazlum ve ezilenler için Allah'ın gelen zaferin yakın olduğu, karanlığın aydınlığa dönüşeceği, şafağın sökeceği müjdesidir.

Devamı edecek.

Allah, bütün beşeri, yaratılışında müslüm gayri müslüm, erkek kadın, küçük büyük siyah beyaz vb. ayırım yapmaksızın insan olarak yaratmıştır

SAVAŞ VE BARIŞ

Savaş ve barış birbirlerinin tam karşıtı olan iki önemli kavramdır. Birbirlerine öyle karşıt kavramlardır ki, birisinin olduğu yerde diğerinin var olması düşünülemez. Nedeni? Çünkü savaş, yıkım, yakım, katliam, kan, gözyaşı, ölüm, açlık, sefalet, kin, düşmanlık, nefret ve ızdırap demektir. Bir de savaş, çok acımasız, pis ve kirlidir. Çünkü insanoğlu, savaşta, kendi hemcinsinin varlığını ortadan kaldırmak için her türlü insanlıkdışı muameleyi yapmayı ve her türlü araç gereci kullanmayı kendine mübah kılar. Barış ise bunun tam tersidir. Barış ortamında yıkım değil imar, ıslah ve güzellik, gözyaşı değil neşe ve sevinç, kan ve ölüm değil yaşam ve diriliş, açlık ve sefalet değil refah ve mutluluk, düşmanlık, kin ve nefret değil kardeşlik, saygı, sevgi ve hoşgörü, ızdırap değil şefkat, merhamet ve her şeyin hakça ve eşitçe paylaşımı vardır.

Savaş tırmanıp kitleselleştiğinde bir halkı topyekün hedef alır ve teslim alıp boyun eğdirmekten totalim fiziki, kültürel, siyasal, inanç ve düşünsel kimlik gerçeğinin tamamen imha edilmesine kadar bir amacı kapsar. Bu, tarihte de böyle olmuştur günümüzde de böyledir. Tarihin ilk dönemlerinde savaşta ilke şudur: Ele

geçirilen imha edilir. Ama ne zamanki bir insandan bir köle olarak da yararlanabileceği ortaya çıktı, esirleşme, köleleşme, imhanın yerini aldı. Bunun nedeni de çok zor koşullarda, bir kabile diğerine boyun eğdirdiğinde onu besleyecek bir imkanı yoktu. Ama ne zamanki insan verimli bir üretim aracı haline gelir, imha yerine insanı teslim alma sömürme, ezme, gücünden ve emeğinden yararlanma dönemi başlar.

Peki savaş bu kadar acı, barış ta bu kadar tatlı iken, neden savaş barışa tercih ediliyor? Neden acı tatlıya tercih ediliyor? Neden kan ve gözyaşı sevinç ve mutluluğa tercih ediliyor?

Konuya böyle giriş yaptıktan sonra, savaş ve barış kavramlarına dönelim. İlk bakışta insana çelişki gibi görünse de İslam dini, prensip olarak barışı savaşa tercih etmesine rağmen barışı emrettiği gibi savaşı da emretmiştir. Yani temel ilke olarak barışı savaşa tercih etmesine rağmen bazı durumlarda savaşı barış gibi görünen zillet, teslimiyet ve suskunluğa tercih etmiştir. Bunları açmaya çalışalım.

İslam dinine göre, hangi durumlarda, hangi şartlar altında, kimler ve neler için, kimlere karşı savaş suskunluk ve teslimiyete tercih edilir, ve meşru sayılır? İslamda savaşı emreden ilk ayet hangisidir? Allah şöyle buyurmaktadır

"Kendileriyle savaşılana (savaş konusunda) izin verilmiştir, çünkü zulme uğramışlardır. Hacc39 Yani zulme uğrayanlar ve kendilerine saldırarak savaş açanlara savaş izni verilmiştir. İslam tarihinde bu ilk savaş iznidir. Yine başka bir ayette şöyle buyuruyor: izlere ne oluyor da Allah yolunda ve ezilenler yolunda savaşmıyorsunuz? Nisa 75 Başka bir ayet:

Allahın buyruğuna dönünceye kadar saldırgan tarafla savaşın". Hucurat 9

Bu ayetler tek tek açıklandıktan sonra somut bir neticeye varacağımıza inanıyoruz.

Birinci ayet: Burada Peygamber (s) döneminde ilk defa olarak savaşa izin verilmiş ve savaş saldırı değil savunma biçimindedir. Yine bu savaş izni, mutlak olmazsa da dolaylı olarak emir içermektedir. O dönemde barışçıl yöntemler sonuna kadar kullanılmış ve artık zulüm öyle tırmandırılmıştır ki artık barışçıl yöntemler kar etmemiştir. İşte böyle bir durumda Allah (cc) zulme uğrayan Peygamber (s) ve taraftarlarına kendilerini savunmak için savaş izni vermiştir. Dikkat edilmesi gereken diğer önemli bir nokta da şudur: Burada, gayri müslümleri müslümanlaş-tırmak için veya bazı toprakları almak için veyahut diğer dinlerdeki insanları dinlerinden vazgeçirmek

için savaş izni verilme-
miştir. Belki sadece inanç
ve düşüncelerinden dolayı
baskı ve zulme uğradıklar-
ından savaşmaları için izin
verilmiştir.

İkinci ayet: *Sizlere ne
oluyor da Allah yolunda ve
ezilenlerin yolunda savaş-
mıyorsunuz?* Nisa 75

Burada üç noktayı aç-
mak gerekiyor.

1- Savaş faktörü.

2- Ezilenlerin ve ezenlerin
müslüman olup olmama-
larının Fark etmediği .

3- Savaşın sadece Allah
yolunda, (Hak ve meşru
olan herşey Allah yoludur)
ezilen ve sömürülenler için
haklı ve meşru olabileceği.

Biraz daha açmak gere-
kiyorsa, burada Allah,
sitem ederek, Allah yolun-
da, ezilenler, sömürülenler,
zulme ve haksızlığa
uğrayanları kurtarmak için
müslümanları savaşa
teşvik ederek emretmekte-
dir. Burada zulüm
sözkonusu olduğundan
savaş zillet ve teslimiyete
tercih edilmiştir. Çünkü
zulüm ve baskı sürdüğü
müddetçe barış sözkonusu
olamaz. Yine burada hem
zalimin hem mazlumun
dini ve inancı tartışma ko-
nusu yapılamaz. Zulüm
altındaki bir müslümanı
kurtarmak için nasıl ki
savaş vermek gerekiyorsa
zulüm altındaki gayri
müslümi de kurtarmak için
savaşmak gerekiyor. Nite-
kim Mekke fethi, zulme
uğrayan ve gayri müslim
olan Beni Huzaa kabilesini
Kureyş müşriklerinin zul-
münden kurtarmak için Pe-
ygamber (s) in önderliğin-
de gerçekleşmiştir. Yine
zalimin de müslüman olup
olmaması hiç bir şeyi
değiştirmez. Zulüm ettiği
müddetçe kendisine karşı

savaş açılır. Çünkü kişinin
inancı, onun zalim veya
mazlum sıfatlarını kaldır-
maz. Örneğin sizin evinize
giren hırsızın inancını öğ-
renme gereğini duymazsınız
hatta aklınızın ucunda bile
geçmez, acaba hırsız inançlı
mı inançsız mı diye. Hırsızın kafiri müslümanı
olmaz, inancı ne olursa
olsun bir an önce ya yakala-
mak yada kovmak istersiniz.

Yine haksızlık yere kelle-
yi koparmak için boynunuza
uzatılan kılıcın üstünde "La
ilahe ilallah'ın" veyahut bir
put isminin yazılmış
olması, sizin için hiç bir
şeyi ifade etmez. Çünkü her
ikisi de kellenizi koparmak
için kafanızda sallanmak-
tadır. Böyle bir durumda
eğer gücünüz yeterse kılıç
sahibini yerle bir etmede hiç
tereddüt etmezsiniz. O halde
zalim bir gayri müslüme
karşı savaş açabi- leceğin
gibi, pek ala zalim bir
müslümana karşı da
zulmünden vazgeçene kadar
hiç tereddüt etmeden savaş
açabilirsiniz. Bu aynı za-
manda Allahın emridir de.

Üzerinde önemle durmamız
gereken diğer bir nokta ise
savaşın hangi durumlarda
haklı ve meşru olduğudur.
Yukarıda zikredilen ayet
çok açık ve nettir. "*Neden
Allah yolunda ve ezilenler
için savaşmıyor- sunuz?*"
mealindeki ayet, savaşın sa-
dece iki durumda haklı ve
meşru olduğu, bu iki duru-
mun dışında savaşın hiç bir
haklılık ve meşruiyeti
olmadığını bize öğretmek-
tedir. Sözkonusu iki durum
yukarıda sözü edilen durum-
lardır.

1- Allahın yolu. (Yani hak
ve meşru olan herhangi bir
durum)

2- İnsanların baskı ve zulme
uğradıkları durum.

Bu her iki durumda savaş
haklı, meşru ve farzdır.

Üçüncü ayet: "*Allahın
buyruğuna dönünceye kadar
saldırgan tarafla savaşın*"
mealindeki ayet, vezalimle-
rin dışında hiç kimseye
saldırı yoktur" bakara 193
mealindeki ayet, bize açıkça
gösteriyorlar ki zulmün
olduğu durumlarda savaş
meşrudur.

Savaş ve barış kavram-
larını açıklarken görüldü ki
savaşın meşru olabilmesi
için bazı şart ve durumların
mevcut olmaları gerekmektedir.
Tıpkı savaş gibi,
barışın da meşru ve gayri
meşru, geçersiz olduğu du-
rumlar sözkonusudur. Bu
konuyu açmadan önce barış
kavramını açmaya
çalışalım. Önce barışla ilgi-
li ayetlere göz atalım.

1- "*Kötülüklerden sakının ve
aranızı düzeltin (barış
içinde yaşayın)* Enfal 1

2- "*Müslümanlardan iki top-
luluk savaştuklarında ara-
larını bulup barıştırın, eğer
araflardan biri barışa
yanaşmayıp diğer taraf
üzerine saldırılarını devam
ettirirse, zulmünden
vazgeçip Allahın buyruğunu
kabul edene kadar bu tarafla
savaşınız. Eğer dönerse
artık aralarını adaletle
düzeltin. Adaletli davranın*"
Hucurat 9

3- "*Hiç şüphesiz iman eden-
ler kardeştir, öyleyse kardeş
lerinizin arasını düzeltip
barıştırınız.*" Hucurat 10

4- "*Ey iman etmiş olanlar !
hep beraber barış ortamın-
da olunuz*". Bakara 208

5- "*Eğer onlar barışa
yanaşırlarsa sen de ona
yanaş*" Enfal 61

Bu ayetlerden de anlaşıldığı
gibi İslam dininin ana temel-
lerinden birisi ve en önemlisi
barıştır Ancak barışın
meşru olabilmesi için

aşağıdaki şartların yerine gelmesi gerekmektedir.

Bir: Zulüm, baskı ve saldırının ortadan kalkması.

İki: Haksızlığa uğrayan tarafın bütün haklarının geri verilmesi.

Üç: Gerçek adalet ve eşitliğin sağlanması.

Barışın meşruiyeti, zulmün her zerresinin ortadan kalkması ve her şeyin hakça ve adilce paylaşılması şartlarına bağlıdır. Zulmün olduğu yerde barış kabul edilemez kabul edilse de böyle bir barışın hiç bir meşruiyeti ve geçerliliği olamaz ve buna barış denilemez. Çünkü Allah şöyle buyruyor: "Eğer onlar (düşman) savaştan vaz geçerse, saldırı sona erer (barış yapılır) ancak zalimler bu hükmün dışındadır". Bakara 193. Yine savaşın olmadığı yerde de eğer herşey eşit, adil ve hakça, paylaşılmamışsa burada da barıştan söz edilemez. Böylesi bir durumda fiiliyatta her ne kadar savaş olmasa da barış da söz konusu değildir.

Evet her ne kadar savaş ve barış kavramları birbirlerinin zıtları iseler de, "savaşın olmadığı yerde barış, barışın olmadığı yerde savaş vardır" anlamı çıkmaz. Nitekim ikisinin de olmadığı ortamlar sözkonusudur. Çünkü bilimdeki "cem i diddeyn ve ref i diddeyn" (iki karşıtın bir arada olması ve iki karşıtın kalkması) meşhur kuralına göre, genellikle karşıt iki olgunun bir arada var olmaları mümkün değildir, fakat her iki karşıtın da ortadan kalkması ve onların yerine ikisine de karşıt başka bir

olgunun gelmesi bir gerçektir. Örneğin siyah ve beyazın olmadığı yerde sarı, yeşil, kırmızı renglerde olabilir.

Konumuz olan savaş ve barış olguları da siyah beyaz misali gibi sözkonusu bilimsel kuralın dahilindedir. Savaş ve barış olgularının olmadıkları ortamda bir tarafın zulüm ve haksızlığı diğer tarafın da esaret, suskunluk, korku, teslimiyet ve boyun eğmeciliği sözkonusudur. Örneğin Kürdistan'da barış, yok denecek kadar az yaşanmıştır. Bu dönem yabancı ve işgalci güçlerin Kürdistan üzerinde egemenlik ve sömürülerinin olmadığı veya zayıf olduğu dönemlerdir. Zamanın değişik dilimleri de yabancı işgalcilere karşı savaşla geçmiştir. Geriye kalan zaman kesitinde kabus gibi baskıcı ve karanlık bir dönem yaşanmıştır. Türk, arap ve Fars egemen güçlerinin vahşi ve insanlıkdışı uygulama ve yöntemleri, Kürt halkının acı, işkence, ızdırap, korku, sinme, başkalaşmaya uğrama, kişiliksizleşme ve korkuyla karışık büyük bir sessizlik ve zifiri karanlık dönemi yaşanmıştır.

Biz savaşa karşı olduğumuz kadar hatta savaştan daha fazla böyle bir duruma da karşıyız. Biz barışı, savaşa da böyle bir ortama da tercih ederiz. Fakat barış şartlarının olmadığı yerde savaşı böyle bir duruma tercih ederiz. Ve gerçek barışın sağlanması ve esaretli durumun ortadan kalkması için savaşın farz olduğuna inanıyoruz. Çünkü İslam dininde zillet kabul edilemez. Allah bu konu da şöyle buyruyor:

"Kendilerine yazık eden (Kendilerine yapılan zulüm ve haksızlığı kanıksayan) kimselere, melekler, canlarını alırken: "Size ne olmuştu" dediler. Bunlar: "Biz yeryüzünde çaresizdik" diye cevap verirler. Melekler de: Allahın yeri geniş değilmiydi? Hicret edemezmiydiniz" dediler. İşte onların (zillet ve zulmü kabul edenler) barınağı cehennemdir. Orası ne kötü bir gidış yeridir." Nisa 97

Burada, şu noktalara değinmekte yarar vardır:

Birincisi: Zulüm yapan kimseler, cehennem azabıyla cezalandırılacakları gibi, zulme uğrayıp ta hiç bir şey yapmayan, zillet ve haksızlığı kabul eden kimseler de cehennem azabıyla cezalandırılacakları ayetin açık ifadesidir.

İkincisi: Hicret olgusudur. Hicret, mücadeleden kaçış olarak nitelendirilmemelidir. Hicret, zulme uğrayanların en son başvuracakları bir mücadele yöntemidir. Hakları ellerinden alınanlar veya inançlarından dolayı zulme uğrayanlar, eğer bir daha dönmemesine yerlerini, yurtlarını terk ederler, ülkelerinde verdikleri mücadeleyi gittikleri yerde de sürdürmezler, ve ellerinden alınan haklarını geri almak için güçlenip ülkelerine dönme mücadelesinde olmazlarsa buna hicret değil kaçış denir. Mücadeleden kaçış ta kaçanların, imanlarının en son kerteye dayandığının göstergesidir. Eğer bunun tersi sözkonusu ise, "bir adım geri iki adım illeri" misali, mücadeleyi güçlendirmek için göç edilse böyle bir eylem meşrudur ve buna hicret denir. Nitekim Peygamberimiz (s) Hz Muhammedin hicreti de bu temelde gerçekleşmiştir. Kısacası, şartlar ne olursa olsun, zulme karşı mücadele sürdürülmelidir.

KADIN VE AİLE

KADIN GERÇEKLİĞİ VE KADINLA İLGİLİ BAZI KAVRAMLAR

Biz Kürdistan İslam Hareketi olarak, yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası olan kadın ve Aile gerçekliğini irdelemenin gerekliliğine inanarak cesaretle bu sorunun üzerine gitmeyi bir görev biliyoruz. Bu soruna yaklaşırken paslanmış ve katmerleşmiş İslam dışı sapma ve hurafelerin sahiplerinin rahat ve çıkarlarını zedeliyeceğimizden dolayı gerçek dışı bazı eleştirilere maruz kalabiliriz. Bu eleştirileri hiç dikate almadan sadece kuranı ve sünneti nebeviyeyi temel alarak, onların çözümlerini ortaya koymaya çalışarak soruna yaklaşmaya çalışacağız. Kadının gerçekliğini ortaya koymaya çalışırken bazı kavramların açılmalarında fayda görüyoruz. Bu kavramlar açıldıklarında bir nebze de olsa kadının gerçek kimliğinin daha net bir biçimde ortaya çıkmasına yardımcı olacağına inanıyoruz. Böylelikle erkeğin kadın gerçeğini bulması aynı zamanda erkeğin kendi gerçeğini bulması demektir. Eğer beraber yaşadığın bireyin bir karakteri yoksa demek oluyor ki seninde aynı zamanda karakterin

ve şahsiyetin oturmamış demektir. Yani daha açık bir şekilde sömürülen ve ezilenler, ne kadar kendi kimliklerinden uzaklaştırılmışlarsa aynı zamanda sömürenin ve zulüm edenin de hayvanlaştığı ve gerçek insani kimliğini kaybettiğini söylememiz yanlış olmasa gerek. Yine kadını insanlıktan çıkarmış bir erkeğin de insanlığından bahsedilemez.

Kadın, yaratılış ve fiziki itibariyle beşer dediğimiz değerli varlığın bir türüdür. Kadının fiziki değişikliği dışında erkek cinsinden herhangi bir farkı yoktur. Bir erkek Allah'a karşı sorumlu olduğu kadar bir kadın da Allah'a karşı sorumludur. Yine dinin bütün emir ve nehileri erkek için olduğu kadar kadın için de emir ve nehilerdir. Bir erkek ailesine, komşusuna, yakın akrabasına, halkına karşı sorumlu olduğu kadar kadında sorumludur. Zalime karşı gelmek ve mazlumun yanında yer almak nasıl ki bir erkeğin görevi ise aynı zamanda kadınında görevidir. İnsanın üstünlük ölçüsü hem Allah katında hemde insanlık nezdinde cinsiyet değil erdemli ve faziletli olmaktır. Erdemli ve faziletli kişiliğe erkeğin

erişebileceği gibi pekala kadında erişebilir. Allah (cc), Hucurat suresinin onüçüncü ayetinde şöyle buyurmaktadır: "*En iyi olanınız takva sahibi olanınızdır*". Halk arasında da bu gerçeği dile getiren bir deyim var "**Şêr şêre çî jine çî mêre**" yani aslanın dişisi de erkeği de aslandır. Yine Halkımız arasında çok yaygın bir kanı var ki o da şudur "**Yê mêran eziz jî dîke jine yê rezîl jî dîke jine**" yani erkeği yücelten de düşürende kadındır. Bu da bize gösteriyor ki kadının hem aile içerisinde hem de toplum içerisinde yapabileceği özel bir yeri vardır.

TARİHTE KADININ ROLÜ VE YERİ

İnsanlık tarihinin sınıflararası savaşımı kadar bunun bir yansıması olarak cinsler arası savaşımın somut bir dükümü olduğu belirtmek mümkündür. Yani bir sınıfın diğer bir sınıf üzerinde egemelik kurma savaşımı, bir cinsin diğer cins üzerinde egemenlik kurma hırsını da doğuruyor ve bu da insanlığın ciddi bir sorunu olarak her dönemde karşımıza çıkıyor. Özet olarak tarihten günümüze kadar

ezen ve ezilenler arasında mücadele olduğu kadar kadın ve erkek arasında da mücadele süregelmiştir . Günümüzde de halen insanlığın en ciddi ve bir o kadar da çözüm bekleyen sorunlar arasında kadın ve aile sorununu sayabiliriz. Öyleyse bu sorunun çözümü nasıl sağlanacaktır ? Sorunun çözümü için neler yapılmıştır ? Çözümü ne kadar yaklaşmıştır ?

Gelişmiş Batı topluluklarında her ne kadar kadın özgürlüğünden bahsediliyorsa da, gerçek anlamda özgürleşme bir yana kapitalizmin, kadını, bir kar aracı, bir meta olarak kullandığını ve bu anlamda kadının ve onun şahsında toplumun yitirildiğini belirtebiliriz. Günümüz dünyasında büyük bir kadın sektörü ortaya çıkmıştır. Eskiden malmülk konusu olan kadın, bugün büyük bir reklam aracı, bir süs bitkisi durumundadır. Kendisine ait bir iradesi yoktur. Toplumun temel meselelerine damgasını vurması, söz sahibi olması hususu sözkonusu değildir. Örneğin barış yada savaş koşullarında kadın oyu'nun ne kadar bir değeri vardır? Feodal toplumdan kalma geleneklerin ağır etkisinde bulunan Ortadoğu toplumlarında ise sorun daha da karmaşık bir durum arz ediyor. Aile içerisinde kadın ile erkeğin birbirleri üzerinde hakim olma çatışması, her iki tarafın çocukları üzerinde hakim olma mücadelesi biçiminde boyutlanıyor ve bu da sorunu içinden çıkılmaz bir hale sokuyor .

NAMUS KAVRAMI

Halen dört elle sarınılan ve tek başına dahi toplumu krize götürebilecek kadar ağır etkisini his ettiren "namus" anlayışı kadının korunmasıdır? Yoksa erkeğin taparcasına bağlı olduğu efendisini kaybetme korkusundan mı ileri geliyor? Anababaların kendilerine herşeylerini adadıklarını iddia ettikleri çocuklarını aile içerisinde tutma çabaları sahip oldukları küçük krallıklarını koruma güdüsümü, yoksa çocuklara özgür bir gelecek hazırlama gayretimi?

Ayriyeten "namus" kavramı kadını koruma kavramından çok daha kapsamlıdır. Örneğin toplumumuzda görevini yapmayan, yalan söyleyen, çalışmayan, hırsızlık yapan, kendisine güvenenlere ihanet eden, korkak, hakına sahip çıkmayan ailesini, komşusunu, köylüsünü dış baskılara karşı savunmayan, ailesinden, yakın çevresinden ve halkından salt bireysel yaşamak için kopuk yaşayan, toplumunun örf, adet, gelenek ve göreneklere hor gören başka toplulukların yaşamına özenen, başkasının kültürünü kendi kültürüne tercih eden, gözü başkasının emeğinde olan kimselere, dolaylı veya direkt olarak "bênamûs" yani namussuz denir. Kısacası tüm olumlu özelliklere namus, olumsuz özelliklere de namussuzluk denir. Malesef bugün bu kadar kapsamlı olan "namus" kavramı, içi boşaltılmaya çalışılarak sadece kadında bütünleştirilmeye çalışılmaktadır. Oysa

namus, erkek kadın ayırımı yapılmadan insanın, kendisine karşı tümüyle dürüst olmasıdır.

Bu bazda bakarsak kadının özellikle Kürt kadını, erkeğe göre daha dürüst bir konumda olduğunu görürüz. Örneğin erkeğinden ayrı düşen bir kadın yıllarca kahır ve acı çekerek dürüst ve namusluca onun yokluğuna sabır edebilmektedir, yahut kocası ölen çoğu kadın eğer ekonomik şartlar zorlamazsa evlenmediğine tanık oluyoruz. Oysa aynı durumları yaşayan bir erkeğin nasıl davrandığı malumdur. Bugün kadının, dünyanın bir çok yerinde düşürülmesi, kapitalistlerin metası haline gelmesi kendi iradesi dışında, soyoekonomik şartların dayatması sonucu, istenmeyen bazı durumlara düşmesi bu gerçeği değiştirmez. Hatta bu gibi durumların altında yatan ve gizlenen etkenler araştırılırsa, esas suçlunun kadın değil, sömürü ve zulüm düzeninin ta kendisi olduğu anlaşılacaktır.

İliklerimize kadar hep birlikte yaşadığımız açık bir gerçek var : Toplumumuzda kadın horlanıyor, yıkılıyor, düşürülüyor ve kadın erkek ilişkilerinde, beraberliklerde sevgisizlik, karşılıklı saygıdan, özgür ilişkilerden uzak bir yaşam tarzı dayatılıyor, bu yaşam tarzına boyun eğiliyor. Burada sadece kadın değil aynı zamanda aile ve bununla bağlantılı, bir bütün olarak toplumun yitirilişi yaşanıyor. "Aile toplumun en küçük hücresidir" söylemi hepimizce bilinir. Toplumumuzun sıkça kullandığı ve tüm beyinlere sıkıştırılan en güzel

söylemlerden biridir. Ancak bu söylemde sözü edilen hücre yani ailede yaşanan da köleliğin en katmerlisi oluyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerde aile denilen kurum, büyük bir çözümsüzlük içindedir. Örneğin yapılan evliliklerde başarısızlık oranı yüzde ellilerin üzerine bile çıkmaktadır. Aynı sorun sosyalist ülkelerde de varlığını duyurmaktadır.

FEMİNİZİM

Kapitalist ülkelerin aile bunalımı yaşadıkları bir süreçte karşımıza feminizm ve feminist kavramlar çıkmaktadır. Feminizm, sözde kadın haklarının savunulması için başı boş ne yapacağını bilmeyen burjuva kadınlarının uğraştığı bir hobidir. Batı toplumunda geliştirilmek istenen feminist hareket, sorunu bir lüks sorun biçiminde ele almaktadır. Kadın cinsinin kurtuluşu için ciddi bir mücadele bir yana, suya sabuna dokunmayan çok yüzeysel bir akım, burjuva çevrelerinin boş zamanlarının değerlendirdikleri bir meşgaledir.

KADIN ERKEK İLİŞKİSİ

Kadın ve Erkek, doğa içinde bir bütünü oluştururlar, bunlar doğa güçleri karşısında ve toplumsal gelişim süreçlerinde her şeyi ortaklaşa inşa etmek isteyen ve birbirlerine baskı yapmayan iki insandır. Bugün her ne kadar bu tanım yerini bulmuyorsa da bu tanıma yakalamak durumundayız.

Toplumda "kadın ile erkek eşittir ateş ile barut" deyimini sıkça kullanılmaktadır. Bu şunu ifade etmektedir: Erkeğin yaşamı boyunca pusuda av'ı beklercesine saldırı, kadının ise saldırıya müsait ve savunma pozisyonunda olduğunu çağrıştırmaktadır. Erkeğe ve kadına bu gözle bakmak zevke düşkünlüğün ve maneviyattan yoksunluğun en bariz göstergesidir.

KÜRDİSTAN'DA KADIN VE AİLE

Bilindiği gibi Kürt toplumu, asırlardan beri hep başkaları tarafından sömürülüp yönetildiği için öyle bir özellik almıştır ki üste karşı yani kendisini yönetenlere ve ezenlere karşı boynu bükük el pençe divan, alta karşı da zalim ve intikamcudur. Bu olumsuz durumdan en fazla etkilenen kürt kadınıdır. Çünkü hem yabancı sömürgecilerin hem de erkeğin baskısını yaşamaktadır. Kürt kadını, ailenin en ağır yükünü kaldırmaya rağmen mükafat alacağı yerde en büyük baskı ve hakaretlere maruz kalmaktadır. Diğer feodal toplumlarda olduğu gibi Kürdistan'da da kadının değeri ve saygınlığı doğurduğu ve büyüttüğü erkek çocuklarla ölçülür. Kürdistan'da kadına satın alınan bir mülk gözüyle bakılmıştır. Bir tarla gibi değildir ama elle taşınır bir mülkiyet faaliyetidir. Başlık paraları bunun böyle olduğunu göstermektedir.

Kürt toplumunda çok çarpık ve çelişkili olan bir konu da şudur: Erkek taparcasına kadına bağlanır, o uğurda dayanılmayacak zorluklara katlanır, ölür,

öldürür, o uğurda aileler dağılır, köyler yakılır yıkılır, göç ve sürgünler yaşanır, dağlara çıkılır ve senelerce kadın yüzünden Kürdistan dağlarında eşkiyalık yapan, aç kaldıkları için köylüleri haraca bağlayan, soygun, talan, adam öldürmekten tutalım her türlü ah-laksızlıklara düşen hatta toplumsal kavgalara yol açan erkeklerin durumu sözkonusudur. Evet bunların hepsini sözde kadın için yapmıştır, ama bununla birlikte, kadın için bu kadar acı çeken erkek, kadını döver, söver, küfür eder, kovar, aç bırakır, küçük düşürür ve ağanın, jandarmanın kendisine yaptıkları hakaretleri kadına yapar.

İşte durum bizde böyle çarpık karışık, ve çelişkilidir. Başka toplumlarda böyle çelişkilerin olduğunu sanmıyoruz. Çünkü bizde hem feodalizmin yoğun kalıntıları mevcuttur hemde Türk egemenlik sisteminde etkilenme söz konusudur. Yani Kürt erkeği kapitalist bir devlet sistemi hizmetinde olduğu için sırtında takım elbise, ütülü gümlek, boyalı ayakabı, tıraşlı ve kıratatlıdır. Yani tip olarak okumuş, bilmiş, gezmiş, gürmüş, tecrübe edinmiş çağdaş ve centilmen bir tip olarak karşınızda durur. Bu onun yanıtıcı dış görünüşüdür. Düşünce ve kafa yapısı ise tamamen bunun tersidir. Yani başkasını çekemeyen, bencil, ağalık özlemi içerisinde olan, devlet uşaklığından zevk alan, ezildiğini ezen, söve bildiğini söven, gözü dışarda olan, akşam eve geldiğinde ailesine sövmekten, dövmekten,

ayağını yıkatırmaktan zevk alan, ortaçağın ağa ve feodallerin tipik bir karikatürüdür. Kürdistan'da daha önce tarlaları, köyleri, aşireti ve uşakları olanlar ağa olabiliyorlardı. Böyle ağalar toplumumuza çok çektikleri için Kürt bireyleri hep ağalık özlemi içerisinde olmuşlardır. Bunu sağlayamayınca da bu özelemlerini aile içerisinde karısına ve çocuklarına karşı gidermeye çalışmaktadırlar. Çok enteresandır bizde dağdaki çoban da pekala ağalık taslayabilmektedir.

Kısacası Kürt insanı, işgalci kapitalist sömürge gücünün renkli ve aldatıcı yaşamı karşısında kibar ve mütevazı, kendi tipik kürt ailesi içerisinde dışarının oluşturduğu kompleks sonucu tam bir ağadır. Ailede egemenliği eline alan erkek, egemenlerin (T.C ve onun Kürdistan'daki işbirlikçileri) bütün olumsuzluklarını aileye yansıtmaya çalışır. Bizde aile içi kavgaların şiddetli olmasının nedeni budur. Çünkü yabancı egemen güçlerden kaptığı alışkanlıkları kendi ailesi içerisinde de yapmaya çalışır ve ailesinde kendi kültürünü bırakıp yeni ve alışık olmadıkları yaşam biçimine zorlar. Kültürler çatışınca ve aile bunu hazım etmediğinden ailede huzursuzluk başlar. Bu huzursuzluk da bunalıma yol açar. Bu arada hem erkek hem kadın çözüm yollarını aramaya başlarlar. Kadın, bu bunalım karşısında çözümü iki yerde arar. Ya acı çekerek teslimiyeti kabul eder ve inandığı kutusal değerlerden vazgeçer,

başkalaşıma uğrar ve yabancı kültür içerisinde erir gider, yada evden kaçarak ailenin dağılmasına neden olur. Bu bunalıma neden olan erkek ise oda iki yoldan başka bir şey düşünemez durumdadır. O da ya aileyi terk eder dağıtır yada devlete koşar, birkaç kuruş karşılığında işbirlikçilik ve uşaklığı seçer ve bundan güç alarak ailede nüfuzunu kullanır. Bizde erkek muhtaç oldumu ya silaha ya paraya koşar. Bugün kürdistan'da korucuların ortaya çıkması ve kendi halkına ihanet etmesi bu anlayışın ürünüdür. Kadının buna karşı tutumu ise ailenin bekası için, erkeğin sözümona erkeklik gururuna itaaten dolayı tamamen bir teslimiyeti yaşamaktadır. Örneğin hiç bir kadın çocukları ve kocası için - çok tehlikeli işler yapsalar da - kolay kolay kötüdür demez.

Kürt kadını ise sözkonusu yaşam biçimini normal görmekte ve kadının bir kaderi olarak bilmektedir. Kadınlar, bu durumun ne kadar vahim olduğunu, kadını düşürdüğü gibi erkeği de nasıl çökerttiğini akıllarının uçlarından bile geçirmezler ve sorunun çözümü için uğraş bile vermezler. Hepimizin malumu olduğu gibi toplumumuzda kadınlar, büyük işler için bir araya gelmezler, bir araya geldiklerinde de havadan sudan söz ederler, aileden söz ederler, hep şikayetçi olurlar, dertleşirler, ağlaşırlar bir çözüme ve bir karara varmadan dertleriyle beraber dağılıp giderler. Kadınlardaki bu çözümsüzlük ve moralsizlik hem ailede huzursuzluklara

yol açar hem de kadın, gidererek kendini ezik hiseder.

Özellikle Kürt kadını kendini toplumun dışında görür, kendini ekonomide, kültürde, siyasette ve hatta dini öğrenme ve öğretmede fazla sorumlu hisetmez. Kendine ev içerisinde çocukları büyüten, kahr ve acı çeken ve erkeğin bir hizmetçisi gözüyle bakar. Erkek te kadına hep o gözle bakmıştır. Bu durum erkeğin işine gelebilir ve bu durumdan memnunda kalabilir, çünkü haksızlığa uğrayan kendisi değil başkasıdır yani kadındır. Onun için, İslamiyeti iyi kavramayan, kadın ve kadın haklarına riayet etmeyen, sorumsuz davranan bir erkekten ne umulur. Böyle bir erkek, kadın haklarını aramayabilir ve hatta engel olmaya da çalışabilir, çünkü suçludur, suçüstü yakalanacaktır, ağalığı, beyliği, kadına karşı krallığı elinden alınacaktır. Burada özellikle kadınlara hitap ederek diyoruz ki, siz kadınlar da bu konuda erkekler kadar sorumlusunuz, çünkü hep sus bos duruyorsunuz, hakınızın ne olduğunu öğrenmiyorsunuz.

Durum böyle olunca ve bütün önemli işler ve sorumluluklar erkeğe yüklenince, hem erkek, sorunların hepsini kaldıramaz dolayısıyla toplumun gelişmesi ve saadete erişmesi gecikir hem de ailede ve toplumda kadının sözü geçmez ve erkek her istediğini yapar, yaptırır, ağanın intikamını, jandarmanın intikamını, işverenin intikamını, acizliğin intikamını, çaresizliğin intikamını, hırsını ve öfkesini kadından alır. Kadını döver, söver, kovar, boşar ve kadına karşı kral kesilir.

Kürdistan toplumunda erkek, toplum içinde bir mevki ve yetki sahibi olmadığından ve toplumsal ilişkilerdeki temsil yeteneğinden saygınlık elde edemediğinden, bütün bunların hepsini sahte bir biçimde ailede yaşamaktadır. Örneğin Kürdistan'da baba, aile içinde kendini rahat ve mutlu hisseder, kendinden geçer. Çünkü aile ona boyun eğer, bu da ona manevi haz verir. Yine erkek olarak toplumda, siyasette, ilişkilerde kaybetmiştir; ona sadece bu küçük küllübesinde başkan olma imkanı kalmıştır. Bu durum çocuklar üzerinde köleleştirici etkide bulunur. Ailede babanın çocuklardan beklediği daima itaattir; despotizm ve kölelik hatta alma satma biçiminde bile olsa itaat ettirmeye çalışmakta, itaat beklenmektedir. Bu itaat, "çocuğumu sana teslim ettim, ne yaparsan yap, et senin kemiği benim" vs. gibi sözlerde de ifadesini bulmaktadır. Tabii ki kadına uygulanan daha dehşetlidir. Kız çocuğun tüm işi gücü daha boyun eğmek, daha iyi alınıp satılır bir konumu yaşamaktadır. Bütün bu gerçekler karşısında "en iyi baba"nın yaşadığı aslında bu temel gerçekler dışında bir durum değildir. Hiç bir baba ailesinin bireylerine "şu önemli sosyal ilişkiyi geliştir, şu önemli siyasal göreve sahip çık, senin bir nolu görevin budur, benim ailemde bu terbiye geçerlidir" dememiştir. Tersine daima siyasal-sosyal ilişkilerden kaçışı,

doğrularından ve zorluklardan kaçışı öğütlemiştir. Tabii ki bu da sonuçta hep devlete sığınmayı getirmiştir. Aile

ler bu anlamıyla kötü birer devletçidirler.

Devam edecek

Kürt kadını, ailenin en ağır yükünü kaldırmasına rağmen mükafat alacağı yerde en büyük baskı ve hakaretlere maruz kalmaktadır. Diğer feodal toplumlarda olduğu gibi Kürdistan'da da kadının değeri ve saygınlığı doğurduğu ve büyüt tüğü erkek çocuklarla ölçülür

K.İ.H. 'NİN HEDEFLERİNDEN

Her şeyden önce Kürdistan İslam Hareketi, hedef amaç ve sadeliğinden saptırılmak istenen gerçek İslam dinini rayına oturtmak için sistematik, toplumsal ve ulusal bir çabanın adıdır. Müslümanların hayatına yepyeni bir istikamettir. Kürdistan İslam Hareketi, Gerçeğe ve büyük davaya kavuşmak için gerçek ve büyük adımın adıdır. Diğer hareketler gibi yalnız söylenen laf veya okunan hutbe, düzenlenen konferans, seminer veya dağıtılan bildirimlerden ibaret değildir. Nitekim Allah (cc) Kur'an da şöyle buyuruyor: "*Deki - lafla yetinmeyin birşeyler- yapın, Allah da, Resulü de, müminler de yaptıklarınızı görecektedir*". Tevbe-105.

Kürdistan İslam Hareketinin önemle üzerinde durduğu ve durulması gereken konuların başında, toplumun dini itikadı, fıkhi, ahlaki, kültürel ve tarihi meseleleri hakkında sağlam bilgilere sahip olma konuları geliyor. Son zamanlarda her ne kadar İslam aleminde bir uyanış göze çarparsa da fakat hala İslamiyeti bilmeyen, hedef ve prensiplerini kavramayan veyahut yanlış, eksik, çarpık ve mantık ölçülerine ters düşen bir biçimde anlayan kişi ve gurupların varlığı

söz konusudur. Şüphesiz bunlar da İslamiyeti istismar eden zalim, istilacı ve zorba yönetim ve otoritelerin kötü amaç ve emellerini sürdürmek ve işgallerini devam ettirebilmek için uydurdukları bidat ve hurafelelerle dolu sapık inanç ve akidelerin ürünü olarak türemişlerdir.

Hala bidat ve hurafelelere inanan sahtekar uçkağıtçılara kanıp, akidesine şirk sokan, ibadetlerine, tavır ve davranışlarına, bidat ve delalet karıştıran insanların varlığı söz konusudur. Bununla beraber kendini dindar ve dürüst bir müslüman sanır. Kabe'ymiş gibi yatırları ziyaret edenler, onlardan yardım bekleyenler, onlara kurban adayıp kesenler, meşayix ve evliyaların, ervah ve himmetlerinin her zaman hazır olabileceğine inananlar, onların başına ve mezarlarına yemin içenler hala bugünkü İslam toplumunda bulunmaktadır. Bu gibi sapık ve yanlış inançların yayılmasında başta sahte tarikatçılar olmak üzere, bidat ve hurafacı akımların rolü büyüktür. Bu akımların bir çok İslam ülkesinde, özellikle Türkiyede direkt veya dolaylı olarak devlet veya hükümetler tarafından destek gördükleri herkesçe bilinmektedir. Sunulan bu desteğin siyasi amaçlar

doğrultusunda olması da şüphesizdir.

Müslümanların çoğu hala İslami kaynakları, İslam dininin hangi kaynaklardan öğrenilmesi gerektiğini bilmemekle beraber, Peygamberimize hadis diye atfedilen her rivayeti de kabul eder. Halbuki hadis ilmüne göre hadislerin sahih, zayıf ve mevzu gibi kısımları vardır. Bunlardan yalnız sahih hadislerle amel edilir, zayıfla amel edilemez. Zaten mevzu olan rivayet hadis değildir, iftiradır aktarması bile caiz değildir.

Bugün toplumumuz genellikle dinini ya hikaye kitaplarından ya terğib ya terhip amaçlı eserlerden ya gazete köşelerinden yada takvim yapraklarından öğrenmektedir. Çoğunun gözünde basılı arapça kitaplar, içerik ne olursa olsun kutsaldır Kur'an gözüyle bakılır. Bazıları da devlet borazanlığını yapan, devletin maşası haline gelen, sus denildiğinde susan, konuş denildiğinde onlar gibi konuşan, İslama en büyük tehlike teşkil eden, resmi vaiz ve müftülerinden öğrenmektedir.

Bazılarına göre her basılı arapça kitap İslam için kaynaktır veya kur'an'dır. Halbuki bu çok yanlış bir fikirdir, her yazılan eser Türkçe olsun, Arapça olsun, Kürtçe olsun muteber değildir. Her vaiz kürsüsüne çıkan hoca

Kürdistan toplumunda erkek, toplum içinde bir mevki ve yetki sahibi olmadığından ve toplumsal ilişkilerdeki temsil yeteneğinden saygınlık elde edemediğinden, bütün bunların hepsini sahte bir biçimde ailede yaşamaktadır. Örneğin Kürdistan'da baba, aile içinde kendini rahat ve mutlu hisseder, kendinden geçer. Çünkü aile ona boyun eğmiş, bu da ona manevi haz verir. Yine erkek olarak toplumda, siyasette, ilişkilerde kaybetmiştir; ona sadece bu küçük kulübesinde başkan olma imkanı kalmıştır. Bu durum çocuklar üzerinde köleleştirici etkide bulunur. Ailede babanın çocuklardan beklediği daima itaattir; despotizm ve kölelik hatta alma satma biçiminde bile olsa itaat ettirmeye çalışmakta, itaat beklenmektedir. Bu itaat, "çocuğumu sana teslim ettim, ne yaparsan yap, eti senin kemiği benim" vs. gibi sözlerde de ifadesini bulmaktadır. Tabii ki kadına uygulanan daha dehşetlidir. Kız çocuğun tüm işi gücü daha boyun eğmek, daha iyi alınıp satılır bir konumu yaşamaktadır. Bütün bu gerçekler karşısında "en iyi baba"nın yaşadığı aslında bu temel gerçekler dışında bir durum değildir. Hiç bir baba ailesinin bireylerine "şu önemli sosyal ilişkiyi geliştir, şu önemli siyasal göreve sahip çık, senin bir nolu görevin budur, benim ailemde bu terbiye geçerlidir" dememiştir. Tersine daima siyasal-sosyal ilişkilerden kaçışı,

doğrularından ve zorluklardan kaçışı öğütlemiştir. Tabii ki bu da sonuçta hep devlete sığınmayı getirmiştir. Aile

ler bu anlamıyla kötü birer devletçidirler.

Devam edecek

Kürt kadını, ailenin en ağır yükünü kaldırmasına rağmen mükafat alacağı yerde en büyük baskı ve hakaretlere maruz kalmaktadır. Diğer feodal toplumlarda olduğu gibi Kürdistan'da da kadının değeri ve saygınlığı doğurduğu ve büyüt tüğü erkek çocuklarla ölçülür

K.İ.H. 'NİN HEDEFLERİNDEN

Her şeyden önce Kürdistan İslam Hareketi, hedef amaç ve sadeliğinden saptırılmak istenen gerçek İslam dinini rayına oturtmak için sistematik, toplumsal ve ulusal bir çabanın adıdır. Müsülmanların hayatına yepyeni bir istikamettir. Kürdistan İslam Hareketi, Gerçeğe ve büyük davaya kavuşmak için gerçek ve büyük adımın adıdır. Diğer hareketler gibi yalnız söylenen laf veya okunan hutbe, düzenlenen konferans, seminer veya dağıtılan bildirilerden ibaret değildir. Nitekim Allah (cc) Kur'an da şöyle buyuruyor: "*Deki - lafla yetinmeyin birşeyler- yapın, Allah da, Resulü de, müminler de yaptıklarınızı göreceklerdir*". Tevbe-105.

Kürdistan İslam Hareketinin önemle üzerinde durduğu ve durulması gereken konuların başında, toplumun dini itikadı, fıkhi, ahlaki, kültürel ve tarihi meseleleri hakkında sağlam bilgilere sahip olma konuları geliyor. Son zamanlarda her ne kadar İslam aleminde bir uyanış göze çarparsa da fakat hala İslamiyeti bilmeyen, hedef ve prensiplerini kavramayan veyahut yanlış, eksik, çarpık ve mantık ölçülerine ters düşen bir biçimde anlayan kişi ve gurupların varlığı

sözkonusudur. Şüphesiz bunlar da İslamiyeti istismar eden zalim, istilacı ve zorba yönetim ve otoritelerin kötü amaç ve emellerini sürdürmek ve işgallerini devam ettirebilmek için uydurdukları bidat ve hurafelele dolu sapık inanç ve akidelerin ürünü olarak türemişlerdir.

Hala bidat ve hurafelele inanan sahtekar üçkağıtçılara kanıp, akidesine şirk sokan, ibadetlerine, tavır ve davranışlarına, bidat ve delalet karıştıran insanların varlığı sözkonusudur. Bununla beraber kendini dindar ve dürüst bir müslüman sanır. Kabe'ymiş gibi yatırları ziyaret edenler, onlardan yardım bekleyenler, onlara kurban adayıp kesenler, meşayix ve evliyaların, ervah ve himmetlerinin her zaman hazır olabileceğine inananlar, onların başına ve mezarlarına yemin içenler hala bugünkü İslam toplumunda bulunmaktadır. Bu gibi sapık ve yanlış inançların yayılmasında başta sahte tarikatçılar olmak üzere, bidat ve hurafacı akımların rolü büyüktür. Bu akımların bir çok İslam ülkesinde, özellikle Türkiyede direkt veya dolaylı olarak devlet veya hükümetler tarafından destek gördükleri herkesçe bilinmektedir. Sunulan bu desteğin siyasi amaçlar

doğrultusunda olması da şüphesizdir.

Müsülmanların çoğu hala İslami kaynakları, İslam dininin hangi kaynaklardan öğrenilmesi gerektiğini bilmemekle beraber, Peygamberimize hadis diye atfedilen her rivayeti de kabul eder. Halbuki hadis ilmüne göre hadislerin sahih, zayıf ve mevzu gibi kısımları vardır. Bunlardan yalnız sahih hadisle amel edilir, zayıfla amel edilemez. Zaten mevzu olan rivayet hadis değildir, iftiradır aktarması bile caiz değildir.

Bugün toplumumuz genellikle dinini ya hikaye kitaplarından ya terğib ya terhip amaçlı eserlerden ya gazete köşelerinden yada takvim yapraklarından öğrenmektedir. Çoğunun gözünde basılı arapça kitaplar, içerik ne olursa olsun kutsaldır Kur'an gözüyle bakılır. Bazıları da devlet borazanlığını yapan, devletin maşası haline gelen, sus denildiğinde susan, konuş denildiğinde onlar gibi konuşan, İslama en büyük tehlike teşkil eden, resmi vaiz ve müftülerinden öğrenmektedir.

Bazılarına göre her basılı arapça kitap İslam için kaynaktır veya kur'an'dır. Halbuki bu çok yanlış bir fikirdir, her yazılan eser Türkçe olsun, Arapça olsun, Kürtçe olsun muteber değildir. Her vaiz kürsüsüne çıkan hoca

da doğru konuşmaz, özellikle devlet namına konuşanların çoğu idarenin sözcüsü ve mitin uşağıdır.

Bazı kişiler de bugünkü müslümanların yaşamına bakarak İslamiyeti öğrenmeye çalışır sanır ki İslamiyet onların yaşantısıdır. Halbuki sözkonusu yaşamın İslamiyetle hiç alakası yoktur. Her şeyden önce insanlar, İslamiyetin kaynakları neler olduğunu ve bu kaynakların Allah'ın kelamı Kur'an'ı kerim ve sünneti sahih olduğunu, İslam dini her türlü bidat ve hurafayı şidetle reddettiğini, İslam dini müslümanlar için bağlayıcı olduğunu ve müslümanların yaşantısı İslamiyet için bağlayıcı olmadığını bilmelidirler.

Hala Kur'an'ı kerim ve sünneti nebeviye ile amel etmeyi bırakıp devletin direktifleri, asrın düşünür ve görüşçülerin uyduruklarıyla, hikaye ve hurafelerle amel ederek kendini dindar ve müslüman sanan insanların varlığı sözkonusudur.

Bilmektedir ki İslam dini, hem inançtır hem de kanun ve kuraldır. Allah (c.c.) Kur'an'ı kerimi, ölümler üzerinde okunsun diye göndermemiştir. Amel etmek ve yaşama çekidüzen vermek için ana sistem olarak dirilere göndermiştir.

İslam dünyasında bazıları vardır ki müslüman olduklarını ileri sürer hatta İslamiyetle iftihar eder. Namaz, Oruç, Hac ve Zekat gibi dini vecibelerinde yerine getirir, bununla beraber ırkçılık yapar, insanları ırkçılığa teşvik

ederler. Turan ırkının insanlığın en üstün bir ırkı olduğunu idia ederler, "**Bir Türk dünyaya bedeldir**" fikrini taşır, "**Ne mutlu Türküm diyene**" faşist zihniyetin mahsulü olan kanserli lafı terentüm ederler. Böylece müslüman topluluklarda fitne fesat, ikilik, kin, düşmanlık tohumlarını eker, inkar, zulüm ve hakarete dayalı kavga, savaş, suçsuz insanların hayatına mal olacak katliamların meydana gelmesine sebebiyet verirler.

Bütün bu olumsuzluk ve huzursuzlukların tek nedeni, devlet kurtları mesabesindeki ırkçı sahte vaiz ve din adamlarının Kur'an ve Sünneti nebeviye ile amel etmeyip devletin direktif ve isteği doğrultusunda hakkı ve adaleti örtbas ederek zulüm ve haksızlığa arka çıkmalarıdır.

Bu tehlikeli sorunların tek çaresi İslamiyeti doğru ve gerçek yönleriyle asıl kaynağı olan Kur'an'ı kerimden ve hadisi sahihten halka aktarmasıdır. Kendi aleyhimize de olsa, hoşumuza gitmese dahi çekinmeden, korkmadan gerçekleri söylemeliyiz, halkı boş ve saçma şeylerle uyuşturmaya izin vermemeliyiz, her zaman ve her yerde hakkın savunucuları olmalıyız.

Allah bu konuda şöyle buyuruyor: "*Şüphesiz indirdiğimiz gerçekleri ve doğru yolu kitapta (Kur'an da) insanlara açıkladıktan sonra, gizleyen (yani söylemeyen) kimseleri hem Allah lanetler hem de lanetçiler lanetler*". Bakara 159.

Kürdistan İslam Hareketi, günümüz müslümanlarınca çok yanlış anlaşılacak bazı İslami kavramları düzeltmeyi, onları

gerçekleriyle anlatıp sağlamlaştırmayı amaçlamaktadır. Hiç bir zaman hiç bir İslami değerini yozlaşmasına karşı tavırsız kalmaz. Çünkü Kürdistan İslam Hareketi ilerici ve atılımcı bir harekettir.

Bazı dindar çevrelerde bazı İslami terim ve kavramlar çok yanlış anlaşılabilir. Örneğin iman, takva, ameli salih ve doğruluk gibi dini değerlerin yalnızca namaz kılmak, oruç tutmak, tesbih, tehlil ve tekbir getirmek veya içki, kumar gibi bazı yasaklardan uzak kalmaktan ibaret olduğu sanılmaktadır. Tabii ki bunların hepsi dinimizin emirleridir, ancak dinin, iman ve doğruluğun tamamı değildir. Mesele onları eda etmekle bitmez, şüphesiz iman, takva, ameli salih ve doğruluk gereği olarak dinimizle dünyamız arasındaki dengeyi kurmalıyız. Cenabı Allah'ın tekvini ve teşrii kurallarının hepsine uyacak şekilde ibadet etmeliyiz. Hak ve adaletten hiç bir zaman ayrılmamalıyız. Saygı, sevgi, eşitlik ve kardeşlik ilkelerine bağlı kalmalıyız. Zulme, haksızlığa boyun eğmemeliyiz. Her türlü düşmana karşı koyabilmek için bütün gücümüzü seferber etmeliyiz. Toplumumuzun dini ve dünyası için gerekli ilim, sanat, teknik, tarım, ziraat, ağaç dikmek, okul yapmak, bina, çeşme, cami yapmaya önem vermeliyiz. Çünkü bunlar İslam fukahasına göre farzı kifayedir, yapılmadığı takdirde bütün İslam camiası günehkar olur. İslamiyetin insanlardan istediği takva, sarık veya cübbe giymek, tesbih çekmek, inzivaya çekilmek değildir, belki o ilim ve amel, din ve dünya, ruh ve madde, plan ve proje

üretim ve nima, beceri ve kabiliyet gibi olumlu adımların zinciridir. Kişi bunları yapmakla ancak takva sahibi olabilir.

Ashabı kiram takvayı dünya hayatından vazgeçmek, inzivaya çekilmek, ibadetle meşgul olmak olarak nitelendirmiyorlardı. Çünkü onlar ticaret yapar, çalışır, ağaç diker, tarımla uğraşır, çoluk çocuğun nafakasını temin için temin eder yine takva çerçevesinin dışında değillerdi ve insanların en müttakileriydiler.

İslamiyetten dem vuran, sözümona İslamiyeti savunan "Tek çare İslamiyettir, İslam olmadan hiç bir şey hal olmaz, toplumun içinde bulunduğu idari, ekonomik, sosyal, siyasal, ırksal sorunlardan ancak İslam gemisine binmekle kurtulunabilir yoksa dünya gemisi batır" diye nara atanların ileri sürdükleri görüşlerine doğru hiç bir somut adım atmamaları, laftan başka bir şey üretmemeleri, düzeltilmesi gereken en büyük yanlışlıklardan birisidir. Allah bu konuda şöyle buyuruyor: "*Allah katında en fazla nefret uyandıran, yapmayacağınızı söylemenizdir*". Saff -3.

Allah aşkına bunlar, bu sorunları, bu gibi yalan vaatlerle mi yoksa sihirli değneklerle mi veyahut Allah'tan kendilerine verilecek bir mucize ile mi çözecekler ?

İslam dini, toplumun sorunlarını, toplumun eliyle hal edilmesini emreder. İslam dini, toplumda saygı ve sevgiyi geliştirir, kendine istediğini kardeşine de istemeyi, hakka hukuka riayet etmeyi emreder.

Zulümdan, haksızlıktan çekinme, çalışma, kazanma, iş sahibi olma şuurunu pekiştirir. Herhalde onların yerine çalışacak, ticaret yapacak, ağaç dikecek, tarla ekecek, toplumun ihtiyacı için gerekli diğer hizmetleri yapacak melekler gökten inmez. Onun için İslam dini, toplumun sorunlarını laflarla değil somut adımlarla hal edilmesini emreder.

Toplumdaki bu yanlış anlayışların, ölü düşüncelerin, sapık itikad ve inançların değiştirilmediği, yerine doğru anlayışların, canlı ve yararlı düşüncelerin, dürüst inanç ve itikatların yerleştirilmediği, Resselah'ın Asrı Saadet anlayışına dönülmediği müdetçe, İslam dünyasının içine düştüğü keşmekeşlerden kurtulması özellikle müslüman Kürt halkının çektiği çile ve ızdırapların berteraf olması mümkün değildir.

Toplumun kirli Osmanlı anlayışı doğrultusunda alışık olduğu yanlış hayat biçiminden kurtarıp sağlam temellere dayalı yepyeni bir hayata sahip olabilmek için yetiştirmek gerekiyor.

İnkâr ve tanımama yaşamı değil, birbirlerini tanıma ve kabul etme yaşamı, buğz, kin ve nefret yaşamı, değil, saygı, sevgi ve kardeşlik yaşamı, zulüm, hakaret ve haksızlık yaşamı değil, hak, hakikat ve adalet yaşamı, sömürü ve kölelik yaşamı değil, eşitlik ve kardeşlik yaşamı, ayrılık ve dargınlık yaşamı değil, birlik, beraberlik ve dayanışma yaşamı, tembellik ve işsizlik yaşamı değil, çalışma, ilerleme ve üretkenlik yaşamı, lüks,

fantazi ve israflı bir yaşam değil, sade normal ve ekonomik bir yaşam ortamına kavuşturmak gerekiyor.

Laçka bir yaşam biçimine alışkın toplumların kurtulması için çeki düzenin gerekliliği Kur'an'ın emridir. "*Bir toplum kendilerindeki (özellik ve tavırları) değiştirmede müdetçe Allah onların içinde bulunduğu durumları değiştirmez*". Raad -11.

Fıkıh usulüne göre şer'i nasların delaletiyle İslam dininin amacı, insanların dünya ve ahiretteki yarar ve çıkarlarını temin etmek, onları her türlü zarar ve tehlikeden korumaktır. Usulül fıkıhta belirtildiği gibi insanların "mesalih" diye tabir edilen yarar ve çıkarları da üçe ayrılır:

1) Zaruriyat (zorunlu ihtiyaçlar): Korunmadığı takdirde yaşamın mümkün olamayacağı, felce uğruyacağı ihtiyaçlardır. Bunlar da din koruması, can koruması, mal koruması, nesil ve akıl korumasıdır.

2) Hacıyat (normal ihtiyaçlar) : Normal bir hayatın sürdürülmesi, darlığa ve zora düşmemesi için gerekli ihtiyaçlardır. Çalışmak, ticaret yapmak, sanat sahibi olmak mülk edinmek, ev sahibi olmak, evlenmek ve boşanmak gibi ihtiyaçlardır.

3) Tahsiniyat (yararlı gereksinimler) : Toplumun refah ve mutluluğunu sağlayan, örf adet tavır ve değer yargılarıdır. Doğruluk, te-settür, iyi geçinme, güzel ahlak sahibi olmak gibi durumlar.

İslam dininin yüce esprilerinden birisi de bu yararlar arasında denge kurmak, boyut ve gereklilik

bakımından, etki ve süreklilik bakımından bunları ölçmek ve ona göre yararlılara öncelik tanımaktır. Hangisi daha yararlı, hangisi daha etkili olursa ona önem vermek ve diğerine tercih etmektir ve yine yarar ve zararları karşılaştırıp aralarında denge kurmak, hangi hallerde, zararın önlenmesi yarara tercih edilir, hangi hallerde yarar için zarara katlanılır?

Bilindiği gibi yararlar öncelik ve ehemmiyet bakımından hep eşit değildir. Yararlar çakıştıklarında önemli olan her zaman tercih edilir. Örneğin zaruriyatlar haciyatlara, haciyatlar tahsinatlara her zaman tercih edilir. Yani eğer ikinci derecedeki bir yararın temini birinci derecedeki bir yararın yok olmasına sebebiyet veriyorsa o zaman o yararın temini şeran caiz değildir. Yine üçüncü derecedeki bir yararın temini ikinci derecedeki bir yararın yok olmasına neden oluyorsa üçüncü yararın temini şeran caiz değildir. Örneğin hasta olan bir insanın tedavi için doktorun muayanesi esnasında keşfi avret (yani avret yerlerini açmak) caizdir. Çünkü nefsi korumak zaruriyatlardandır, sitri avret ise tahsiniyatlardandır. Yine açlıktan ölmek için domuz veya mırdar hayvanın etinin yenmesi caizdir. Boğazında lokma kalan kişinin boğulmaması için yanında bulunan rakıdan yudumlaması caizdir. Su'da boğulacak bir kişinin hayatını kurtarmak için oruçlunun orucunu bozması caizdir. Hayatını

tehlikeden kurtarma gayesiyle cihada gitmemek veya savaştan kaçmak haramdır. Çünkü dini, vatani ve namusu kurtarmak kişinin kendi hayatını kurtarmasından daha önemlidir. Yine İslam hukukuna göre şahsi çıkarlar her zaman toplum çıkarına feda edilmeli, geçici yararlar daimi veya uzun vadeli yararlar için terk edilmelidir. Kesin görünen yararlar her zaman olası ve kesin olmayan yararlar tercih edilmelidir.

İşte Peygamberimiz Hz. Muhammed, Hüdeybiye antlaşmasında besmele ile Allah'ın resülü Muhammed kelimelerine yapılan itirazlar üzerine besmele yerine Allah'ın adıyla, Muhammed resulullah yerinde Abdullah'ın oğlu Muhammed kelimelerinin yazılmasını kabul etmesi her ne kadar ilk bakışta yararsız ve aleyhte görülürse de sonuçta büyük yararlar sebep olmuştur.

Birden fazla zararların çakışması halinde her zaman hafif ve küçük olana rıza gösterilmelidir. Genel ve topluma yönelik zararı önlemek için şahsi ve özel zararlar katlanılmalıdır. Bir tehlikeyi önlemek için onun gibi veya daha büyük tehlikelere girilmemeli. Yararlar ile zararlar çakıştığında her ikisinin etki ve süresine bakılır, büyük bir yarar hatırına ufak bir zarara katlanması gerektiği gibi, devamlı veya uzun vadeli bir yarar uğruna geçici zararlar katlanılmalıdır. Kaldırılması daha büyük zararlar açan bir zarara katlanmak gerekir. Bu denge kurma bilgisini nazari olarak kabul etmekle iş bitmez, en önemlisi bu bilgileri tatbikat

sahasına koymaktır, aksi halde İslamiyetin çok sayıda rahmet ve kolaylık kapılarını kendimize kapatmış oluruz, içtihat ve tartışmaya açık olan her işte "hayır olmaz" veya "haramdır" demekle her halukarda red ve kaçış felsefesini kendimize şiar etmiş oluruz.

İslam dininin önemli prensiplerinden birisi de her şeyi dengede tutmaktır. Öncelikli olanlar geriye alınmaz, sonradan olması gerekenler de ileriye alınmaz, önemsiz ve küçük şeyler büyük ve önemli olarak gösterilmez, büyük ve önemli olanlar da küçümsenemez, herşey sıra ve yerine konulmalıdır zaman ve şartlar göz önüne alınmalıdır. Bu İslami prensibin adı fıkıhül evleviyattır yani işler arasında temel ve talilik, nitelik ve nicelik bakımından sıralama yapabilmek bilgisidir. Bu prensip doğrultusunda, sorun ve işlerimizin hangisinin önemli ve öncelikli olduğunu bilmeyi, düşmanlar içerisinde hangisinin daha tehlikeli olduğunu tespit etmeliyiz, taki bütün güç ve kuvvetimizle ona yönelelim. Bize karşı sürdürülen savaşların hangisine karşılık vermenin gerekli olduğunu tespit etmeliyiz ki ona öncelik tanıyalım ve ondan başlayalım. Hangi zamanda neler yapılmalıdır onu da iyi bilmeliyiz. Her bir zamanın bir hakkı vardır verilmediği taktirde kazası mümkün değildir. Zamanın gereklerine, ortamın icap ve şartlarına uyarak elimizdeki fırsatı kaçırmadan gereken tedbirlere baş vurmaliyiz aksi halde bir daha elde edilmeyecek bir çok fırsatı kaçırmış olacağız. Bu konuda Asrı Saadeti her zaman

örnek almalıyız.

İslamiyet başlangıçta inanç ve tevhit konularına ağırlık vermiştir. Peygamberimiz hep Allah'a inanmayı ve ona şirk koşmamayı salık verip put ve despotlardan kaçınmayı, fazilet ve güzel ahlaka sahip olmayı yerleştirmeye çalışmıştır. Bu nedenle ilk müslümanlar, cüzi ve ferî meselelerle hiç uğraşmadılar, kabenin etrafında her gördükleri put ve senemleri kırmak için balyoz ve baltaları taşımaya koşmadılar. Hatta kendilerine eziyet ve hakaret edenlere kılıçla savunma veya saldırma müsadeseine bile sahip değillerdi. Ancak o günün şart ve ortamın gereği olarak sabretmek, güzel ahlak prensipleri çerçevesine dayanmakla emrolunmuşlardı. Çünkü her şeyin uygun bir zamanı ve şartı vardır, onlar oluşmadan işe başlamanın yarardan ziyade zararı vardır.

İslamda inanç amelden öncedir, kişi önce inancak sonra o inanç doğrultusunda amel edecektir. Çünkü amel bir binanın duvarları ise inanç ta binanın temeli mesabesindedir. Temelsiz bir binanın bekası düşünülemez. Öyle ise inançsız yapılan bir ibadet ve taatin hiç bir yarar ve sevabı yoktur. Aynı zamanda ibadet ve taatler hep bir seviyede değillerdir, biri diğerinden daha önemli daha öncelikli Allah katında daha faziletlidir. Her zaman önemli olanlara özen göstermek lazım. İbadet ve taatlerin hep bir olmadığı bazıları daha üstün ve faziletli olduğu konusunda Kur'an'î kerim şöyle buyuruyor: "Siz hacılara su veren ve

mescidi haramı onaran kimseyi, Allah'a ve ahiret gününe iman eden ve Allah yolu olan hak ve adalet için savaşanlarla bir mi tutuyorsunuz ? Hiçte onlar Allah katında eşit değillerdir. Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez. İman edip, zulme ve haksızlığa boyun eğmemek için yurtlarını terk edenler ve mallarıyla, canlarıyla, hak ve adalet yolu olan Allah yolunda savaşıp cihad edenler tabî rütbe bakımından Allah katında daha üstündürler. Kurtuluşa erenler de işte onlardır". Tevbe -19-20.

Bugün müslümanların en büyük eksiği Fikhül evleviyat denilen (dini emirleri arasında temel ve talilik bakımından ehemmiyet ve derecelerine göre sıralama yapma) bilgidir yoksun olmalarıdır. Çoğu zaman tali ve nafilelerle uğraşır temel ve farzları ihmal ederler, detaylara iner aslı unuttur, ihtilafli konulara hasasiyet gösterir üzerinde ittifak sağlanmış konuları önemsemez, pire öldürmenin ne kadar günah olduğunu sorar Hz. Hüseyinin öldürülmesine karşı kayıtsız kalır, sinek sokmasından kaçır, yılan ve akrebin ısırmasına rıza gösterir, farz ve vaciplerin çiğnenmesine sükut eder ama ufak bir nafile için büyük kavga ve gürültü çıkarırlar. İslamiyetin değer ve prensipleri ayaklar altında çiğneneirken sanki hiç bir şey olmamış gibi duymazlıktan gelir ama ufak bir adet ve geleneğin ihlalinde kıyametleri koparırlar. Her sene milyonlarca müslüman nafile Hacc ve Ümre yaparken, kimisi onuncu kimisi belki yirminci seferdir Hacc yapıyor, şayet açlıktan kıvranan fakirler, sa

hipsiz kalan yetimler, eğitimsiz kalan öğrenciler, yuvasız kalan felakatedeler, çaresiz kalan mazlum ve sömürülmüş nice aileler için yardım talebinde bulunulduğunda görmez ve duymaz bir hal alır. Halbuki nafile Hacc ve Ümre yolunda harcanan paralar milyonlarca doları buluyor. Bu paralar, İslam aleminin çektiği ekonomik sıkıntısına bir nebze de olsa çare olabilir. İşte bu gibi konulara dengeli yaklaşmak gerekir İslamiyete Asrı Saadet gözlüğüyle bakmak gerekir. İslamiyeti bütün esprî ve prensipleriyle hayatımıza uygulamalıyız ki toplumda saadet ve mutluluk hakim olabilsin, herkes, İslamiyetin cihanşümül bir din olduğuna, bütün kainata rahmet sağlayacağına kanaat getirebilsin. Yoksa üfürükçü sahtekarların, maddiyatçı ve çıkarıcı hocaların TC. nin maşası ve borazanı haline gelen resmi vaiz, müftü ve imamların gözlüğüyle, tağuti kemalizmin küfrü mutlak rejiminin anlayışıyla bidatçı ve hurafeci bazı kimseler tarafından yazılan hikaye ve vaaz kitaplarının tevcihatıyla İslamiyete bakılırsa, İslamiyeti hak yerine batılı, adalet yerine zulmü destekleyen, nur yerine karanlığı, ilim yerine cehaleti, eşitlik yerine zorbalığı getiren bir din konumunda görürüz. Bunun için biz Kürdistan İslam Hareketi olarak diyoruzki: Gerçek İslamiyetin ölçüsü Asrı Saadet'tir ve inanıyoruzki Asrı Saadete uyan her şey hidayettir, ona ters düşen her şey de delalet ve sapıklıktır. Konunun ehemmiyet ve gerekliliğine binaen programımızın 1. maddesinde kısaca şöyle diyoruz.

1- İslamiyeti Asrı Saadetin anlayış ve esprisiyle, tazelik ve canlılığıyla, devrimci ve atılımcı ruh ve prensipleriyle saf ve berrak olan Kur'an'î kerimin ve sünneti nebeviyenin kaynağına dayandırarak halkımıza ve insanlığa bidat ve hurafelerden arındırılmış karakteriyle anlatmak.

Devam edecek

KÜRT DİLİ VE EDEBİYATI

Edebiyat (Literature), duygu, düşünce ve hayalleri en iyi bir şekilde ifade etme sanatıdır. Bu sanatı en güzel bir şekilde icra etmek ve sunmakta özel bir beceri ve meharrettir. Ayrıca edebiyat ait olduğu dilin değer ölçüsü ve mihengidir. Bu açıdan da büyük önem taşımaktadır. Asırlarca düşmanın acımasız, yağma, talan, asimilasyonu baskı altında yok edilmeye çalışılan Kürt dilinin bu önemli cevheri, halen dünya edebiyatı pazarında bütün güzellik, akıcılık ve çekiciliğiyle pırıl pırıl parlamakta ve rakipleri ile yarışmaktadır. Bu kadar ağır ve öldürücü şartlar altında kalmış olmasına rağmen bugüne kadar edebiyat piyasasına yüzlerce değerli edebi belgeleri sunmuştur. Bu da Kürt dili ve edebiyatının ne denli büyük ve zengin olduğunu belgelemektedir. Kürt ve Kürdistan'ın düşmanlarının hain gözlerine mil çekmektedir ve Kürt deyimiyle (Bûye kelem û stiriyê ber çavên neyaran) yani düşmanın gözünde talaş ve diken olmuştur. Sayın okuyucularımızın istifadesine, edebi zevk ve değerlerine bu emsalsiz gülistandan bir demet kırmızı sarı yeşil yapraklı çiçek sunabilirsek kendimizi bahtiyar hissedeceğiz.

Bir dilin edebiyatının, o dilin sanatı, süsü ve ziyneti durumunda olması nedeniyle konuya girmeden önce, Kürt dilinin ait olduğu dil gurubundan, özelliğinden, karakterinden, lehçe ve zarav (şive, ağız) larından biraz bahsetmek yararlı olur kanısındayız.

Evet Kürt dili Hind-Avrupa dil grubu İrani (Aryani) şubesinin önemli bir kolu olup Mezopotamya-Zağros Ari halk manzumesi dillerinin karakter özelliklerini taşıyan eski Zend kaynağından beslenen, zengin kelime hazinesine veengin edebi tasvir ve deyimlerine sahip, Zerdeşt Peygamberin kutsal kitabı olan Avestanın kutsal ve Med İmparatorluğunun resmi dili olma gerçeğini yansıtan, tarihi ve antik bir dildir ve bu gerçek tarafsız dilbilimciler tarafından tesbit ve teyid edilmiştir. Yukarıda değindiğimiz gibi, Kürdistan'ı istila edenlerin, acımasızca, yağma, yok etme ve asimile çalışmalarına maruz kaldığı, ezildiği ve sa-

hipsiz kaldığı halde bugün dahi kendisiyle beraber, Aryani diller şubesinde yer aldığı Farsça, Urduca, Belocice, Poştice gibi dillerden ve Ural-Altay grubuna giren Türkçeden kat kat zengin ve üstün bir durumdadır. Hele bugün Türkçe, Kürtçeden aldığı ve diğer dillerden aldığı kelimelerden arındırıldığında, Kürtçe yanında çok fakir ve cüce kalmaktadır. Evet bugünkü Türkçe'de Türkçe diye lanse edilen Hafta, çarşamba, perşembe, çapraz, belge, çerçeve, pencere, duvar, paça, göl, bahçe, bohça, beygir, dayı, damar, terzi vb. yüzlerce kelime Kürtçe dilinden tahrif edilerek alınmıştır. Bir dilin bir başka dilden kelime alması normaldir ancak anormal olan şu, hem başka dilin kelimelerinden yaralanacağını hemde üstünlük iddiasında bulunup yararlandığını dili inkar edeceksin. İşte bu hem anormallik hem de alçaklıktır.

Biz asıl konumuza dönelim. Kürt dili, yapısı itibarı ile bükümlü ve tasrifli dil grubuna girmekte, dört temel lehçeden ve her lehçenin de bir kaç ağız ve şiveden meydana gelmektedir. Bu da onun zenginliğinin bariz belgesi ve kanıtıdır.

Şerefnameye göre bu dört lehçe Kurmanci, Lori, Gori ve Kelhori lehçeleridir. Bazı dil uzmanları da bu lehçeleri Kürdistan'ın bölgelerine göre değerlendirip adlandırmışlardır: Şimal Kuzey lehçesi, Cenup lehçesi, Şimali ğerb-Kuzey batı lehçesi, Lor ve Bextiyari lehçesi.

TC. istilası altındaki kuzey Kürdistanın doğu ve güneydoğusunda, Ermenistan, Gürcistan, Kazakistan, Azerbeycan, Kafkaslar, Suriye, Lübnan, güney Kürdistanın Bahdınan bölgesinin Zaxo, Akra, Zibar, İmadiye, Şeyxan ve Duhok dolaylarında, İran hudutları içinde kalan Horasan yöresindeki lehçe Kurmanci lehçesidir ve oralarda yaşayan Kürtler genellikle Belociyi iyi bilmektedirler. Kuzey Batı Kürtleri ise Zazaca (Dımılı) lehçesini konuşuyorlar. Dêrsim, Palo, Genç, Çebexçür, Mardin, Piran, Eğil, Siverek ve Çermik gibi yörelerdeki Zaza lehçesi ile beraber Kurmanciyi de bilmekte ve konuşmaktadırlar. Babani, Sorani diye iki zarava ayrılan Güneycenup lehçesi de

Süleymaniye, Kerkûk ve Hewlêr (Erbil) yörelerinde, Mûkri, Erdelani, Kelhori lehçe ve zaravları, İran istilasındaki Lehican Şino, Serdeşt, Sablax, Miyanduab, Bicar, Gerus, Cuvanrud ve Banê yörelerinde ayrıca Sirvan nehrinin doğu yakasında yaşayan Kürtler tarafından konuşuluyor. Hewrami-Horemani ve Gorani zarav ve lehçeleri ise Doğu Kürdistanın Güneye yakın dağlık bölgede yaşayan Kürtler

arasında, Gorani ise Xanîqin ve Kırmanşah arasında kalan kesimde yaygındır. Lek, Feyli ve Bextiyariyi de içine alan Lori lehçesi ise büyük ve küçük Loristan'da konuşulmaktadır. Hewrami-Goran lehçesi ile Zaza (Dımili) lehçeleri arasında büyük bir benzerlik ve yakınlık vardır. Bu durumda Şerefnamenin adlandırmasına göre Zazaca Gori şubesine, Babani, Sorani, Erdelani ve Mûkriyani ise Kelhori grubuna dahil oluyor.

KÜRDİSTAN İSLAM HAREKETİ AVRUPA 2. KONFERANSI GERÇEKLEŞTİ

Kürdistan İslam Hareketi Avrupa şurası bir senelik çalışmalarını değerlendirmek, eksik ve yetmezliklerini görüp aşmak, geçmiş deneyimlerden ders çıkarmak, ileriye görüp ona göre sağlıklı bir çalışma planlamasına gitmek üzere, Avrupa 2. konferansını coşkulu bir atmosfer içerisinde 12/03/1995 tarihinde gerçekleştirdi.

Avrupanın hemen hemen her ülkesinden yüze yakın delegenin katıldığı konferansta, geçen çalışma dönemi ele alındı, eksik ve yetmezlikler ortaya çıkarıldı. Öneri ve tartışmalarla zenginleştirilen konferansın aldığı kararlardan bazılarını aşağıya aktarıyoruz.

Alınan bazı kararlar:

- * Hareketin kadınlar kolunun kurulması ve her temsilcinin kendi bölgesinde bu konuda yoğun çaba içerisinde olması.
- * Çıkan materyallerin Ülkeye taşınması için seferber olunması.
- * Kürdistan ve Türkiyede şehit düşen ve tutuklu bulunan Hareket mensuplarının aileleri ne sahip çıkılması.
- * Kurban bedellerinin Ülkeye aktarılması için herkesin sefeber olması.
- * Tüzüğe uygun olarak İslami cemaatlerle ilişkilerin geliştirilmesi.
- * Ramazan ayında fitre kampanyasının geniş tutulması.
- * Her temsilcinin Hareketin yayın organı olan Baweri dergisinin dağıtımını için kendi alt komitelerini oluşturması.
- * Her ay periyodik kitle eğitiminin verilmesi.
- * Camilerin bulunduğu yerlerde çocuk eğitimine ağırlık verilmesi.
- * Şeyh Sait ve Kürdistanın diğer şehitleri için anma toplantılarının düzenlenmesi.

Her hangi bir dava uğruna mücadele ederken her şeyden önce uğruna savaşım verilen davanın haklılığına inanmak ve gereklerini yerine getirmekle mümkündür

TÜRK ORDUSUNUN GÜNEY KÜRDİSTAN'A GİRMESİ İŞGALCİ EMELLERİNİN VE ÇILGINLIĞIN BİR SONUCUDUR

İşgal ettiği Kürdistan'da giderek egemenliğini sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik ve askeri alanlarda yitiren Kemalistler, yeni politikalar üretecek güçte, yetenekte ve karakterde olmadıklarından, yine demokratik ve insani bir yapıya sahip olmadıklarından ve yine herhangi bir dini inançları da olmadığından, her zaman yaptıkları gibi atalarının kirli sayfalarını açmaya başladılar. Söz konusu sayfalarda işgal, istila, yağma, talan, barbarlık ve halkları sömürmekten başka bir şey bulunmadığından varislerinden insani bir tavır beklemek eşyanın tabiatına aykırı olur.

TC. devleti hangi güçlere dayanarak ve güvenerek kabul edilmez bu çılginca ve gözükara harekete girişmiştir ? Hiç şüphesiz Güney Kürdistan'da senelerden beridir birleşik ve bağımsız bir Kürdistan'ın önünde engel teşkil eden (giderek etkisizleşiyorlarsa da) işbirlikçilerin varlığı sözkonusudur. Yine Batılı emperyalistlerin TC'yi kendi çıkarları doğrultusunda kullandıkları ve Ortadoğuda gerçek İslamiyetin, kişilikli ve bağımsız politikaların önlenmesi için değersiz de olsa bir beklenti ve emniyet sübabı olarak iş gördürdükleri bir gerçektir.

TC. her ne kadar bu güçlere dayanıyor ve atalarının yaptıklarından cesaret almaya çalışıyorsa da şunu bilsinki Ortadoğu bataklığına girmek kolay olsa da çıkmak pek te kolay olmayacaktır. Hele kişilikli ve bağımsız bir düşünceyi şehitlerin kanlarıyla elde eden Kürt halkı, artık bu kirli politikaları, barbarca saldırıları ve ihanetleri berteraf edebilecek güçtedir.

İSLAM ALEMİNE

Bu savaşın Plevne savaşından da daha büyük bir savaş olduğu TC'nin en yetkili ağızları bizzat söylemektedirler. Pekiyi böyle bir savaşı ve halkının büyük çoğunluğu müslüman olan bir ülkenin işgali karşısında sözümona İslam devletlerinin sessiz kalmaları, saldırıyı onaylamaktan başka neyle yorumlanabilir. Eğer böyle değilse pekiyi neden Saddam güçleri Kuveyt'e girdiklerinde (her iki halkın da aynı ulustan, aynı dinden olmalarına ve aynı dili konuştuklarına rağmen) hep birden ayaklanıp fetva üzerine fetva çıkardılar. Bu sözümona duyarlılığı eğer emperyalistler öyle istedikleri için göstermemişlerse, pekiyi aynı duyarlılığı neden faşist ve saldırgan TC'nin saldırısı ve işgali karşısında da göstermiyorlar ? Yoksa Kemalistler Saddam ve hempalarından daha mı müslümanlar ?

TÜRK HALKINA

Sizlere kardeşçe uyarıda bulunmak istiyoruz. Sizleri yöneten Kemalistler, senelerdir sizleri kandırdılar. Kürt halkına terörist dediler, Kürdistan'a Güneydoğu dediler, bir halkı inkar ettiler, imhası için sizi de kullandılar, emekleriniz ve alınterinizle kazandığınız vergilerinizle silah alıp Kürdistan'daki kardeşleriniz üzerine bomba yağdırdılar, yüzlerce evlatlarınızı Kürdistan'a yollayıp kardeşi kardeşe kırdırmaya çalıştılar. Artık sizi yöneten ve aldatan bu zalimleri başınızdan defetmenin zamanıdır. Eğer "müslümanlar kardeşdir" ilkesine bağlıysanız bunun gereğinin bu olduğunu bilmelisiniz. Çünkü kardeşlik, birlikte zulme karşı gelmek ve her şeyin hakça ve adilce paylaşılması demektir.

KÜRT HALKINA

Cefa çeken ve direnen Kürdistan halkı ! Ölümü yaklaşan canavar, bütün gücünü toparlar, hırçınlaşır, saldırgan bir ruh halini alır, ölmek için direnir ve bir şey yapabileceğini gösteren aldatıcı hareketleri yapar. Onun bu sersem halini gören biri yanılabilir. Ancak can çekişen sözkonusu canavarın yaptığı bütün hareketleri boşunadır, en sonunda kuyruğunu ısırır ve ölür.

TC'nin durumu bunun aynısıdır. Fakat şunu da bilelimki eğer örgütlenmez, birlik olmaz, aktif mücadelenin içinde yer almaz, gerek iç gerek dış düşmanlara karşı uyanık olmaz ve mücadeleyi sadece bir kısımımıza bırakırsak daha fazla ezileceğimizi ve kurtuluşumuzun gecikeceğini bilmeliyiz.

Fırsatlar ne kadar senin lehinde olursa olsun eğer değerlendirmesini bilmezsen yenilmekten kurtulamazsın. Fakat Kürdistan halkının artık eski ve kölece yaşam biçimini kabul etmeyeceğine inanıyor ve zulümden kurtulmanın yakın olduğunu sizlere müjdeliyoruz. Çünkü Allah diyor ki "Zalimler yakında başaşağı geleceklerini göreceklerdir".

Kürdistan İslam Hareketi - Avrupa 27 / 03 / 1995

OSMANLI TARİHİNİN KİRLİ SAYFALARI KEMALİSTLER TARAFINDAN KOPYA EDİLİYOR

İstanbul-Gazi olayları, bizlere tekrardan Osmanlının kirli oyunlarıyla, halklara özellikle Kürt ve Türkmen alevilerine karşı baskıcı ve katliamcı uygulamalarını hatırlatmaktadır.

Osmanlının varisleri olan kafir kemalistler, Kürt halkının birliğini önlemek için yapay sünni-alevi çelişmesini körükleyerek, her iki kesimde farklı gerekçeleri sürerek barbarca yönelmiştir ve yönelmektedir.

Kemalistler, sünni Kürtlere yönelirken - Şeyh Said başkaldırısında olduğu gibi - gericilik ve İngiliz ajanlık damgasını vurarak Türkiye Komünist partisinde desteğini alarak sünni Kürtlere yönelmiştir. Kemalistler bu oyunda başarı kazanarak sünni Kürtleri kardeşleri olan alevi Kürtlerin desteğinden mahrum bırakmıştır.

Yine Kemalistler, Alevi Kürtlere yönelirken, oyunu farklı taşlarla oynamışlardır. Koçgiride, Dêrsimde ve sonraki alevi Kürt ayaklanmalarında, Kemalistler bu hareketlere dinsiz ve vahşi Kürt damgasını vurarak devletin bütün güç ve imkanlarıyla alevi Kürtlere yönelmişlerdir ve bu sinsi oyunlarıyla kardeşleri olan sünni Kürtlerin desteğini kesmeyi başarmışlardır.

"Takke düştü kel göründü" Kürdistan Ulusal Kurtuluş mücadelesinin belirleyici etkisiyle Kemalistlerin sivri suratları ve uzamış kurt dişleri, yüzlerine geçirdikleri ilerçilik, demokratlık ve batıcılık maskelerini parçaladı. Bu suretle kan emen, et yiyen ve kemik kemiren kanlı ve salyalı dişler, ağızlar ve yüzler ortaya çıkmış oldu.

Bu gerçeklerden sonra alevisiyle, sünniysiyle ve êzidiysiyle Kürt halkı bir daha bu oyunlara gelmeyecektir. Nasıki Kürt halkının bu birlikteliği bugün Kürdistan dağlarında sağlanmış ve dalga dalga Kürdistanın her Köşesine yayılmaktadır. Biz Kürdistan İslam Hareketi olarak, bu beraberlikten kıvanç ve mutluluk duymaktayız.

Alevi kardeşlerimiz bilsinler ki İstanbul-Gazi kahvehanelerindeki taramalardan sonra nasıki katliamı devlet güçleri açık bir şekilde yapmışlarsa, kahve taramaları da yine devlet güçleri tarafından ama farklı ve sinsi bir biçimde gerçekleşmiştir. Bu katliamı gerçekleştirenler, sünnilikle ilgileri olmadığı gibi, hiç bir din, inanç ve insanlıklada ilgileri yoktur.

Bilindiği gibi Kürdistan halk serhıldanları başladıktan bu yana devlet binlerce köyleri yakmış yıkılmış, katliam yapmış ve milyonlarca Kürdü metropollere göç ettirmek zorunda bırakmıştır. Devlet, katliamlardan kurtulan ve İstanbul gibi büyük şehirlere yerleşen, serhıldanı yaşamış yurtsever, dinamik Kürtlerle, daha önce buralarda mesken tutan, kültürel ve sosyal yönden gelişen ve müstakbel Kürdistan için bir çok yönde temel teşkil edebilen alevi Kürtleride kapsayacak bir şekilde sindirmeye çalışmakta ve büyük katliam provalarını gerçekleştirmektedir.

Alevi kardeşlerimize sesleniyor ve diyoruzki; TC. devleti ne sünnidir ne de alevidir. Onun için hiç bir zaman ne sünnilerden yana tavır alır ne de alevilerden yana. Ama zaman zaman gah sünnilere gah alevilere "destek verme" oyununu oynayarak her iki kesimde kendi kirli amaçları için kullanmaya çalışmaktadır. Çünkü inaçsızdır ve dinsizdir.

TC. devleti, sünni-alevi vd. toplumsal çelişkileri körükleyerek ayakta kalabilmektedir. Kürt halkının alevi, sünni ve êzidi birlikteliği kemalizmin tasfiyesi ve halkın mutluluğu demektir. Bunu sağlamadığımız müddetçe de kemalist düzen bizleri teker teker yutmaya çalışacaktır.

Biz Kürdistan İslam Hareketi olarak kardeş Alevi direnişini destekler, katliamda hayatlarını kaybedenlere Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar diliyoruz.

Kahrolsun kemalizim ve sömürgecilik.

Yaşasın zulme karşı mücadele.

Yaşasın zulme karşı mazlumların birliği ve beraberliği.

**Kürdistan İslam Hareketi - Avrupa
16/03/1995**

والشعائر علي العقيدة فلا تصح و لا تنفع ، و الاعمال و الشعائر ليست كلها فى درجة واحدة بل بعضها أهم و أقدم و أفضل عندالله ، كما يصرح القرآن بهذا يقول تعالى « اجعلتم سقايةالحاج و عمارةالمسجدالحرام كمن آمن بالله و اليوم الآخر و جاهد فى سبيل الله لا يستوون عندالله والله لا يهدي القوم الظالمين - الذين آمنوا و هاجروا و جاهدوا فى سبيل الله بأموالهم و انفسهم اعظم درجة عندالله و اولئك هم الفائزون - التوبة / ١٩-٢٠

ان آفةالمسلمين اليوم هى غياب فقه الاولويات عنهم فكثيرا ما يهتمون بالفروع قبل الاصول ، و بالسفن قبل الفرائض ، و بالجزئيات قبل الكليات و بالمتخلف فيه قبل المتفق عليه ، يسئلون عن دم البراغيث و دم الحسين مهراق ، يفرون من لدغةالبعوضة و يرضون بلدغ العقرب و الحية ، و يثيرون الفوغاء و المعركة من اجل نافلة ، و يضاع الفرائض و قد يمزق المبادئ الاسلامية و هم عن هذا غافلون

ترى الملايين يحجون و يعتمرون تطوعا كل عام و منهم من يحج للمرةالعاشرة او العشرين و لو جمع ما ينفقونها هناك لبلغ آلاف الملايين و لا ينفقونها على الفقراء و الايتام و المساكين الذين يعانون قسوةالعيش من الجوع و البرد و الاعوزان و الطلاب الذين لا يجدون تكاليف دراستهم .

فاذا فهمنا الاسلام فهماصحيا و نظرنا اليه بمنظارالعصرالنبيوي و طبقناه فى المجتمع يرفرف عليه السعادة و الهناء و يقتنع كل احد بان الاسلام دين البشرجمعاء و رحمةللعالمين .

و اما اذا نظرنا الي الاسلام بمنظار نوى الحكايات و الاقاصيص ، و وعاظ السلطة و المشعوذين ، و توجيهات الدول و الحكومات ، و كتب البدع و الخرافات يتحول الاسلام من دين الحق الى دين الباطل ، و من دين العدل الى دين الظلم ، و من دين العلم و اليقين الى دين الجهل و التقليد .

و نقول: ان الميزان الصحيح للدين الصحيح و الاسلام المجيد هو عصرالسعادة ، ايمانا بان ماوازنه فهو الهدى و ما خالفه فهو الضلال .

و لاهميةالموضوع قررت الحركة الاسلامية الكريستانيةالاشارةاليه فى المادةالاولي من منهجها وهي كما يلي :

(١) تبليغ و نشرالمبادئ الاسلامية من منبعها الاصيلي
كلام الله و سنة نبيهالصحيحة نقية من البدع و الخرافات بطراوتها و اهدافها و حكمها و روحها الثورية
الكائنة فى عهده صلي الله عليه و سلم.

المصلحةالدائمة او الطويلةالمدى ، و تقبل المفسدة و ان كبرت اذا كانت ازلتها تؤدى الى ما هو اكبر منها .

ولا ينتهى المسئلة بقبول هذا الفقه نظريا بل المهم كل المهم ان نمارسه عمليا فاذا غاب عنا فقه الموازنات سدنا على انفسنا كثيرا من ابواب السعة و الرحمة و اخذنا فلسفةالرفض اساسا لكل تعامل و لقلنا « لا » او « حرام » فى كل امر يحتاج الى الاجتهاد و الفكر .

و من أهم الحكم الاسلامية وضع كل شئ فى مرتبته ، فلا يؤخر ما حقه التقديم و لا يقدم ما حقه التأخير و لا يصغر الامرالكبير و لا يكبر الامرالصغير و هذا يسمى بفقه الاولويات و من فقه الاولويات ان نعرف ابي القضايا اولي بالاهتمام فتعطي لها من الجهد و الوقت اكثر مما يعطى لغيرها ، و ان نعرف ابي الاعداء اولي بتوجيه قوانا الضاربة اليه ، و تركيزالهجوم عليه ، و ابي المعارك اولي بالبدأ ، و ان نعرف واجب الوقت و نؤديه و لانؤخره فنفوت فرصة قد لا ينتهز الا بعد زمن طويل او قد لا تعود ، كما قيل « حقوق فى الاوقات يمكن قضاؤها و حقوق الاوقات لا يمكن قضاؤها » اذا ما من وقت يرد الا والله فيه حق جديد و عمل اكيد .

فكانت مهمته ص. فى بدأ الاسلام تركيزالعقيدة و ترسيخ التوحيد و نبذ الشرك و الاجتناب عن الطاغوت و التحلي بالفضائل و مكارم الاخلاق ، فما اشتغل المسلمون حينئذ بالمسائل الجزئية و لا الاحكام الفرعية ، و ماامروا آنذاك بان يحملوا فؤسهم ليحطموا الاصنام و هم يرونها كل يوم حول الكعبة و لم يؤذن لهم ان يشهروا سيوفهم دفاعا عن انفسهم و هجوما على اعدائهم ، بل امروا بالصبر و كف الايدي و التحلى بمكارم الاخلاق ، لان لكل شئ اوانه المناسب و اذا استعجل بالشئ قبل اوانه فالغالب ان يضر و لا ينفع .

فالعقيدة فى الاسلام مقدمة على العمل لان الاعمال كالبناء و العقيدة كا اساس ، فلا بقاء للبناء بدون الاساس ، فاذا قدم الاعمال

ان يقدم و يعتبر ، و ايها ينبغى ان يسقط و يلغى ، و كذلك الموازنة من تلك الحيثيات بين المفسد و بين المصالح بحيث نعرف متى نقدم درأ المفسدة على جلب المصلحة و متى تغتفر المفسدة من اجل المصلحة .

ان المصالح ليست سواء فى الاهمية فاو لاها بالرعاية الضروريات ثم الحاجيات ثم التحسينيات بمعنى انه لا يجوز العناية بالحاجيات اذا كانت مراعاتها تخل بالضروريات و لا يجوز مراعاة التحسينيات اذا كانت مراعاتها تخل بالحاجيات و الضروريات ، فيباح كشف العورة عند الطبيب لاجراء الفحص و العلاج لان ستر العورة من الامور التحسينية و العلاج من الامور الضرورية حماية للنفس .

و كذا يجوز تناول الخبائث كالميتة عند خوف الهلكة من الجوع ، و شرب الزمر عند الغصة و الفطر من صوم رمضان لانقاذ الغريق و يحرم القعود عن الجهاد و الفرار من المعركة بقصد حماية النفس لان حماية الوطن و الدين و الشعب أهم من حماية النفس . و كذا المصالح الخاصة تضخى فى سبيل المصالح العامة ، و تلتفى المصلحة الطارئة لتحصيل المصلحة الدائمة او الطويلة المدى و تهمل المصلحة الشكلية لتحقيق المصلحة الجوهرية و ترجح المصلحة المتيقنة على المصلحة المظنونة أو الموهومة .

فهذا سيدنا محمد قبل فى صلح الحديبية من الشروط ما قد يظن لاول وهلة ان فيه اجحا فا بالمسلمين او رضى بالدون ، فرضى ان تحذف البسمة و يكتب بدلها «باسمك اللهم » وان يحمي وصف الرسالة من عقد الصلح و يكتفى باسم محمد بن عبدالله .

واذا تعارضت المفسد و المضار و لم يكن بد من بعضها فمن المقرر ان يرتكب اخف المفسدين و اهون الضررين و يتحمل الضرر الخاص لدفع الضرر العام و ان الضرر لايزال بضرر مثله او اكبر منه .

و اذا تعارضت المصالح و المفسد او المنافع و المضار فالمقرر ان ينظر الى حجم كل من المصلحة و المفسدة و أثرها و مداها ، فتغتفر المفسدة اليسيرة لجلب المصلحة الكبيرة و تغتفر المفسدة المؤقتة لجلب

غيرها من الجهود التى يحتاج اليها المجتمع البشري لادامة حياتها الطيبة .

فاذا لم تغير هذه المفاهيم المغلوطة و الافكار الميتة و العقائد الفاسدة الى مفاهيم صحيحة و افكار حية صالحة مثلما كانت فى عصر السعادة لا يمكن حل ما وقع فيه العالم الاسلامي و لا ازالة ما يعانىه الشعب الكردي من التمزق و التبدد .

يجب ان يتهيا الناس لحياة غير الحياة التى ألقوها ، حياة اعتراف و قبول لا انكار و جحود ، حياة محبة و اخوة لا بغض و عداوة ، حياة قسط و عدل لا جور و ظلم ، حياة تساند و مساواة لا تبدد و استرقاق ، حياة انتاج و عمل لا بطالة و كسل ، حياة تقشف و اقتصاد لاترف و اسراف كما يصرح القرآن بهذه السنة التى لا تتبدل * ان الله لا يغير ما بقوم حتى يغيروا ما بانفسهم * الرعد ١١ .

و مما ثبت فى اصول الفقه ان مقاصد الاسلام - التى دل استقراء نصوص الشريعة عليها هي تحقيق مصالح العباد و درأ المفسد و الاضرار عنهم فى المعاش و المعاد و بهذا كله تتحقق لهم السعادة الحققة فى حياتهم هنا و هناك و المصالح ثلاثة :

ضروريات : اي التى لا قيام لحياة الناس بدونها و اذا فاتت اختل نظام الحياة و هي حماية النفس و المال و العقل و العرض و الدين . و حاجيات : اي يحتاج اليها الناس لتحقيق سعة عشيهم و عدم الوقوع فى الضيق و الحرج و هي مثل الزواج و الطلاق و الكسب و التجارة و المأوى و امثالها .

و تحسينيات : التى ترجع الى محاسن العادات و مكارم الاخلاق كالتستر و حسن المعاشرة و الصدق و العفة و حسن الخلق و امثالها فأحكام الشريعة كلها تحقق و تحفظ مصالح الناس المتعلقة بالضروريات و الحاجيات و التحسينيات . فمن حكم الاسلام الموازنة بين هؤلاء المصالح بعضها مع البعض من حيث حجمها و سعتها و من حيث عمقها و تأثيرها و من حيث دوامها و بقائها ، و ايها ينبغى

ان نوازن بين ديننا و دنيانا و ان نعبد الله بمراعاة سننه الكونية و اوامره التشريعية و ان نلتزم بالحق و العدل و مبادئ المحبة و الاخوة و المساواة و ان لا تخضع للظلم و الجور و ان نعد لأعدائنا ما استطعنا من قوة و ان نغرس و نزرع و نصنع و نقوم علم او صناعة تحتاج اليها الامة فى دينها او دنياها و هو ما اعتبره فقهاء المسلمين فرض كفاية تأثم الامة كلها بالتفريط فيها .

ان التقوى المنشودة ليس بالعمامة و المسبحة و لا الجبة و الزاوية بل انها علم و عمل و دين و دنيا و روح و مادة و تخطيط و تنظيم و تنمية و انتاج و اتقان و احسان و حكمة و فعالية ، ان الصحابة رضى الله عنهم لم يفهموا الايمان و التقوى على انها انقطاع عن الحياة او انشغال عن تنميتها بالتفرغ للشعائر كانوا يزرعون و يغرسون و يصنعون و يتجرون و يربحون و مع هذا لم يخرجوا عن دائرة الايمان و التقوى ، و قد اشار الاعظمي الى هذه الحقيقة بقوله

اسلامنا لا يستقيم عموده

بقصائد تتلى لمحمد

و كذا بتسيب و تهليل و لا

بدعاء شيخ فى زوايا المسجد

اسلامنا نور يضيئ طريقنا

اسلامنا نار على من يعتدى .

فالخطاء الكبير الذى يجب التنبيه على

تصحيحه ان اكثر من يتنادى اليوم بالاسلام و يقولون ان الاسلام هو الحل الوحيد و لا صلاح لنا إلا با الاسلام و لا يمكن الانقاذ مما نعانيه من المشاكل السياسية و العرقية و الادارية و الاقتصادية و الاجتماعية الا بسفينة الاسلام ، لا يتخطون و لو خطوة واحدة نحو ما يقولون و هم يقولون ما لا يفعلون * كبر مقتا عند الله مقتا ان تقولوا ما لا تفعلون * فيالله هل سيحلون كل هذه المشاكل بمواعيدهم الكاذبة او عصى سحرية او معجزة سماوية ؟

و معلوم ان الاسلام يحل مشكلات الناس عن طريق انفسهم بأن يحبوا لاخوتهم ما يحبوا لانفسهم و ان يراعى البعض حقوق البعض و يهتموا بالصناعة و العمل لان الله لا ينزل عليهم ملائكة تقوم عنهم بالزراعة او بتقوية الصناعة او بتنشيط التجارة و

بل ترى احدهم يدعى الاسلام و قد يتفاخر بالانتماء اليه و قد يصلى و يصوم و يحج و يزكى و يدعو للفكر العنصري والعرقى ويرى أن العنصر الطورانى افضل عناصر البشر و يدعى « ان تركيا واحدا يساوي العالم » و يكرر المقولة العنصرية الفاشية « طوبى لمن يقول انا تركى » فهكذا يشير بليلة الخلاف و الشقاق و يبث بزور الفتنة و البغضاء و يرسخ عروق العداوة و الشحنة بين الشعوب المسلمة مما يسبب فى إثارة فتن تؤدى الى وقوع المجازر و اقتتاف ابشع الجرائم و اشنع الفظائع من قتل الشيوخ و النساء و الاطفال العزل الابرياء .

وكل هذا ناشئ من عدم العمل بكلام الله و سنة نبيه الصحيحة و كتمان الحق و العدل عن طريق من تسموا برجال الدين و الوعاظ الشعبين ذأب السلطة و الدولة .

و ليس لهذه المشاكل حل الا تبليغ الناس المبادئ الاسلامية و نشرها عن منبعها الاصلى كلام الله و سنة نبيه الصحيحة و الافصاح عن الحقائق للجماهير و ان كانت مرة و عدم تخدير رؤسهم بالاساطير و الاسرائليات الفارغة و لا نكتم الحق ولو على أنفسنا ، و قال تعالى * ان الذين يكتُمون ما انزلنا من البينات و الهدى من بعد ما بيناه للناس فى الكتاب اولئك يلعنهم الله و يلعنهم اللاعنون * البقرة / ١٥٩ .

فالحركة الاسلامية الكردستانية تستهدف تصحيح المفاهيم الاسلامية المفلوطة عند المسلمين و تعمل لتشييدها لا لهدمها لانها حافظ تقدم و تطور لا داعي تراجع و تخلف .

لقد فهم كثير من المتدينين بعض القيم الدينية الكبيرة فهما مغلوطا مثل قيم الايمان و التقوى و الصلاح و الاستقامة يفهمون ان ذلك مجرد اقامة الشعائر من الصلاة و الصيام و التسيب و التهليل و التكبير و اجتناب بعض المحرمات من الخمر و الميسر و هذا لا شك جزء اساس من الدين و لكنه ليس كل الدين و لا كل الايمان و التقوى و الاستقامة ، ان الايمان و التقوى و الصلاح و الاستقامة توجب علينا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

من أهداف الحركة الاسلامية الكردستانية

بتحضير المشائخ و يحلفون برؤسهم و قبورهم بحكم تأثير تيار البدع و الخرافات و منها الصوفية المنحرفة و التى لايزال لها قوة و نفوذ فى اكثر البلاد الاسلامية و تسننها - علنا و من وراء الستار - السلطات الحاكمة لاسيما فى الجمهورية التركية العلمانية الفاشية الكافرة لاسباب لاتخفى على اللبيب .

و مازال الكثير يجهل منابع الاسلام و مصادر التشريع و يقبل كل ما يقال انه حديث مروى عن النبي بدون فرق بين الصحيح و الضعيف و الموضوع و بدون علم عن مصطلح الحديث و اصوله ، و يأخذ الاسلام من كتب الحكايات و الاقاصيص أو الترغيب و التهيب ظناً منه ان كل ما طبع و نشر فهو قرآن او يعول فى ذلك على مقالات الجرائد و التقاويم أو المستشرقين و المبشرين او يتلقوه من أفواه الوعاظ الرسميين الذين جندوا أنفسهم لخدمة سياسة الدولة فينطقون إذا ارادت لهم ان ينطقوا و يصمتون اذا ارادت ان يصمتوا ، و كلهم تعلمون انهم علماء السلطة و عملاء الشرطة و خطرهم على الاسلام اكثر من الجميع

و البعض الآخر يأخذون الاسلام من واقع المسلمين ظناً منهم ان ما عليه الناس اليوم هو الاسلام و الاسلام برئى من هذا كله .

و الواجب ان يعرف هؤلاء من اين يأخذوا الاسلام و ما مصدره التى تستقى منه تعاليمه ، و انه كلام الله و سنة نبيه الصحيحة ، و ان الاسلام يرد بشدة كل انواع البدع و الخرافات ، و ان الاسلام حجة على المسلمين و المسلمون ليسوا حجة على الاسلام .

و مازال البعض يظن انه يمكن ان يكون مسلماً متديناً و هو يرفض كلام الله و سنة نبيه

فالحركة الاسلامية الكردستانية قبل كل شئ عمل شعبي جماعي منظم للعودة بالاسلام الذى شوّهه الاعداء و النفعيون عن نقائه و أهدافه إلي مجراه الاصلي و توجيه الحيات كل الحاة فهي عمل دائم متواصل و ليس مجرد كلام يقال أو خطب و محاضرات أو بلاغ و مقالات ، والله يقول * وقل اعملوا فسيرى الله عملكم ورسوله و المؤمنون * التوبة / ١٠٥

فمن احدى المهام التى يجب أن تغفل فيها الحركة الاسلامية الكردستانية تصحيح فكرة المجتمع عن الاسلام عقيدته و شريعته و حضارته و تاريخه .

فرغم انتشار الصحوة بين المسلمين لازالت جماعات كبيرة تجهل الاسلام و أهدافها و مبادئها أو تفهمه فهما مبتوراً أو مشوشاً أو مشوها نتيجة للرواسب القديمة من عصور التخلف و من أخلاق البدع و الخرافات بايدي السلطات الحاكمة المنحرفة عن الاسلام و التى كانت هدفها إدامة السلطة و الاستعمار على الشعوب المسلمة باسم الاسلام مثل العثمانيين أو نتيجة التيارات المعاصرة و المشوهات الجديدة من آثار الغزو الفكري .

مازال بعض من المسلمين يؤمن بالبدع و الخرافات و يستسلم للمشعوذين و يدخل عليه الشرك فى عقيدته و الابتداع فى عبادته و الاضطراب فى سلوكه و هو يحسب أنه متدين ، و مازال البعض يطوفون بالاضرحة كأنها الكعبة و يستشفعون بالمقبرين و يتقربون إليهم بالنذر و ذبح القـرابين و يؤمنون

FERHENGOKA KOVARE

A					
Azadî	Özgürlük	Fit	Kışkırtma	Palûke	Fabrika
Asteng	Çıkmaz	G		Pêtivî	Bir şeyin gereği
Alozi	Kriz	Gelemerî	Genel	Pirsgirêk	Sorun
Aşti	Bariş	Giring	Önemli	Pişki vandin	açıklamak
Aborî	Ekonomî	Gel	Halk	Pivan	Ölçü
Amade	Hazır	Gencilandî	Dolanmış	Pêwendî	İlişki
Aferandin	Yaratmak	Gelparêzî	Milliyetçilik	Peyman	Antlaşma
Armanç	Gaye	Gef:	Tehdit	Pêwîst	Lazım
Aram	Sabır	Gengeşî	Tartışma	Pirsgirêk	Sorun
B		Gilş	Tartışma	Q	
Bende	Köle	H		Qedexe	Yasak
Bêje	Terim	Hînbûn	Öğrenmek	Qad	Alan
Boran	Kriz	Hevok	Cümle	R	
Buhuşt	Cennet	Hêman	Faktör	Rûmet	Onur
Bawermend	Mümin	Hîm	Temel	Raman	Düşünce
Bextiyarî	Mutluluk	Hûrgilîti	İnceleme	Rewş	Durum
Bandor	Egemenlik	Hinare	Mesaj	Rave	Tarif
Bare	Konu	Herêm	Bölge	Regez	İlke
Bersiv	Cevap	Hînav	İç	Rêbaz	Yöntem
Bûyer	Olay, Eylem	Hilbijartin	Seçim	Rêkxistin	Örgütlenme
Biyani	Yabancı	Hevgirtin	Dayanışma	Rexne	Eleştiri
Biryar	Karar	Hêz	Güç	Rawestin	Durmak
Babet	Konu	Hempa	Denk	Rîş	Öldürücü hastalık
Bizav	Hareket	J		Rojname	Gazete
Berze	Kayıp	Jiyan	Yaşam	Ronak	Aydınlatıcı
Berhem	Eser	Jîndar	canlı	Rêzan	Öncü
Bang	Çağrı	K		S	
Beşdar	Katılan	Kelem	Engel	Serxwebûn	Bağımsızlık
Bend	Madde	Kolan	Sokak	Sazkırın	Kurmak
Berdevik	Sözcü	Komar	Cuhmuriyet	Sitemkarî	Zulüm
Berpirsiyar	Sorumlu	Konevanî	Siyaset	Sazûman	Rejîm
Biyani	Yabancı	Karmendî	Vazife	Senem	Put
C		Karbidest	Yetkili	Sermiyani	Sahiplik
Civak	Toplum	Kiryar	Fil	Sosret	Acayp
Cirim	Ceza	Kardar	Görevli	Serbaz	Subay
Cure	Çeşit	Komel	Dernek	Siriştî	Doğal
Celeb	Cins	Koçberî	Göç	Sezawar	Layık
Candar	Canlı	L		Sedem	sebebe
Cûda	Ayrı	Lêkolîn	Araştırma	Sitem	Zulüm
Ç		M		Ş	
Çand	Kültür	Mestere	Örnek	Şarezaî:	Medeniyet
D		Maf	Hak	Şirovekirin:	İzah etmek
Dij	Karşıt	Mêtingehî	Sömürgecilik	T	
Dabaş	Konu	Mêtinger	Sömürgeci	Tixûb	Sınır
Dîrok	Tarih	Mandel	İnkâr	Têkoşîn	Mücadele
Dojeh	Cehennem	Malbat	Aile	Têge	Kavram
Dilîti	Tutsaklık	Miqate	Tartışma	Tevger	Hareket
Dadî:	Adalet	Mijar	Konu	Texlît	Tür
Dezgah	Kurum	Mînak	Örnek	Taybetî	Özel
Dilxwede	Güya	Mişt	Ağızına kadar dolu	Teqez	Garanti
Derfet	İmkan	Merc	Koşul	Tol	İntikam
Dirb	Yöntem	N		X	
Damezrandin	İnşa etmek	Naverok	İçerik	Xeter	Tehlike
Dilîni:	Duygu	Nûjen	Modern	Xweza	Tabiat
Dij	Karşıt	Nijadperestî	İrkçılık	V	
Diyarkirin	Açıklamak	Netew	Ulus	Vejîn	Diriliş
Dagir	İşgal	Nîrx	Değer	Vegirtin	Bulaşıcı
E		Nemaze	Özellik	W	
Encam	Netice	Mijar	Konu	Welatparêzî	Yurtseverlik
Endam	Üye	Nabend	Merkez	Werze	Mevsim
Enî	Cephe	Nûner	Temsilci	Xuroş	Çuşmak
Ê		Netewî	Millî	Z	
Êrîş	Saldırı	O		Zagon	Kanun
F		Ol	Din	Zanyar	Bilgin
Ferîşte	Melek	P		Zayendî	Doğmatik
		Pirtûk	Kitap		

Bi zimanê xwe bixwînin û lê xwedî derkevin

"Biz iyi yapmadık, bizden sonra gelenler inşallah daha iyi yaparlar."